శ్లో॥ రాధారాధిత విభ్రమాద్భుతగసం లావణ్యరత్నాకరం
సాధారణ్యపదవ్యతీత సహజస్మేరానన నామ్భోరుహమ్
ఆలమ్బే హారినీలగర్వగురుతా సర్వస్వనిర్వాపణం
బాలం వైణవికం విముగ్ధమధురం మూర్ధాభిషిక్తం మహః ॥

శ్లో॥ లీలాటోపకటాక్షనిర్భర పరిష్వఙ్గప్రసఙ్గాధిక
ప్రీతే గీతివిభఙ్గసఙ్గరలసద్వేణుప్రణాదామృతే
రాధాలోచనలాలితస్య లలితస్మేరే మురారే ర్ముదా
మాధుర్యైకరసే ముఖేన్దుకమలే మగ్నం మదీయం మనః ॥

"కృష్ణకర్ణామృతము"

మొల్లజయంతి

డిశంబరు 27 వ తేది ఆదివారము సాయంత్రము 4 గంటలకు వర్ధమాన సమాజమువారియాజమాన్యమున, శ్రీమతి బాలాంత్రపు శేషమ్మగారి, ('హిందూ సుందరి' సంపాదకురాలు, కాకినాడ) యధ్యక్షతను, శ్రీమతి కవితిలక కంచనపల్లి కనకాంబగారికి గృహలక్ష్మీకంకణ బహూకరణమునకై నెల్లూరుపురమందిరమున సభ జరిగెను. ఆ సభకు నెల్లూరుపురమునగల సుప్రసిద్ధ స్త్రీపురుషులెల్లరు విచ్చేసిరి. శ్రీ కవిసార్వభౌమ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారును, మరి పెక్కుమంది వివిధ శాస్త్ర పారంగతులును సభ నలంకరించి యుండిరి. నియమితకాలమున ప్రార్థనానంతరము శ్రీయుత తూములూరి శివరామయ్యగారు శ్రీమతి బాలాంత్రపు శేషమ్మగారిని, శ్రీమతి కంచనపల్లి కనకాంబగారిని సభ కెఱుకపరచుచు వారి భాషాసేవను గొనియాడుచు, శేషమ్మగారి నధ్యక్షతవహింప సభాపక్షమున కోరిరి.

హర్షతాళధ్వనులు చెలరేగుచుండ శ్రీమతి శేషమ్మగారధ్యక్షతపీఠ మలంకరించి యీరీతి యుపన్యసించిరి.

సోదర సోదరీమణులారా!

ఈసభలో నధ్యక్షతపదవి నలంకరించుటకు నా యధికారముకన్న నదృష్టము గొప్పది. సింహపురంబున పండిత కవి సమక్షమున, వర్ధమాన సంఘపక్షంబున, ఆయుర్వేదవైద్య కేసరియగు కేసరిగారు కవయిత్రీమతల్లియగు మొల్లజయంతినాడు కంకణప్రదానముచే బూజించు మహా

త్సవమునకు నే నధ్యక్షురాలనగుట కెంత పుణ్యము చేసితినో యని యనుకొనుచుంటిని. దేశమున నిండఱు విదుషీమణు లుండ నుత్తమవిద్యావ్యాసంగ మింతయైనలేని నన్ను ప్రత్యేకమిా యధ్యక్షపదవికి నిర్ణయించుట కేమి కారణమో యనుకొంటిని. స్త్రీల పురోభివృద్ధికై ప్రచురింపఁబడు పత్రికకు అధిపతులువారు; నేనును పత్రికాధిపురాలను గావున నన్ను వారు నియమించియుందురు కాబోలు! స్వయముగ పాండిత్యము నాకు లేకున్నను, స్త్రీలు విద్యావతులగుటకు జేయు ప్రారంభముల వదలజాలక 35 యేండ్లగ 'హిందూసుందరి' పత్రికను నడుపుచుంటిని. విద్యార్థినీ సమాజమను పేర ప్రచారము గావించుచుంటిని. ఈ రెండింటితో తృప్తిజెందక సమాజము యొక్క పేరు సార్థకముజేయనెంచి బాలికా పాఠశాలను స్థాపించి తగిన పండితులచే సంస్కృతాంధ్రములను హిందీభాషను నేర్పించుచుంటిని.

ఇట్టి విద్యాగోష్ఠిలోనుండఁగా నీశ్వ రానుగ్రహంబున గలిగిన యేకపుత్రికను విద్యావతిగానొనర్ప ప్రయత్నించుచున్నా ను. ఇట్టిసంతత విద్యోపాసనమువలన గలి గిన పుణ్యమే నన్నీసభకు అధ్యక్షురాలినిగ జేసినది. రాజపౌరోహిత్య మెంతకష్టమో పత్రికాధిపత్యముకూడ నంతకష్టమే. అందు స్త్రీ పత్రికాధిపురాలుగనుండుకష్టము నే నెఱిగినంత ఇతరు లెఱుగరు. కాని శ్రీరామ చంద్రుని గురుత్వము వహించుటకై వసి ష్ఠుడు సూర్యవంశమును గనిపెట్టికొనియుండి నట్లు ఈనాడు మొల్లజయంతిలో విద్వాన్ కవితిలక కవితావిశారద కాంచనపల్లి కన కమ్మగారికి మహాసత్కారము జరిపించుసభ కధ్యక్షురాలుగా వచ్చుటకై గదా నేనీ పత్రి కాధిపత్యమును విడిచిపెట్టక పట్టుక ప్రాకు లాడుచున్నాను! నేటికి కృతార్థురాలనైతిని.

'హిందూసుందరి'కి మొదటిదినములలో నెల్లూరునుండి ముద్దులు మూటగట్టు పద్య ములు, మనోహరమగు వ్యాసములు, తపాలుద్వారా వచ్చుచుండెడివి. 'హిందూ సుందరి' చదువువారందఱు నాతోగూడ ఆ వ్యాసములు, పద్యములు చదివి గడుంగడు సంతసించి మా యువతీరత్నహారమునకు నాయకమణిగా నుండదగినవ్యక్తి యీ కవయిత్రియని కాకినాడలో విద్యార్థినీ సమాజములో జరిగిన మహిళాసభ కామె నధ్యక్షురాలుగా వరించి తపాలుద్వారా 1912 సంవత్సరములో ఆహ్వానము చేసితిమి. సభనాడు మేమందఱము పొగబండియొద్ద కధ్యక్షురాలి నెదుర్కొనబోగా మెఱుపుతీగ వలెనున్న యొక చిన్నదానిని పదియారేండ్ల ప్రాయము కలదానినిచూచి, యచ్చెరువం దుచు నీమె యెవరై యుండునా యనుకొను చుండ నామెతోడవచ్చినవా రీమెయే మిా యధ్యక్షురాలనిరి. అప్పటి మా యధ్యక్షు రాలే యీ మహాకవయిత్రి కనకాంబగారు.

"నధర్మవృద్ధేషు వయః సమీక్ష్యతే" అని కాళిదాసమహాకవి చెప్పినట్లు అంత చిన్న వయస్సులో నీయమ్మమూర్తి మాకు

సేవ్యమైనది. ఆమె పలుకాజ్ఞయైనది. ఆ బాలామూర్తిలో పరమేశ్వరి తేజస్సు ఆ నాటికే చూచినవారందఱకు వ్యక్తమై యుండె. కారణజన్మయైన యీ విదుషీమణి దినదినప్రవర్ధమానయై తనయశస్సుచే దశ దిశలావరించినది. ఆంధ్ర దేశ ము నందలి యువతీరత్నములందఱు పత్రికలు రాగానే "అవిగో కనకమ్మగారి పద్యము"లని యా సక్తిగ జూచుచుండిరి.

హిందూసుందరిలో, సావిత్రిలో, జనానాలో, అనసూయలో, దేశాభిమానిలో, దేశోపకారిలో, ఆంధ్రపత్రికలో, సంవత్సరాదిసంచికలో, భారతిలో, శారద, సుబోధిని, గృహలక్ష్మి పత్రికలలో నీయమ పద్యములు రత్నాకరములో రత్నములవలె ప్రకాశించునుగదా!

నేను పేర్కొన్న పత్రికలలోఁ గొన్ని యిపుడులేవు. స్త్రీ విద్యాప్రచారము గావించు పత్రికలలో మా 'హిందూసుందరి' యొక్కటియె శ్రీ కనకాంబగారి చిన్ననాటి నుండి నేటివర కొక్కరీతిగా నిలచియున్నవి. తక్కినవి దేశకాలపరిస్థితులనుబట్టి యంత రించినవి. వానకాలపు వాగులు, వరదలు, శెలయేర్లు, ఉప్పెనపొంగులు, అగ్నిపర్వతములు తత్కాలమునకు లోకమునకు విశేషాడంబరముతో బ్రచారమయ్యు కాలాంతరమున నామమాత్రావశేషముగా గొన్నియు నంతమాత్రమునకుఁ గాకుండఁ గొన్నియు నంతరించును. ఇట్లే పత్రికలు, బ్రవక్తలు, ప్రచారకులు, కవులు మొదలగువా రొకకాలమున ప్రబలముగా విజృంభించి కాలాంతరమునణగిపోవుట గాంచుచుంటిమి.

వేయివత్తుల వెలుగులో బ్రకాశించు విద్యుద్దీపము, తీగెలో శక్తి ప్రవాహ మాగిపోయినంత చల్లారి గాజుబుడ్డి మాత్రము మిగులును. అట్టులే యల్పప్రజ్ఞ లప్పటికప్వ డానుకూల్యమునుబట్టి యధికముగా వెలింగినను, అఖండజ్ఞానతేజస్సున కధికరణమగు నాత్మానుసంధానము కలుగజేయు నుపాసనాబలము లేనికారణంబున నట్టివి కొలది కాలము వెలిగి మలగిపోవును. శ్రీ కనకాంబగారి తేజస్సట్లుగాక దినదినప్రవర్ధమానమై యామె సంకల్పసామర్థ్యమునుబట్టియు, సద్గురూపాసననుబట్టియు, పట్టపగలింటి సూర్యకాంతితో సమానముగా వెలుగొందుచు, యువతీజనుల చక్షుస్తిమిరంబును బోగొట్టుచున్నది.

కనకాంబగారి కవిత్వము బుధజనానందకందమై, కందములతో నారంభమై తొలుదొల్త నీ నెల్లూరు శ్రీ రంగనాథచరణారవిందముల కర్పింపబడినది. ఇయ్యదియే రంగశతకమనబడు. రంగశతకానంతరము బాలబోధగావ్రాసిన గౌతమబుద్ధ చరిత్ర, పాండవోదంతమును, కాశీయాత్ర తొలుత మా పత్రికలోనే ప్రకటింపబడినవి. రంగశతకమును, రాధయను నామాంతరముగల అమృతవల్లియు నెల్లూరు సుబోధిని ప్రకటించినదని వినుచున్నాను. రంగశతకము మొదలు ఆనందసారమువరకు ఈయమ కవిత్వమంతయు,

కం "పరదూషణ పరభూషణ
పరతన్ గవనంబు వ్యర్థపఱుపక పరమే
శ్వర చరణ స్మరణమునకె
గుఱిచేసెన్ కనకమాంబ గురుకరుణా ప్తిన్."

అను నెల్లూరు కవివర్యులగు దీపాల పిచ్చయ్యశాస్త్రిగారి వర్ణనమునకు దగియున్నది.

బాల్యమునుండియు కనకాంబగారుపాధ్యాయిగానుండి లేఖినీవిన్యాసమందే గాక బోధకతాశక్తియందును, విద్యార్థినులయు, విద్వాంసులయు మెప్పుగాంచిరనుట యెంతయు మోదావహముగదా! 16 వ యేట నెల్లూరు బాలికాపాఠశాలలో అంతకు మున్న రెండేండ్లనుండి నిర్వహించిన యుపాధ్యాయి పదవినివదలి చెన్నపట్టణ మున్నత విద్యకై పోవనున్న కవయిత్రి వీడ్కోలు సభలో బాలికాముఖంబున ప్రశంసించిన అభినవ తిక్కన గుర్జాడ సుబ్రహ్మణ్యశర్మగారి వాక్కులు నేడును స్మరణీయములగుచున్నవి.

సీ. "తనబోధ మహిమనే తరుణి కష్టంపుఁ బా
ఠములను సులభసాధ్యముల జేసె
తనప్రవర్తనలనే తల్లిచెప్పకయే స
ద్గుణములు మాకుఁ జేకూరఁజేసె,
తనశేముషీ మహత్వమున నే జనయిత్రి
యాంధ్ర వాక్సాహిత్య మందగలిగె
తనతోడియమ్మలఁ దన యనుంగువసు జి
త్తముల నేతన్వి సంతసిలఁజేసె

తే. గీ. అట్టి కనకాంబ యాత్మవిద్యాభివృద్ధి
కొఱకు మము వీడి యల చెన్నపురికిబోవు
నను సుదంతమ్ము స్వాంతమ్ములందుమాకు
చింతయును హర్షమును దారసిల్లజేసె.

"నాలుగేండ్లుగ మమ్ముఁగూడి య
నంతరీతుల మాకొగిన్
మేలొనర్చిన తల్లినేక్రియ
మేము విస్మరియింపగా
జాలువారమికన్ బరీక్షలఁ
జాలదేరియు నీమె యీ
ప్రోలికే యరుదెంచి యుండునె
పొందుగాత మహోన్నతిన్."

అంతకుముందు రెండేండ్లు విద్యార్థినిరెండేం డ్లుపాధ్యాయిగా నుంటచే పద్యమున నాలుగేండ్లని వర్ణింపబడినది.

కవివాక్కులు వినోదహేతువులగుటయే గాక విధివాక్యములుగా ఫలించుననుటకే సుబ్రహ్మణ్యశర్మగారివాక్కు లక్ష్యమగుచున్నది. ఆరు బంగారుపతకంబులు రెండు నూటపదారులు మహాసభలో నీ నెల్లూరు పురమందే యంతకుమున్న పుచ్చుకొని యుపాధ్యాయపదవినుండి విరమించి యున్నతవిద్యకుబోవు కవయిత్రి భావి భాగ్యోదయమును జూచినట్టుగా, నేటికి 24 సం॥ క్రిందట శర్మగారిట్లు వర్ణించుట యెంతవింత ?

నెల్లూరునుండి చెన్నపురికరిగి యచట శ్రీ కనకాంబగారు ఆరుమాసములలో నాంగ్లేయభాషలో చక్కని ప్రవేశమొనర్చుకొని, ఇంటర్మీడియటువరకుచదివి, సంస్కృతాంధ్రముల నపారమగు పాండిత్యమును గడించి, యుద్గ్రంథములు వ్రాసి, యున్నత

పాఠశాలలోఁ, కళాశాలలో, నుపాధ్యాయిగా, సువన్యాసకురాలుగా, విశ్వవిద్యాలయమున బరీక్షకురాలుగ నుండి క్రిందటి సంవత్సరము మొల్లజయంతిసందర్భమున నీనగరమందే ఈ యగ్రాసనము నధిష్ఠించి మహాసభామధ్యమున బూజలొంది గుణగ్రహణపారీణులు సమరసమూర్తియగు తూములగారి శివరామయ్యగారియింట రు. 116 రూప్యములచేతను గుప్తముగా సత్కరింపబడియు, భాషాపోషకులగు మ.రా.రా. శ్రీ తిక్కవరపు రామిరెడ్డిగారి మహాకవి తిక్కనజయంతి కనువత్సరము చేయనెంచిన కవితాసన్మానము రు. 116 తానే ప్రథమము స్వీకరించి యువదాన్యవంశమున జన్మించిన మహారాజశ్రీ రేబాల పట్టాభిరామరెడ్డి గారిచే రు. 116 సన్మానమందియు, నీ సంవత్సరము మొల్లజయంతికి మహోజ్జ్వలంబగు' గృహలక్ష్మి కంకణమున' కర్హురాలై యిమ్మహాసభలోఁ బూజింపఁబడుచు

"ఈ ప్రోలికే యరుదెంచి యిందునె పొందుగాక మహోన్నతిన్'' అను కవి వాక్యమును సార్థకపఱచినారు.

ఈ మొల్లజయంతినాడు కనకమాంబ ననితర సాధారణముగ గౌరవించిన కె.యన్. కేసరిగారి యభిప్రాయము నెంతని కొనియాడుదును! ఆంధ్రస్త్రీలలో మూడు రత్నములు అమూల్యములు. మొదటిది మొల్ల. రెండవది తరికొండ వెంగమ్మ. మూడవది కనకాంబ. మూడు కాలములలో ముగ్గురుగా గానిపించినను యీ మూర్తిత్రయ మొక్కటియేయని నాకు దోచుచున్నది.

ఋణత్రయములో ఋషిఋణవిమోచనకై చేయు కర్మలలో నీ జయంతులు ముఖ్యమైనవి. ఈ జయంతులలో ఋషికల్పులగు మహాకవులను వారి గ్రంథములను వారొనర్చిన బోధములను స్మరించుకొని సంసారమార్గ సంచారముల దుమ్ముకొట్టుకొనిపోయిన మానసముల బరిశుద్ధము గావించుకొనుటయే ప్రధానకర్తవ్యముగా నున్నది.

స్త్రీ పురుషభేద మవయవములనుబట్టి వచ్చునని కాదు. జ్ఞానవిశేషము కానబడిన వ్యక్తులు పురుషులే కాని స్త్రీలుకారని వేదమునందుఁ జెప్పబడినదని పెద్దలందురు. అది నిక్కమే. ఉత్తమ కవితాశక్తి ధరించిన వారు ఋషులని కదా! "నానృషిః కురుతే కావ్యమ్మ"ని పెద్దలన్నారు. కాబట్టి స్త్రీ కవులకుఁగూడ ఋషిత్వము సిద్ధించుచున్నది. ఈమె భాష్యత్రయముయొక్క సారం తపస్సు యోగం మున్నగు అభ్యాసముల చేతను ఆత్మానుసంధానంచేసినది. అదికాక కనకమాంబగారి కవిత్వము శిష్టసమ్మతమనుట కుదాహరణములు — దీపాల పిచ్చయ్యశాస్త్రిగారు—

గీ॥ "అమృత సారంబుగాఁ గవిత్వము రచింప
శిష్టులౌనవఁగ బన్నిత జీవయాత్ర
సలుపనేర్చిన సతియొకర్తు చాలదొక్కొ!
కామినీ లోకమున కెల్లఁ గాంతిగూర్ప"

వీరి గురువులు శతావధాని చెళ్లపిళ్ల వేంకటశాస్త్రిగారు

"ఇట్టి దుర్భిక్షకాలమం దెపుడొ పూర్వ
ముపనిషత్తుల వినఁబడు నవిదల తల
మానికంబులఁబోలెడు మగువయొకర్తె
పుట్టె మనభారతీయుల పుణ్యమనఁగ."

ఉపనిషత్తులలో వినబడు గార్గిమైత్రేయీ మొదలగు నారీరత్నములకు శిరోభూషణ మువంటిది కనకాంబగారని వేంకటశాస్త్రిగారు కంఠోక్తిగాఁ జాటినారు. అంతియే గాక "పుట్టె మనభారతీయుల పుణ్యమనగ" అను మహాకవి ప్రయోగమునకు సార్థక్యమే మైయుండును!

"పుట్టె మనతెల్గువారల పుణ్యమనగ" అనవలసియుండగా భారతీయ పదప్రయోజనము పదియేండ్లకు బైటపడినది.

కనకాంబగారి జీవయాత్రను వ్యాకరణ భాష్య వేత్తలగు శ్రీ వేదమూర్తులైన బ్రహ్మశ్రీ లంక లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిగారు సంస్కృతములోని కనువదించుచున్నారు.

అదిగాక జగద్విఖ్యాతులగు రాధాకృష్ణయ్యగారు సాహిత్య సామ్రాట్టగు విక్రమదేవవర్మ మహారాజుగారు మొదలగు మహామహులచే మిక్కిలి కొనియాడబడిన మన కనకమాంబగారి "హంసవిజయ నాటకము"ను ప్రాచ్యభాషాకోవిదులగు కూచిమంచి సుబ్బారావుగారు హిందీభాషలోని కనువదించి పూర్తిచేయుట నేనుస్వయముగా నెఱుంగుదును. ఈరెండు కారణములనుబట్టి కనకాంబగారి గ్రంథములు యావద్భారతవర్షవ్యాప్తికలిగి సకలజనులకుఁ దాంకంబులు కాగలవని "మహాకవి" వేంకటశాస్త్రిగారట్లు చెప్పియుండిరికదా!

వీరి గురువులు కవిసార్వభౌమ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారు పంచమవేదము ననువదించిన విమర్శకతాశక్తితో నీకనకాంబగారి జీవయాత్రం దిలకించి-

"గీతాశాస్త్రము వెనుక సీతారామాంజనేయము, దాని తరువాత భూతలమున ఖ్యాతిజెందగజాలినది జీవయాత్ర" యని ప్రశంసించిరి. అదిగాక భరతఖండమంతయు వ్యాపించ దగినదని వేంకటశాస్త్రిగారు చెప్పియుండగా వారి గురువులగు కవిసార్వభౌములు—

"సాధుసమ్మతముగ నిట్లు సర్వమాన
వోపయోగముగాఁ దత్త్వము త్తమార్థ
బోధకంబుగఁ గనకాంబ పొందుపఱచె
నెల్లరకు దీనసానంద మెసగుగాత!"

భరతఖండమునందేకాక జీవయాత్రలోని బోధములు సకల మానవులకు నుపయోగింపఁదగిన తత్త్వము పరమార్థబోధకంబుగా శ్రీ కనకాంబగారి గ్రంథము లాంగ్లభాషలోని కనువదించుటకుఁ దగుపండితు లుద్యమించుచున్నారని సభవారికిఁ దెలుపుటకెంతయు సంతసించుచున్నాను.

సోదర సోదరీమణులారా!

సోదిగా చెప్పినమాట చెప్పి కనకాంబగారిని నేను భూషించుచున్నానని మీరనుకొనరాదు.

కలికాలమున పెద్దలపేరుల స్మరించుకొని ప్రకృతకాలముననున్న వారినే వశిష్ఠులుగా వామదేవులుగా తిక్కనలుగా వాల్మీకులుగా వ్యవహరించుకొనుచున్నాము. ఈ మొల్ల

జయంతినాడు బహూకరింప సమకట్టిన కేసరి గారిచే యీ మహాసభ మధ్యంబున నెల కొల్పబడిన యీ కనకమాంబగారు సర్వ విధముల మొల్ల కేమాత్రము తీసిపోక కొన్నిపట్ల మొల్లనుగూడ నతిక్రమించునేమో యనునట్లున్నారనుటలో నతిశయోక్తిలేదు.

పైవర్ణింపబడిన కవీశ్వరుల పొగడ్త లటుండ విమర్శకాగ్రేసరుండని ప్రసిద్ధివహించిన పండితులు వైదిక లౌకిక తంత్రవేత్తలు జగద్గురు శ్రీ శృంగేరీపీఠము నవలంబించిన తత్త్వవేత్తలునగు బ్రహ్మశ్రీ నాగపూడి కుప్పుస్వామయ్యగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు.

"క॥ ఆద్యుల పద్యము లట్లన
పద్యములై సుకవినికర వంద్యములై నీ
పద్యము లాస్వాద్యములై
హృద్యములై ముదముగూర్చు నెంతయునింతీ."

ఇదికాక కనకాంబగారి సమరసభావమును సర్వమతసహిష్ణుతనుగూర్చి శ్రీ కుప్పుస్వామయ్యగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు.

"కనకమ్మగారి మనమున శివ విష్ణు శక్తి ప్రభృతి దేవతామూర్తుల తారతమ్యభేద జ్ఞానము సుంతయేనియున్నట్లు గోచరింపదు. ఈమె గ్రంథములయందు కొన్ని పద్యములలో శివుని, కొన్నింటిలో శేషాద్రివిభుండగు వేంకటేశ్వరుని, కొన్నింటిలో రామచంద్రుని, కొన్నింటిలో నితర దేవతను స్తోత్రము గావించియుటయే దీనికి నిదర్శనము. ఇట్టి యుత్తమజ్ఞానముకుదురుట పండితుల కనేకుల కరిదిగానుండఁ గనకమ్మగారి కిది యచంచల రీతిని గుదురుట స్తవనీయము."

ఇన్ని హేతువులచే నిమ్మహాకవయిత్రి యీ సంవత్సరము మొల్లకంకణస్వీకరణమునకు నర్హురాలని వచించుట కుత్సాహపడుచున్నాను.

మొల్ల యెవ్వరను విచారణతోఁ గాలహరణము చేయదలచలేదు. అది విమర్శకులపని. నాకుఁజూడ మొల్లయొక్క తేజఃపుంజమువలె కాన్పించుచున్నది. ఆకసమునుండి చంద్రబింబము భూలోకమునకుఁ దన చల్లని కాంతులు వెదజల్లునట్టు కృష్ణదేవరాయల కాలమునుండియో శ్రీనాథునికాలమునుండియో నేటివరకు తన కాంతులు వెలుఁగఁ జేయుచు నాంధ్రుల హృదయములకు బర్వమగుచు నేత్రముల వెలిగింపజేయుచు తన కవితామృతవృష్టిచే భవసంతప్తులగు జీవుల తాపము నార్పుచు విబుధులకు దుష్టిపుష్టుల నొసంగుచున్నది.

ఆంధ్రుల హృదయాకాశమునం దీ మొల్ల చల్లగా సదా వెలుంగుచుండు గావుత!

ఈ మొల్లకవయిత్రి జయంతిని పురస్కరించుకొని స్త్రీలోకమునఁగల యుత్తమ విద్యావతుల నాహ్వానించి తెచ్చివారలకు గంకణప్రదానము చేయనెంచిన యీ కేసరి గారికిని ఇట్టి జయంతులు నిర్విఘ్నముగా భక్తి శ్రద్ధలతో నిర్వహించు నీ వర్ధమాన సంఘమువారికి నీశ్వరుడు సర్వదా విజయము ననుగ్రహించుగాక.

వర్ధంతులు జయప్రదముగా జరిపి కవి పూజ దేశమునకు నేర్పుచున్నది నెల్లూరు

మండలమని చెప్పవచ్చును. ఇక్కడ తిక్కన జయంతి ప్రారంభమైన యెన్నిదినములకో క్రిందటి సంవత్సర మొకపద్యములో దాయలు పినతండ్రి తద్దినము పెట్టునపుడు తనతండ్రి పేరుకూడా తర్పణములో రాదా యని తాను మానసుగదా! అట్లే తిక్కన జయంతి నెల్లూరువారు జరుపుచున్నారని రాజమహేంద్రమువారు నన్నయజయంతి నుపేక్షింపరాదని కనకమ్మగారు చెప్పియున్నారు. కాక తాళీయముగా నీమె చెప్పిన కొలదివారములలోనే నన్నయ భట్టారకసమాజము రాజమహేంద్రవరములో బయలుదేరుట సంతోషము. నన్నయభట్టారక సమాజము నన్నయజయంతులు ననువత్సర మభివృద్ధిగాంచుగాత!

మా చిన్నతనములో నరసాపురము పరీక్షలు విజ్ఞానచంద్రికవారి పరీక్షలు హిందూసుందరి సావిత్రి మొదలగు వార్తాపత్రికలు మాసపత్రికలు స్త్రీ విద్యావ్యాపకమునకు మిక్కిలి తోడ్పడినవి.

ఆ పరీక్షలలో నా పత్రిక లో ప్రకాశించినదియే యీ కనకాంబగారి వ్యక్తి. ఇప్పుడా పరీక్షల ప్రాధాన్యము తగ్గిపోయినది. కాని స్త్రీలు పాఠశాలలో సామాన్య విద్య ఉత్తమవిద్యకూడా నేర్చుకొనుట సర్వసాధారణమైనది. బి.ఏ. యం.ఏ. పరీక్షలలో నుత్తీర్ణురాండ్రయి వెలయుచున్న నారీరత్నము లెందరో కలరు. జాతీయవిద్య జాతీయసంప్రదాయానుసారమైనది కాక పోవుటచే విద్యావిధానమున లోపము లెన్ని ప్రయోజనములేదు. జాతీయసంప్రదాయముల కనుగుణమగు విద్య స్త్రీలకు నేర్పు నవకాశము లెపుడు కలుగునో కదా! నేను బ్రతికియుండగా పూర్ణముగ జాతీయ విద్యావిధాన మమలులోనికి వచ్చునని నాకు నమ్మకములేదు. ఉన్నతవిద్య నాశించువారందఱు విదేశవిద్యావిధానము నవలంబించవలసినవారేయైనారు. నా కుమార్తె మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీ కాలేజీలో సంస్కృతము యం.ఏ. పరీక్షకు చదువుచున్నది. కాబట్టి మార్చలేని విద్యావిధానమును తెలుపక పెద్దము తైదువను నాకు తోచిన హితోపదేశమును విద్యార్థినులకు విద్యావతులకు నొసంగుచున్నాను. దేశకాలపరిస్థితు లెన్నిమాఱినను స్వధర్మావలంబనము, గురుదేవపూజనము, పాతివ్రత్యము, గృహిణీధర్మనిర్వహణము, మాతృత్వము నాంధ్రయువతు లెన్నటికి వీడకుండుట నా యభిప్రాయము. వింతపద్ధతులకు వేషభాషాభిరతికి లొంగిపోయి భారతనారీమణులు ఆకారమునందు నంతరంగమందు, విరూపములు, వికారములు దాల్చుట విషాదకరము.

కాలవేగము నాపజాలముగాని కొందఱిలోనైన స్వధర్మరక్షణావేశము సఫలము కాకపోదు. అట్టి స్వదేశ వేషభాషాభిమానము నారీమణులకు గల్పించు మాసపత్రికలలో నొకదానిని (హిందూసుందరి) యథాశక్తి నిర్వహించుచున్నాను. సకల సౌకర్యములుకలిగి నేటి కాలమున కు

'తన్మయత'

'గృహలక్ష్మి' పత్రిక నిక్కముగ యువతీజనుల పాలిటి కల్పవల్లియైనదని చెప్పవచ్చును. ఆ లక్ష్మీకటాక్షమే నేటి సభ శోభకు గారణము కదా! 'గృహలక్ష్మి' వికాసమొసగు రంగవల్లులోయన వ్యాసములరచించి ప్రప్రథమమున మొల్లకంకణమందిన శ్రీమతి కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మగారు దీర్ఘాయుష్మంతురాలై మనుగాత! ద్వితీయ వార్షికజయంతిలో నధ్యక్షపదవి నలంకరించిన శ్రీమతి కనకాంబగారిచే "బలుకులలొయ్యలి ముంజేతి చిలుకపాటి" యని వర్ణింపబడిన శ్రీమతి చిలకపాటి సీతాంబగారు ప్రబంధపుత్రులను నవలాపుత్రికలను ఇతోధికవృద్ధిగాగాంచి వృద్ధి పొందుదురుగాక!

నేడు మొల్లజయంతి గృహలక్ష్మి కంకణమును మొల్లముగ స్వీకరించిన శ్రీమతి కాంచనపల్లి కనకాంబగారు నూరు సంవత్సరములు వర్ధిల్లి తన యార్యధర్మముచే, బోధమహిమచే, సరసకావ్యములచే నీ యాంధ్రదేశముననే గాక విశ్వమంతయు విఖ్యాతిచే వెలయుగాక!

ఈ నెల్లూరుపురమునందలి ద్వివిధభాషాభక్తిమత పోషక సత్స్థలములు, సదాస్వధర్మరక్షకములై యలరారుగాక! ఇందలి పండితులు, కవులు, సాధువులు, సంపన్నగృహస్థులు సమరసభావముతో సదాభివృద్ధిపొంది యిట్టి మహాగోష్ఠులు గావించుచు దాము లోకమునకు మార్గదర్శకులై యలరారునట్లు భగవంతు డనుగ్రహించుగాక!

ఇప్పటికే కాలాతీతమైనను, వక్తవ్యాంశ మొక్కటి చెప్పకతప్పదు. ఆంధ్రదేశమున నదులలో గోదావరియు పినాకినియు మహానదులని నాకు దోచుచున్నది. ఏలన గోదావరీతీరమునను పినాకినీతీరమునను ప్రాయికముగ కవీంద్రులను చెలమలలో గావ్యామృతము పింగళసూరనార్యుడు చెప్పినట్లు విశేషముగ నూరుట గాంచుచున్నాము. అందు ముఖ్యముగ నీ పినాకినిశబ్దము విన్నమాత్రమున పినాకినీనదియు, సోమశిలాక్షేత్రమును, సోమేశ్వరువిగ్రహమును, నందు పినాకినీ సైకతంబుల యోగినియగు శారద ధ్యాననిష్ఠలో నుండుటయు, నమ్మహనీయురాలు సత్యసారాదిగ్రంథముల లిఖించుచు జ్ఞానాంబమొదలగు భక్తురాండ్రకును, నన్నంభట్టు మొదలగు పరమభక్తులకును తత్త్వముపదేశించుట మొదలుగాగల కనకాంబా విరచిత హంసవిజయనాటక వృత్తాంతమంతయు మనస్సునకు గోచరమగుచున్నది. ఎవరీ శారదామణి? భావనాప్రపంచమున నున్న వ్యక్తియా! సంవత్సరముక్రిందట నాకు గన్నులు రెండును గానరాక మనుష్యుల ముఖము లానవాలు తెలియక, ఒక యక్షరమేని చదువలేని యంధత్వమున నుండియు, మా విద్యార్థినీ సమాజవార్షికోత్సవమునకు నీ కనకాంబగారి నధ్యక్షురాలుగ నాహ్వానించియున్నాము. గ్రుడ్డిదాననై బాలికలచే సభారంగమునకు దీసికొనిరాబడి యుపన్యసించుచున్న నన్నుజూచి పరమానుగ్రహముతో నీకనకాంబగారు "మీకు

కన్నులు తప్పక తిరిగి రాఁగలవు. నామాట నిక్కమ"ని వేయిమందిసభలో గంతోక్తిగ ఈశ్వరేచ్ఛను దాను జూచి వచ్చినట్లు చెప్పినారు. అప్పటికి హంసవిజయనాటకమును జదివించుకొని విని శారదారూపమును నాంతరంగికదృష్టితో జూచుచుంటిని. తరువాత కనకాంబగారి వాక్యముఫలించి యారుమాసములకే నాకు గన్నులు వచ్చినవి. నా నెచ్చెలి శ్రీమతి మాడభూషి చూడమ్మగారు శ్రీమతి కనకాంబగారి సహవాసముచే నంధులకుగూడ కన్నులువచ్చునని వ్రాసిరి. కన్ను దెరచి చూచువఱకు హంసవిజయములోని శారదాంబ ఇప్పుడు పినాకినీతీరంబునగాక పరమహంసపాలితమైన జయంతాశ్రమమునగాక శ్రీ అమృతానందనాథస్వామిచే ప్రతిష్ఠింపబడిన శ్రీ తిరుమల శ్రీనివాస త్రిలింగ మహావిద్యాపీఠమున దపమొనరించుకొనుచున్నదనియు, మేరీరాణీ కళాశాలయందు నాంధ్రోపన్యాసకురాలుగ నున్నదనియు, సత్యసారాది గ్రంథములుగాక జీవయాత్ర అమృత, ఆనందసారాదిగ్రంథముల రచించినదనియు, జ్ఞానాంబా ప్రభృతులుగాక ఆశ్రయించిన సనుబోంట్లకు దారకము ననుగ్రహించి సుఖించుచున్నదనియు, నీసభలో నాచేత నీగృహలక్ష్మీకంకణ పారితోషికము నందుకొనుచున్నదనియు స్పష్టముగ దెలిసికొనగలిగి కన్నులు తిరిగివచ్చిన ఫలమునుగంటి నని సంతసించుచు నేను జయంతికి హేతుభూతురాలగు మొల్ల కుపాస్యదైవమైన శ్రీ రామచంద్రమూర్తిని కనకాంబాకృత శ్లోకముచే స్తుతించి విరమించుచున్నాను.

సకల భువనదీపమ్ సాధు కల్యాణరూపమ్
దళిత విబుధపాపమ్ దానవానీకతాపమ్
సుచరిత పశుగోపమ్ స్వాత్మయ జ్ఞాయయాపమ్
విదళిత శివచాపమ్ విద్ధితమ్ రామరూపమ్.

* * *

అధ్యక్షోపన్యాసానంతరము శ్రీయుత కవిసార్వభౌమ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు సభావేదిక నెక్కి శ్రీవిద్యావశ్యకతను తాను చాలకాలమునకుముందే గుర్తించితి ననియు, కాని నేటికాలపువారి యాశయములతో తాను పూర్తిగ నంగీకరింపననియు, నుడివి, తదుపరి మొల్లనుగూర్చి కొంతతడవు ముచ్చటించిరి. మొల్ల బహుశా వైశ్యకుటుంబమునకు జెంది యుండవచ్చుననిరి. ఈకాలమున శ్రీవిద్యావ్యాప్తికై పెక్కురీతుల పాటుబడుచుండు శ్రీయుత కేసరిగారి యాశయముల నభినందించుచు క్రిందిపద్యముల జదివిరి.

డాక్టరు కె. యన్. కేసరి ప్రశంస

మ॥ వెలనాటిప్రభుశేఖరుండవు జగ
ద్విఖ్యాత విద్యావతీ
జలజాతాక్షులపాలి తండ్రివగుచున్
చర్చించి తద్విద్యలన్
వెలయింపన్ 'గృహలక్ష్మి' పత్రికను
వేల్వెచ్చించుచున్ నిల్పి పెం
పలరంజేయుచునుంటె ధన్యుడవు
కే. యన్. కేసరీ భూసురా.

మ॥ ధరణిన్ నీసరివారు భూసురులలోఁ
దర్కింపగా నెవ్వరున్
పరికింపంబడ రుత్తమోత్తముఁడ
వన్ ప్రఖ్యాతియున్ భూతి నీ
ధరనీకేసరి, కేసరీ! వివిధవిద్వత్
కేసరీ ద్వ్యావధ
స్థితసంపాదిత కీర్తివైభవ! వినున్
దీవింపగా నొప్పదే!

మ॥ ప్రతివర్షంబును మొల్లపేర మహా
మున్ వర్తింపగా జేసి స
న్నుతరీతిన్ కవయిత్రులం దొకత
తున్ స్వర్ణాంచితంబై జగ
న్నుతమౌ కంకణమిచ్చుచుంటివని
నిన్నున్ జెప్పఁగోవింటె నా
మతివానందరసాబ్ధి దేలి యిపు
డీమాడ్కిన్ నుతించుం జుమీ.

ఉ॥ నీగృహలక్ష్మియున్ మరియు
నీదగులక్ష్మియు నీదు బుద్ధియున్
వేగతులన్ సతీమణుల
విద్యవిరాజిల జేసి వారికిన్
భాగవతార్థబోధన మొ
నర్పుటకే యగుచుండెగాదె యే
రీతి నుత్తమాశయము
హృద్గతి బూనగనుండ్రు కేసరీ.

ఉ॥ ఉత్తమవిద్య స్త్రీలు గొను
టొప్ప నటంచు దలంచియేను నా
చిత్తమునందు సంతతము
చింతనొనర్చుచు దానిఁ బత్రికన్
హత్తగ జేయుచుందు ని
రంతరమందున నాదు కూతులన్
సత్తములైన బోధకుల
చక్కఁబఠింపగఁ జేసితింగదా.

మ॥ మును నాతాతకుఁదాత పత్నికవనం
బున్ నేర్పుటేగాదు, పో
ఘనపాఠంబుగ వేదమున్ జదివిలో
కఖ్యాతివిం గాంచె ని
ట్లని నేఁ జెప్పుట నాత్మగౌరవముగా
నధ్యాత్మ నూహింపగా
జనదే నిక్కము చెప్పితిన్ దెలియుమీ
సాధ్వార్య వంశాగ్రణీ.

మ॥ కవిలోకస్తుతకార్యముల్ సలుపుచున్
క్ష్మామండలంబందు స
ద్భవికంబున్ యశమున్ సుఖంబుపొదలన్
వర్తించు నీకెప్పుడున్
భువనేశుండు సమస్తసంపదలు సం
పూర్ణాయురారోగ్యముల్
తవురీతిం గలిగించి ప్రోచునెపుడున్
ధాత్రీసురగ్రామణీ.

* * *

అనంతరము అభినవతిక్కన బిరుదాంకితులగు శ్రీయుత దుర్భా సుబ్రమణ్యశర్మగారును, శ్రీయుత దీపాల పిచ్చయ్యశాస్త్రిగారును శ్రీమతి కనకమ్మగారి యనర్గళ కవితాశక్తిని, అసమాన పాండిత్యమును అసదృశ ఆధ్యాత్మికజ్ఞానమును ప్రసంసింపుచు ముచ్చటించిరి.

శ్రీయుత దంటు శ్రీనివాసశర్మగారు చదివిన పద్యములు.

కం॥ మొల్లమగు జ్ఞానమునజగ
మొల్లక శ్రీరామకథరసోచితఫణితిన్
మొల్లలిఖించి తిరంబై
మొల్లమునంబడయరాని ముక్తింగొనియెన్.

కం॥ చిల్లరమాటలఁగాలముఁ
జెల్లింపక చిత్తమందు సీతారామున్
సల్లలితభక్తిఁగొల్చుట
మొల్లజయంతి సలుపుటకు ముఖ్యఫలంబే.

ఉ॥ పావనమైనశీలమునఁ
బ్రస్తుతి కెక్కి జగమ్మునందు వి
ద్యావతులైనకాంతలెట
నైనఁగనంగనుంద్రుగాక స
ద్భావము, దేశికోత్తమస
పర్యయుఁ, గైతయు, బ్రహ్మవిద్యయుఁ
బ్రోవగుటొక్కెడంగలిగెఁ
బోకనకాంబిక యందనన్యమై.

గీ॥ సర్వవేదాంతసారంబు సంగ్రహించి
తనదుగ్రంథాలనించె నీధన్యచరిత
మొల్లపేరిటి బహుమానములనుగొనఁగ
నర్హులెవరన్న! మాకనకాంబకన్న.

కం॥ గురుకేసరి భజనంబున
పరతత్త్వమెఱింగినట్టి వరమతినీవెఁ
గురుపూజలఁదనియించుట
యురు కేసరి! దానగుమహోన్నతి
నీకుఁ.

* * *

అంతట గృహలక్ష్మి పత్రికాపక్షమున శ్రీయుత చదువుల రామచంద్రయ్యగారు గృహలక్ష్మి యాశయముల గురించి యీవిధముగ నుపన్యసించిరి.

సోదర సోదరీమణులారా!

ఇంతవఱ కుపన్యసించిన మిత్రులందఱు శ్రీమతి కంచనపల్లె కనకాంబగారిని గురించియు, గృహలక్ష్మి కంకణమును గురించియు పలుమారు ముచ్చటించిరి గదా! ఈసమయమున గృహలక్ష్మి యాశయములను కంకణబహూకరణోద్దేశ్యమును దెలుపుట తగినదని తలంచుచున్నాను.

నేడు స్వర్గతుల్యముగ నెంచబడుచుండు పాశ్చాత్య దేశములు అనాగరికస్థితియందుండి యందలి జనులు ద్విపాదపశువులవలె వర్తించుచున్న కాలములో సైతము భౌతికాధ్యాత్మిక సంపదల కాలవాలమై సకల విద్యలతో వెలయుచుండిన భారతదేశము నేడు విద్యావిషయమునందు వెనుకబడి నూతనోజ్జీవనమునకు విదేశప్రబోధమునకు ప్రాకులాడుచున్నది. విద్య దేశమునందు విరివిగ వ్యాపించిననే గాని దేశమునకు మోక్షము లేదు. స్త్రీ సృష్టికి మానవాభ్యుదయమునకు మూలస్థానమగుటచే విద్యావతియగుచో నామె విజ్ఞానము వికసించి యది సంతానమునకు సంక్రమించి దేశదీప్తి కభివృద్ధిమార్గ మగపడును.

ఈ మూలసూత్రము ప్రతి దేశీయులును చక్కగ నెఱింగియున్నారు. కాని యే దౌర్భాగ్యమువలననో భారతదేశమున స్త్రీలకు విద్య యనావశ్యకమను నమ్మకము దృఢముగ నెలకొని భారతీయుల పతనమునకు దారిజూపినది. కాలదేశపాత్రములబట్టి యిపుడట్టి యభిప్రాయము లెంత గర్హింపబడినను సమూల నాశనము గానందున స్త్రీ విద్యావ్యాప్తి చేయుట మన దేశమందు సులభము గాదు.

నేఁ డెంత విరివిగా విద్యావ్యాప్తి కేర్పాట్లు జరుగుచున్నను, దాని కింకను దోహదము కల్గింపవలసిన యావశ్యకతగాని, సక్రమమైన విద్యావ్యాప్తియగుటకు జరుపవలసిన యాందోళనావశ్యకతగాని యెంత మాత్రము తగ్గుటలేదు. విద్యావిషయమునందు స్త్రీ పురుషులు జీవితమందు ప్రకృతిసిద్ధమైన భిన్నభిన్న ఉద్యోగములందు నిమగ్నులైనంతమాత్రమున వారిలో న్యూనతాధిక్యతలకు గాని స్వాతంత్ర్య హానిసత్వములకు గాని చోటులేదనియు, స్త్రీలకుగూడ వ్యక్తిత్వ

ముండవలయుననియు, వా రేమిటియుండును పురుషులకు దీసిపోరనియు, చాటవలసిన యావశ్యకతకూడ గలదు. వా రభివృద్ధికివచ్చి యాయురారోగ్యభాగ్యోదయములందుటకు సక్రమమార్గముల చూపించుటయే గాక, వారికి కావలసిన విద్యలం దభిరుచి బుట్టించి, రచనావిధానమునందు చతురులనుగా జేయవలసి యున్నది. ఈ కార్యసాఫల్యతకై తొమ్మిదిసంవత్సరముల క్రింద 'గృహలక్ష్మి' స్థాపింపబడినది. ఆంధ్రుల యాదరణచే నది యింపుగ పెంపొందుచున్నది. ఇపుడు తమిళసోదరీమణులకుకూడ నీ సౌకర్యములు గలిగించుటకై 'గృహలక్ష్మి' తమిళభాషలో 1937 జనవరి మాసారంభమునుండి మాసపత్రికగా వెలువడుచున్నది.

'గృహలక్ష్మి' కేవల మిట్టి ప్రోత్సాహముచేతనే తృప్తిపొందుటలేదు. నిరంతరము నూతనమార్గము లన్వేషించుచునేయుండును. ఉత్తమ వ్యాసముల రచింపజేసి వారిని ప్రోత్సహించుటకై బంగారు పతకముల నిచ్చు టొకపద్ధతి. ఆంధ్రదేశమున ఉత్తమ రచయిత్రులను లేక కవయిత్రులను గౌరవించి మొల్ల జయన్త్యుత్సవ సందర్భమున 'గృహలక్ష్మీకంకణము' దొడగుట మరియొకటి.

రచయిత్రులకు ఈ కంకణబహూకరణము ఆర్థికముగ నెక్కు డుపకరింపకపోవచ్చును; కాని వారిని, తదితరులను, ఉత్తమరచనలను పెంపొందింప ప్రోత్సహించుననియే 'గృహలక్ష్మి' నమ్మకము. ఆ ఆశయమే యొక్కు డుపకరించునని యెంతును. ఎంతటివారికిగాని ప్రోత్సాహము మేలుచేయగలదనుట నిర్వివాదాంశము. తమ శక్తిసామర్థ్యముల నితరులెఱిగి ప్రోత్సహించినపుడే యది విజృంభించి యుత్తమకావ్యముల జేయింపగలదు. అట్లైనచో పూర్వమున్న ఉత్తమ శ్రేణికి చెందిన కవులనందరి నెవరు ప్రోత్సహించిరి? వారు ఉత్తమరచనల చేయలేదాయని ప్రశ్న రావచ్చును. అది కొంతవఱకు నిజమైయుండవచ్చును. కాని రచనాశక్తిని కవిత్వమును స్త్రీలయందు తగురీతి ప్రోత్సహించియుండినచో నెంతమంది మొల్ల లెట్టి యుద్గ్రంథముల రచించియుండురో? ఎంతమంది వెంగమాంబ లాంధ్రభాష నలరించియుండురో? ఆంధ్రభాషామతల్లియొడిలో నెంతమంది రచయిత్రులు పెరిగియుండురో యెరుగలేము? ఇకనైన నట్టి ప్రోత్సాహమున్నచో విద్య విరివిగ వ్యాపించు నీకాలములో నెంతమంది విదుషీమణులు తలయెత్తి యాంధ్రభాష నలంకరించుటయే గాక తమ జాతినికూడ నెంత యభివృద్ధికి దెత్తురో ఉత్ప్రేక్షింపవలసిన యావశ్యకత యెంతమాత్రము లేదు. ఈ కంకణబహూకరణమందలి పరమోద్దేశ్య మియ్యదే.

ప్రకృతము కంకణము గ్రహింపనున్న శ్రీమతి విద్వత్కవితిలక కవితావిశారద కంచనపల్లి కనకాంబగారినిగూర్చి యిచట మరల చెప్పబూనుట చర్వితచర్వణమగును. వారినిగూర్చిన విశేషము లన్నియు నిదివఱకే మీకందరికి వినిపింపబడినవి. కాని యొక్కటిమాత్రము మనవి చేయుచున్నాను. కంకంటి పాపరాజుగా రొకచో "కరముచే కంకణము, కంకణముచే కరము కరమొప్పె" యని రచించిన విధమున గృహలక్ష్మీకంకణముచే—'గృహలక్ష్మి' నవవర్షప్రాయయయ్యు పెద్దల పెద్దతనమును గ్రహించి తనకు దోచిన లీల బహూకరించినందున—కనకమ్మగారి కరమును, కవితామాధుర్యమువలన నాంధ్రజాతిని చొక్కించు కనకమ్మగారి కరముచే గృహలక్ష్మీకంకణమును వెలసినమాట మాత్రము సత్యము. ఈమె నిట్టి రచనలచే యాంధ్రభాషాదేవి నలంకరించి యితర నారీమణుల కాదర్శప్రాయ రచయిత్రిగానుండ పరమాత్ముడు చిరపాలనుండుగాక.

* * *

ఉపన్యాసానంతరము చదువుల రామచంద్రయ్యగారు 1935, 1936 వ సంవత్సరములందు మొల్ల జయంత్యుత్సవ సందర్భముననే గృహలక్ష్మీ కంకణము లందుకొన్న

శ్రీమతులు కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మగారు అనారోగ్యముచే రాజాలక వ్రాసిపంపిన ఉత్తరమును, చిలకపాటి సీతాంబగారు మొల్లను గూర్చి వ్రాసిపంపిన వ్యాసమును క్రిందివిధముగ జదివిరి.

శ్రీయుత డాక్టరు కె. యన్. కేసరిగారికి కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మ నమస్కారములు.

అయ్యా,

తాము దయతో పంపిన మొల్లజయంతీఆహ్వానములు వందనములతో నందుకొంటిమి. విదుషీమణియు, కవయిత్రీ తిలకమును తత్త్వజ్ఞానసంపన్నయునగు శ్రీమతి కవితిలక కంచనపల్లి కనకమ్మగారికి గృహలక్ష్మి స్వర్ణకంకణ సత్కారము జరుగుచున్నందుల కెంతయు సంతసముగానున్నది. వర్తమానాంధ్ర విదుషీరత్నములలో నగ్రగణ్యయగు శ్రీమతి కనకాంబగారి సన్మాన కార్యక్రమముచే నీమేటి మొల్లజయంతి యత్యంత శోభాయమానమై దర్శనీయమైయుండగలదని భావించుచున్నను నాకింకను ఆరోగ్యముకలుగనందున ఈ మహోత్సవములో పాల్గొన జాలకుంటినని తెలుపుటకు విచారమగుచున్నది.

శ్రీమతి కనకాంబగార్కి నాయభినందనముల తెలుప ప్రార్థించుచున్నాను. శ్రీ మొల్లజయంతి జయప్రదముగా జరుగుగాకయని మనఃపూర్వకముగా వాంఛించుచున్నాను.

ఇట్లు విధేయురాలు
క. వరలక్ష్మమ్మ.

* * *

శ్రీమతి చిలకపాటి సీతాంబగారి వ్యాసము.

సోదర సోదరీమణులారా!

మొల్లయనం బ్రసిద్ధిగాంచిన యీ కవయిత్రి యే కాలముననుండినదో నిర్ణయించుట కెందరో పూర్వకవుల కవయిత్రుల చరిత్రలు పరిశీలించి యొకరొకరి యభిప్రాయముల పూర్వపక్ష సిద్ధాంతములొనర్చుకొనుచున్నారు. ఈమె కులగోత్రముల నిర్ణయించుటలో కూడ చాలమంది భిన్నాభిప్రాయములు గలిగియున్నారు. మలసిరంకెలువైచుచు మారుకొను వృషభములభంగి పండిత మహాశ్రుతులు తమ వాదప్రతివాదములచే నిర్ణయింపలేని యావిషయము మావంటివారి కసాధ్యము. ఇంతేకు ఆమెకుల మేదైనను గుణము, వైదుష్యము, శ్రీరామభక్తి, అనర్గళకవితాశక్తి మహత్తరములైనవి. అందుచే నామె సారస్వతలోకమున కెంతయు వందనీయ; విదుషీమండలమునకు తలమానికము; నెల్లూరు మండల భాగధేయమున నుద్భవించిన యమూల్యదివ్యరత్నము. ఈమె మొల్లయను ముద్దుపేర పిలువంబడుట కడుంగడు రమణీయము. పుష్పములు, లతలు, మొదలగు మంగళవస్తువుల పేర్ల బిడ్డలకు పెట్టుటగలదు. కమల, అరవింద, పద్మ, కుముద, చంపక ఈ పేరులవలెనే మొల్లయను పేరు కూడ పరిపాటిగా నుండవచ్చును. కుందయను పేరు చిత్తూరు (చితోడ్) రాజపుత్రస్త్రీలలో నున్నట్లున్నది. కుందను తెలుగున మొల్లయందురు. ఆమె శ్రీకంఠ మల్లేశ్వరుని వరప్రసాదమున జన్మించినదగుటచే నీమె తల్లిదండ్రులు శివభక్తులు కావున నీమెకు మల్లియను పేరిడియుందురని శ్రీమతి కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మగారు వచించిరి. ఇదియు నుక్తికరముగ నున్నది. మొల్లయన శ్రీకంఠమల్లికేశ్వరుని పేరైనను ఈ కవయిత్రీమణికి ఒప్పియేయుండును. మల్లె, మొల్ల, రెండును ఉత్తమకుసుమములే; శిరోధార్యములే. మొల్ల కవయిత్రి నే పేరపేర్కొన్నను సంతోషదాయకమే. ఈ మొల్లమాంబ అపారప్రజ్ఞానిధియై జ్ఞానియై సకల లోకవిభుండగు శ్రీ రామచంద్రభుని దివ్యకథామృతంబుతో రంబుగగొని యొక్కొక పలుకుపలుకున కమృతంబులొలుకు తీరున ముద్దుపద్దియములల్లి, యల రుండేనియలకన్న మధురములగు చిలుకపలుకులవంటి

తేటతెలుగుమాటల బొందుపరచి శ్రీరామాయణ మహాకావ్యమును రచించినమేటికవయిత్రి. ఇట్టి పూతచారిత్రయందుగల పూజ్యభావముచే నేటేట పూర్వపూర్వకవుల జయంతులతోబాటు మొల్లజయింత్యుత్సవము జరుపుటకు దృఢనిశ్చయులై యుద్దిష్టకార్యమును మహోత్సాహముచే నెరవేర్చుచున్న నెల్లూరు వర్ధమాన సమాజమువారి కార్యదీక్ష కడుంగడుశ్లాఘ్యము. ఇట్టి మహత్కార్యమునందు పాల్గొని స్త్రీ జనాభ్యుదయమునకై విదుషీమతల్లులను సన్మానించుచు మహిళాప్రబోధమొనర్చు శ్రీ గృహలక్ష్మి పత్రికాధిపతులగు డాక్టరు కె. ఎన్. కేసరిగారెంతయు వందనీయులు.

ఇక ప్రకృత మనుసరింపదగు. నేటి గృహలక్ష్మి కంకణమును బహుమతినందనున్న విద్వాన్ కవితిలక కవితావిశారద శ్రీమతి కంచనపల్లి కనకాంబగారిని గూర్చి ప్రశంసించుట ముఖ్యమని దలంతును.

అపరసరస్వతియో యననొప్పు ఆర్యకనకాంబగారి దివ్యకవితామృతలహరిమనోహరగంధనిస్వనములాంధ్ర సారస్వతికవి పండితలోకము కనివిని యానందించి తజ్జనితానందమును కొనియాడిన మహాశయులెందరోకలరు. అట్లుండ నీ కనకమ్మగారి కనకమ్ము వంటి కవితానిక్షేపములందు ప్రత్యేకించి సువర్ణము వేరుపరుపంబూనుట నా సాహసమో యుత్సాహమో వివరింపలేకున్నదాన. ఈయమ్మ బాలప్రాయముననే సద్గురుకటాక్షమునుబడసి యనన్యసులభమగు జ్ఞానభక్తివైరాగ్యములంది ధన్యయగుట లోకవిదితము. వీరి కవితామృతము నవరస సంభరితము. ఏయే కథావస్తువును యేయేరసముతో పూరింపవలయునో ఆ ఆ నేర్పు మెకు వెన్నతో బెట్టినట్లున్నది. వీరి శాకుంతలమున కథానాయకుడగు దుష్యంతునిమృదుల హృదయరాసిక్యమును శకుంతలపైగలిగిన ప్రియమునుగ్గడించు తీరివివరించి యాంధ్రవాణికి శృంగారతిలకము దిద్దినట్లున్నది. వీరి రామాయణకథాసారముతోరంబగు సమృతపారావార గంభీర భావపూరంబై పాఠకదయకేహృదారములందు విజ్ఞానసస్యంబుల మొలకలెత్తించి మించిన జ్ఞానఫలోదయ భాగధేయంబు ప్రాపింపంజాలియున్నది. ఈయమగారి హంసవిజయమందలి కథాసంవిధాన మత్యంత జ్ఞానసంవేదితమై యలరారుచున్నది. సంఘదౌర్జన్యముల ధిక్కరించి విదుషియై విజ్ఞానియై శ్రీ వేంకటేశ్వర వరప్రసాదమున ననేకగ్రంథముల రచించి యోగినియై విలసిల్లిన శ్రీ తరిగొండ వెంగమాంబ చరితము ఈ కనకమ్మగారి జ్ఞానవైదుష్యమును దిలకించినపుడు జ్ఞప్తికివచ్చుచున్నది. పరతత్త్వవిచారంబున నీమె ఆత్రేయిగార్గి మొదలగువారి జాడల ననుకరించినది. వీరి గ్రంథములలోకెల్ల మేటియగు జీవయాత్ర బ్రహ్మసరస్వతీ ప్రణయసంభాషణము కథాహేతువుగ నిర్మించి అత్యంత రమణీయముగ కథాప్రవాహమును సాగించినది. ఒకచోట నీమె నిరపేక్ష స్వభావమును వ్యక్తపరచినది.

క. కోరెదరు మూఢులూరక
 కోరికలన్నియును, ముక్తిగోరుదురు బుధుల్
 కోరక నెద్దియు నూరక
 ధీరులు నిస్గెద రాత్మతృప్తికి శ్రీశా.

అని ఆత్మానందమునకై భగవద్ధ్యాన మొనర్చుకొనుటయే శ్రేయము. అవ్వలంతయు భగవదధీనము. ఇదియే నిత్యానందము అని మరొకచో శివుని (నిరంజనుని) వివాహోన్ముఖునిం జేయు నెపమున స్త్రీల కళ్యాణవశ్యంబులగు గుణము లిన్నియొప్పి యుండదగునని యట్టి వనితలే గృహిణీత్వమున కర్హలగుదురని వివరించినది.

క. మాటలనిపుణత కొంతయు
 నీటగురూపమునుగొంత నీతినిప్రీతిన్
 బాటవమున నొకగొంతయు
 జేటుంగొలగింపగలవు చేడియలందున్.

'కార్యేషు దాసీ' అని చెప్పిన నీతిజ్ఞులవచనముల కీమె గృహిణీలక్షణానుశాసన పద్యరూపమున మెరుగిడినది.

మరి యొకచో,

క. జగమును శోధింపగ నీ
కగునే? వగ పేల చాలు నాత్మారామున్
దగు కీర్తి కూడి కాంతిని
విగతాగోదమైన సర్వవిధముల మేలా.

పరదోషనిరూపణా విచక్షణు లగు పండితమ్మన్యులకీ పద్యరూపమున బుద్ధిగరపినది. ఈమె తానెంతటి జ్ఞానియైనను బాహ్యజీవనము గౌరవముగా నెగ్గించు తలంపున సంస్కృతాదివిద్యలతో బాటు రాజభాష యగు నాంగ్లమునుగూడ నతి నిపుణబుద్ధి నభ్యసించి రాజమాన్యులై యున్నతోద్యోగ పదవినందినది. నిండు కుండ తొణకదన్నట్లు పరదేశభాష నేర్చినను మన పూర్వుల వేషభాషలు తదాచారములు విస్మరింపక గురుకులవాసము చేయుచున్నది. హాస్యగర్భితములగు ఛలోక్తులు కథాసందర్భమున పాఠకజనోపయోగముగా నచటనచట నునిచినది. బాణలిచెవిలో గరిట దూర్చిన 'ఆ' యగునట. బూడిద గుమ్మడికాయపొట్టలో నడ్డముగ గరిటదూర్చిన 'ఈ' యగునట. బోధనా పద్ధతులందు గల చతురత కివి తార్కాణములు. తాము నవ్వుచు విద్యార్థుల నవ్వించుచు వినోదగోష్ఠివలె విద్యాభ్యసనంబు చేయించు వీరి కౌశలమెంతయు కొనియాడదగియున్నది. వీరు విద్యాధికులగుట రాజకీయోద్యోగ పదవినంది యది యంతమట్టున నేయుంచి స్వకులాచారము, స్వవిద్యయగు నాంధ్రమున నే గ్రంథముల రచించుచు నాంధ్రసరస్వతి నుపాసించుచున్నది గదా! ఇట్టి వీరి మహోదారపవిత్రచరిత్రము తక్కిన భారతీయ మహిళాలోకమునకు మార్గదర్శియగు గాక!

క. కనకమ్మ పేరనలరెడి
గనకమ్మగ దోచునీమె కైతపఠింపన్
కనకమ్మ వంటి యమ్మను
కనకమ్మ నవచ్చు ధరణి కాంతలలోనన్.

క. కనకమ్మను గైసేయఁగ
కనకమ్మె దగునటంచు కడు పేర్కొయిన్
గనకమ్మ తా గృహలక్ష్మియై
కనకమ్మ కరమున నలరి కంకణమగుచున్.

గీ. ఆంధ్రభారతి వీపాట కాత్మ నలరి
ధన్య గృహలక్ష్మి నీకిడి పైడితొడవు
కరము శోభిలంగాక నీకరమునందగి
శశియు వెన్నెల లేకమై చెలగినట్లు.

క. శ్రీయును కవితాశక్తియు,
బాయని వినయమును గురుల పైగురుభక్తిన్
మీయెడ జనులరటగ్గక
మ్మా! యివె కనకమ్మా నెమ్మి మా దగు వినతుల్.

* * *

డాక్టరు కె. ఎన్. కేసరిగారి యుపన్యాసము.

సోదరసోదరీమణులారా!

శ్రీమతి విద్వత్కవితిలక కవితావిశారద కాంచనపల్లి కనకమ్మగారి జన్మస్థానమీయూరే యగుటచేతను, ఈపురివాసులామె కవితామాధుర్యము నిదివఱకే పెక్కుమారులు చవిగొని యున్నందువలనను నాకంటె మీరే యామెనుగూర్చి యెక్కువగ నెఱిగియున్నారు. అందుచే నామెనుగూర్చి మీకు దెలియనిదియు నేనధికముగ జెప్పదగినదియు నేమియు లేదు.

ఈ సింహపురి శతాబ్దములనుండియు కవితాకన్యకాటపట్టై, యసదృశకవులకాకరమై వెలయుచు వచ్చినది. వీరిలో మనమిట కవులనుగూర్చి ముచ్చటింపదలంచుకొనలేదు. కాని యితర కవిసార్వభౌములతో బాటు కవితాపారభ్యముచే నానందింపజేసిన మొల్లమాంబ జ్ఞాపకార్థమై యీ మెజయంతిని జరుపుచున్నారము. మొల్ల చిరస్మరణీయురాలై యాచంద్రతారార్కముగ నాంధ్రులచే గౌరవనీయయగుట కామె రచించిన రసోచితంబగు రామాయణకావ్య మొక్కటియె గదా! మొల్ల జన్మస్థానమందే ప్రభవించి, మొల్లవలె నుత్తమకవితాపారభ్యమును నిరంతరము వెదజల్లుచు, హంసవిజయము, జీవయాత్ర, ఆనందసార

మాదిగాగల పెక్కుయుద్గ్రంథముల రచించి ఈమె యాంధ్రలోకముచే నుతికెక్కినది. ఇంకను పెక్కు నుత్తమగ్రంథముల రచింపనున్నది. అట్టిచో నీమె యాంధ్రభాష మనునంతవఱకు స్థిరయశస్వినియై యుండు ననుట కెట్టి సందియముగాని లేదుగదా! మొల్ల నాఁ డెవరును గౌరవించినట్లు మనకు దెలియరాకున్నను కనకమ్మగారికి నేటితో యారంభమైన యిట్టిగౌరవము ఆచంద్రతారార్కముగ జరుగుచుండగలదని యాశించుచున్నాను.

ఈమె నిట్టి స్థిరగౌరవమున కనజేయు కారణములు కవితామాధుర్యమును ప్రతిభయు పాండిత్యమును మాత్రమేగాదు ఇంకొక ప్రబలకారణముగూడ గలదు. సాధారణముగా నే సారస్వతచరిత్రయందైనను పండితులుగాని కవులుగాని తమజీవితకాలములో—గతించిన తరువాత గౌరవించువిషయముగాదు — పరస్పరము గౌరవించి యాదరణజూపుట చాలయరుదు. వారికి పరస్పరమీర్ష్యయే యెక్కువగనుండుననన్న వింతగాదు. దీనిలో గౌరవము గంగగలియుగా పరస్పరదూషణలకు-తుదకు వాచావాచిగాగాక బాహాబాహిగాగూడ కలహించుకొనుట సాధారణము. ఇట్టికవుల, పండితుల కలహములను చాలకాలమునుండియు కరతలామలకముగా గనుచు వానితో విసుగెత్తియున్న యీపురివాసుల కట్టివానినిగూర్చి చెప్పవలసిన పనిలేదు. ఇది పురుషులకుమాత్రము వర్తించుమాట. స్త్రీలన్న వారి మాటయే దలపెట్టక నిరసనభావముతో జూచుచు వచ్చిరి. నేడా భావము చాలతగ్గిపోయియుండుట శ్లాఘనీయము.

కవులందరి పరస్పరగౌరవ సాంప్రదాయము లిట్లుండియు, కనకమ్మగారు కవులయ్యు పండితులయ్యు నీర్ష్యాదిభావముల చెంతజేరనీక, నాంధ్రభాషాకోవిదులను, కవిసార్వభౌములను స్వయముగా గౌరవించి యేటేట వారికి నూటపదార్లు బహుమతిగానిచ్చి నింతవఱకాంధ్రసారస్వతలోకమున లేని సాంప్రదాయమును నెలకొల్పి కీర్తివహించిరి.

కనకాంబగారు కవితాసంపన్నులుగాని ధనవంతులుగారు. కవిత్వమునకు దారిద్ర్యమునకు దగ్గరిసంబంధ మేయుగమునందైనను సాధారణముగా మారకయున్నది. అంతియగాక 'కవితల్ జెప్పిన పాడసేర్చిన వృథాకష్టంబె' యనునుడికివిలువ శ్రీనాథునికాలమం దెంతయుండెడిదో నేడుకూడ కొంచె మెచ్చుతక్కువగ నంతియ. అట్లుండియు కనకమ్మగారు పండితగౌరవమునకు పూనుకొన్నదన్న నతి శ్లాఘాపాత్రముగాక వేరొండేమిగాగలదు. వీరిట్టి గౌరవముల స్థిరముగానొనర్ప పరమాత్ముడు సకల సంపదలిచ్చుగాక.

ధనవంతు లెందరోచేయ నిష్టపడకున్నట్టి గౌరవములు పండితులకొనర్చు నీకనకాంబకు గృహలక్ష్మి కంకణ బహూకృతి నే జేయుట నా భాగ్యమనిదలంచి సంతసించుచున్నాను.

ఈమెయే పండిత బహుమతిక్రింద నూటపదార్లు ప్రతిసంవత్సర మొసగుచుండుటచేత, ఈసంవత్సర మీమెకుమాత్రము గృహలక్ష్మికంకణ పేర ఐదువందల రూపాయల మొత్తము నిచ్చుటకు నిశ్చయించియున్నాను.

"సుకవితా యద్యస్తి రాజ్యేనకి"మ్మను నిట్టి కవయిత్రుల కియ్యదికూడ నొకగౌరవముగాని సాయముగాని కాజాలదనియే నాతలంపు, కాని విద్యావ్యాప్తియం దిష్టముగల యైశ్వర్యవంతు లీవిధముగ స్త్రీలయభివృద్ధిని కాంక్షించి తగురీతి ప్రోత్సహించి గౌరవించుచువచ్చినచో నాకృషి యప్పటికి ఫలించి నేకృతార్థుడనైతినని భావింతును.

ఈ సమయమున నే జెప్పదలంచుకొన్న మరియొక విషయముగలదు. 1935 వ సంవత్సరము గృహలక్ష్మి దసరా సంచికయందు "స్త్రీపురుషసమానత్వ మావశ్యకమా? ఎంజేని యనర్థదాయకమా?" అను సమస్యపై ఉత్తమవ్యాసమును రచించిన విదుషీమణికి బంగారుపతక మివ్వబడునని ప్రకటించియుంటిమి.

దానిపై సుత్తమవ్యాసము రచించిన శ్రీమతి పైడ పోలు పద్మావతీదేవిగారు మొదటిబహుమతిని, శ్రీమతి వేదుల మీనాక్షీదేవిగారు ద్వితీయబహుమతిని ఇప్పు డిట నందుకొనఁగోరుచున్నాను."

అని డాక్టరు కె. యన్. కేసరిగారు రు. 500 ల రొక్కమును కనకమ్మగారికి బహూకరింప నధ్యక్షులచేతికివ్వగా వారు కనకమ్మగారి కర్పించిరి.

అధ్యక్షులవద్దనుండి శ్రీమతి పైడిపోలు పద్మావతి దేవిగారు బంగరుపతకమును స్వీకరించిరి. శ్రీమతి వేదుల మీనాక్షీదేవిగారు తాము రాజాలక వ్రాసిన ఈ తరము సభలో చదువబడెను. ఆమె బహుమతి పతక మామెకు పంపుట కంగీకరింపబడెను.

శ్రీమతి విద్యత్కళితిలక కవితావిశారద కంచనపల్లె కనకాంబ గారు తనకు డాక్టరు కె. ఎన్. కేసరిగారు మొల్లజయంతియను మిషతో గౌరవింపఁబూనినందులకు కృతజ్ఞతను తెల్లదింపుచు సభికుల కానందప్రాయములైన నీక్రిందిపద్యముల జదివిరి.

ఉ. పాటిమెఱింగి, సత్కవిత భంగులెఱింగి, చెలంగి నేఁడు నా
బోటికి, బోటికొక్కెడకుఁ బోవఁగ నేవము గల్గుదానికీ
నూటపదారు లైదిటి ఘనుం డితఁడిచ్చె నయాచితంబుగా
కోటవదాన్య కేసరికి క్షోణితలంబున సాటికల్గునే.

చ. వెదకినఁ గానరాఁడు పృథివీపతి యొక్కఁడు సత్కవీంద్రులన్
వెదకియొసంగ నూరయిన వెంటఁబడంగఁ బడంగ నెట్టులో
వదలుచుకోఁగడంగు నృపవర్యుఁ డొకం డెటనుండునో కదా
ముదితల సత్కవిత్వగుణముంగని పూజలొనర్ప సాధ్యమే.

ఉ. ఎల్లరు మోదమొందఁ గవయిత్రుల నేరిచి, కోరి తెచ్చి, యీ
మొల్లజయంతినాఁడు సభఁ బూజలుసల్పును, గంకణమ్మునున్
మొల్లమునిచ్చి నేఁడు బుధముఖ్యుఁడు కేసరి కన్నిసంపదల్
గొల్లగవచ్చు దేవుఁ డనుకూలత నుండెడు నెల్లకాలమున్.

ఉ. పండితులున్ గవుల్ నృపులు ప్రాభవముగ్గల పెద్దవారలు
ద్దండ కళాప్రపూర్ణులు సదస్యులుగాఁ గనుమాయ ధీరవే
దండములైన జంకుఁ, గలదా యిటువంటిపురంబు దానిలో
నుండెడు పుణ్యపూరుషు లొహోహాయనఁ బల్కుట నాకు సాధ్యమే.

శా. సాకెన్ జిన్నతనాన సత్సభలలో సన్మానము ల్సత్కృతుల్
నాకున్ సింహపురంబు కూర్చి, యిది జన్మస్థానమే కాన, లో
నే కొంకున్గొనఁబోక నే నిచట నేమేఁ బల్కినన్ బెద్ద, లో
గాకంచున్ సయిరింత్రుపో, యని నమస్కారంబు లర్పించెదన్.

శా. ఏపుణ్యంబుననో మదీయకృతు లెంతేఁ బెద్దలౌ సత్కవుల్
గాపాడంగఁ గడంగుట న్విమల విఖ్యాతాఖ్యనై దుష్కలి
వ్యాపారం బిపుఁ డేపుమీఱ, నిజధర్మాసక్తులన్ జాఱ, సం
స్థాపింపందగు నార్యధర్మమని యాస్థన్ జాటి తిన్నాటికిన్.

ఉ. మొల్లజయంతినాఁడు బుధముఖ్యులునన్, గవయిత్రులు, స్గవుల్,
పిల్లలు, పెద్దలొక్క యెడఁ బ్రీతిగఁ గూడిన గోష్ఠియందు, ను
త్ఫుల్ల సరోజలోచను, విభున్, రఘురాముని, సంస్మరించి యీ
కల్లజగంబును న్మఱచి కాంతుము స్వాంతమునందు శాంతినిన్.

ఉ. పండుగ పబ్బమంచు, మఱిపర్వమటంచు, జయంతియంచు, రా
ముండును గృష్ణుఁడంచుఁ బరము న్దలపోసి తరింతురంచు, నె
న్నండొ విధించి రట్లగుట నాదమునిల్వగ నేఁడు మొల్లకున్
బండుగవచ్చెఁ జక్కనిప్రబంధము వ్రాసినదామె చూడరే.

ఉ. కుమ్మరివారియింటను జకోరవిలోచన యుద్భవించి, లో
కమ్ముఁ దృణమ్ముగాఁదలఁచి, కంజదళాక్షుని సేవఁజేయ జ
న్మమ్ము పవిత్రమౌననుచు నమ్మి, మహాత్ముని రాముఁగూర్చి గ్రం
థమ్ములిఖించి, చల్లగను దాఁటెను మొల్ల భవాబ్ధివెల్లువన్.

ఉ. ఏమరుపాటు కల్గుగద యెంతటివారికి నెట్టులైన శ్రీ
రాముని సంస్మరింపఁగ దరమ్మె మనమ్మును నిగ్రహింప నో
భామినులార! నేఁడయిన బంధవిమోచను బద్మలోచనున్
నేమముమీఱఁ గొల్చి భవనీరధిపారముఁ జేరుటొప్పగున్.

ఉ. పూరుష పుంగవుల్గవులు పూర్వము నేఁడును గూడ భారతా
చారము, శీలము, న్దయయు, సత్యము, ధర్మము, నిల్వఁబెట్టఁగా
భారతము, ల్పురాణములు వ్రాసిరి వాసిగ నిప్డు కొందఱా
దారికిఁ గంపగొట్టి పెడదారులు దీయుదు రౌరధీరులై.

ఉ. కల్లలు బొల్లులన్ బలికి కాదనితూనని యెల్లకాలమున్
జిల్లరమాటలన్ గడప జీవుల కెల్లను జెల్లునాయువుల్
డొల్లసమస్తమిందు నొకఁడున్ మన వెంటఁ గొనంగబోలదో
పల్లవపాణులార! భవభంజనుఁ గంజదళాక్షుఁ గొల్వఁడీ.

చ. చదివినవారలుండ్రు రిలసాధ్వులలో, నొకవేళనుండినన్
జదువుట ప్రాయుటేయగును శాస్త్రపురాణము లంటవంతగా
జదివిన సంప్రదాయముగ సద్విషయమ్ముల బుద్ధిఁబోవ దే
చదువులనేర్వ వారలకు సత్కవితాకలనమ్ము కల్గునే.

ఉ. రెండును రెండుత్రోవలు ధరిత్రినిఁ బ్రాక్ప్రతీచివానిలో
నుండెడుసారము న్గురుని సూక్తినెఱింగి వచింతుఁ జింతలే
కండజయానలార! వినుఁ డందఱుఁబారముఁ జేర్పఁ బ్రాక్కు, వే
రండిక నొండుమార్గముల రాదు ప్రశాంతితరించి మించఁగన్.

శా. మీరాబాయి తరించె ముక్తిన్ గృహిణియై మించెంగదా కన్యయై
ధీరుండైన విదేహునిన్ సులభయున్, దీక్షన్ భవంబుం దరిం
జేరెన్ వెంగమ తా వింతతువయినన్ నిశ్శ్రేయసం బందఁగా
దారు ల్పెక్కులు ధీరచిత్తలకు శ్రద్ధంబూనుచో ధారుణిన్.

ఉ. జాతి ప్రధానమా? గుణము సర్వజనస్తవనీయమౌటచే
నాతియు రామచంద్రుని గుణమ్ములఁ బ్రస్తుతిజేసి లోకవి
ఖ్యాతినిఁ గాంచె మొల్ల, కనకమ్మను గమ్మదనమ్ము రీతిగాఁ
గైతయు భక్తియుంగలిసి గల్గఁగఁజేయు సఖండమోదమున్.

ఉ॥ శూరులు నేఱులుంగలుగు చోటులనెన్నఁగనేల, వారిలో
సారమెఱుంగనేరని యసారులచర్చలతోడనేమి, సం
సారము దాటుదారులఁ బ్రచారముచేయు కవీశ్వరుల్ గదా
ధీరులు, వారుచేయు నుపదేశమెఱింగి చరించుటొప్పగున్.

చ॥ ఇడుములకోర్చి, సంతతికినెంతయుఁగూర్చి, సుతుండుకూతురం
చెడ మొకయింతలేక భరియించి, సమంబుగఁబెంచు తల్లులీ
యెడరునఁ గావకున్న యెడ నేరికఁగాతురు భారతీయులన్
కడువిషమంపుకాలమిది కాలునిలీలఁగ్రసించు ధర్మముల్.

శా॥ ఆటల్ పాటలు, నవ్వుమాటలు నసభ్యంబైన పొత్తంబులున్,
బోటీలోట్లులు, వింతసొంపులును, దెంపుల్తంపులున్, విద్యలై
బోటుల్నేటికి హద్దులంగడచి, గుంపుల్గట్టిపోవంగ, నా
ర్భాటంబుంబొనరించుటల్ చదువులే పాశ్చాత్యదుర్వాసనల్.

మ॥ మగవారెట్టటు సంచరించినను, ధర్మంబెప్డుఁ గాపాడఁగా
మగువల్ దీక్షవహించి యింతదనుకన్ మర్యాదలన్ నిల్పినా
రుగదా! పెంచుట స్త్రీలకున్గలుగునేర్పున్ జూతుమేయెందు నీ
తెగువల్నేటికి నిక్కలింగలిగి గోతిన్ జేసెటో నాతినిన్.

మ॥ పరభాష, ల్పరసంప్రదాయము, పరప్రారంభము ల్నేటికిన్
బరమంబైన పదంబునొందుట నభవ్యంబైన మార్గంబులన్
దరణుల్పోవఁగనైరి జీవిక కవస్థల్మారఁగా నారయన్
బరమార్థంబు స్వధర్మము న్హితము లాపద్ధర్మమెట్లుండినన్.

ఉ॥ రాజ్యములేలినారు, రణరంగములన్ రిపుఁదోలినారు, సం
పూజ్యతనొందినారలు, ప్రబుద్ధులలో జయమొందినారహో!
భోజ్యమమర్చినారు, తపముంబొనరింపఁగ నేర్చినారు, సా
మ్రాజ్యపదంబె కాంతలకుఁ బ్రాజ్యమగున్నద భారతావనిన్.

ఉ॥ సత్యము, శౌచమున్, దయయు, శాంతియు, దాంతియు, దానధర్మముల్,
పత్యుపచారముల్, గురుసపర్యలు, మాధవపాదచింతనల్,
ప్రత్యయమాప్తులందు గృహభాండవిశుద్ధియు, శ్రద్ధభక్తియున్,
నిత్యముఁగల్గి పైఁజదువనేర్చినసాధ్వికి సాటిగల్గునే?

శా॥ కాంతాసమ్మితమౌను గావ్యమని తత్కాలమ్మునం దెంతయో
సంతోషంబునుగూర్పనేర్పగసదాచారంబు వేదంబులన్
గాంతల్మీరుదురంచుఁ దెల్పుదు రలంకారజ్ఞులల్లాటనో
కాంతారత్నములార! మీరు గురువుల్గావందగు సద్ధర్మముల్.

ఉ॥ వేడుకకత్తెయై మగనివింతగ సంతసపెట్టునట్టి య
య్యాడుది పల్కుపల్కు నిగమార్థముకన్నను మిన్నయౌ నికే
వ్వాఁడది దాఁటశక్తుఁడగువాఁడు, మనోహరియై మనోహరుం
గూడి స్వధర్మదీక్షఁ బురికొల్పెడు సాధ్వియుఁ గావ్యమొక్కఁడో.

గీ॥ గొప్పవంశంబుననుబుట్టి గొప్పబుద్ధి
గలుగుకవిహితుఁ గలవాని ఘనుని సాధు
వినయసుందరు, దీక్షింతువెలయ విబుధ
సోము శేబాలపట్టాభిరామనాము.

చ॥ సిరియును విద్యయుంగలుగు సింహపురంబున వర్థమానసం
ఘరచితగోష్ఠిలో బుధసకాశమునన్ ననుబెద్దఁజేసి భూ
వరులునొనర్పలేని విభవంబున సత్కరణంబొనర్చు కే
సరి కిడు రంగఁ జెప్పెదు ప్రశస్త మహార్ఘ విశేషసంపదల్.

అంతట అధ్యక్షురాలు ఉపన్యాసకుల విషయములకు మెఱుగు పెట్టుచు ఉపసంహారోపన్యాసము గావించిరి. శ్రీయుత తూములూరు శివరామయ్యగారు మొల్ల జయంతి జయప్రదముగా జరుగుటకు కారకులైనవారి నెల్లర నభినందించిరి. గంధఫల పుష్ప తాంబూలములను పంచుటతో సభ ముగిసెను.

ప్రపంచ పరిస్థితులు

నానాటికి ప్రపంచమందు యుద్ధమేఘములు దట్టమగుచున్నవి. ప్రపంచశాంతి యనుమాట పంచబంగాళమైనది. ఏక్షణముననో ప్రచండసంగ్రామము బయలుదేరి ఇదివఱ కెన్నడును కనివిని యెఱుగని వినాశనము గొనితెచ్చునని రాజనీతిజ్ఞులు రాయిగుద్ది చెప్పుచునేయున్నారు. ఇది నిజమే. ఇపుడు ప్రపంచమున రెండు శక్తులు బయలుదేరినవి. ఒకటి ఫేసిజము. యింకొకటి కమ్యూనిజము. ఇవి నానాటికి విజృంభించుచున్నవి. కాని ప్రజాసముదాయము నాకర్షించుచున్నది కమ్యూనిజమే. ఈ రెండును ఒకదానికొకటి పూర్తిగ వ్యతిరేకమగుటచే నివి రెండును ఏకరీతిగ నభివృద్ధిజెందజాలవు. అందుచే సంఘర్షన రాక తప్పదు. అది ప్రబలమై యేదో యొకటి యింకొకదాని నాశనముచేయువఱకు లేక అణగద్రొక్కువఱకు శాంతి యనునది యుండదు. ప్రాచీప్రతీచులందు ప్రబలమైన సమస్యయిదియే.

* * *

ప్రాచి

పాశ్చాత్యప్రపంచమున స్పెయినువలె చైనా దేశమునందలి యంతఃకలహములు తీవ్రరూపము దాల్చునని యనుకొనుటకు కారణములుండినవి కాని ప్రాచ్యదేశభాగ్యమో యన నవి యంతటితో నంతరించినవి. సియాన్ఫునందు ప్రభుత్వమున కెదురుదిరిగిన సైన్యములు ప్రభుత్వమువారితో కొంతకాలము మాత్రమె పోరాడినవి. అంతఃకలహములచే నిరువురి బలము క్షీణించి దేశారిష్టకమై విదేశీయుల యొత్తిడికి లొంగిపోవుదుమని యిరుపక్షములవారును వెంటనే గుర్తించి సమాధానపడుట కంగీకరించిరి. విప్లవనాయకుడు చైనా యధ్యక్షుని విడచిపెట్టెను. దానిపై ప్రభుత్వమువారు విప్లవకారులపై యుద్ధముచేయుట నిల్పివేసిరి. అధ్యక్షుడగు చియాంగ్ షేక్ గారు తన పదవికి రాజీనామానిచ్చినను ప్రభుత్వము ఒప్పుకొనదయ్యెను. విప్లవనాయకునికి పదిసంవత్సరముల శిక్షను మాత్రము విధించిరి. అదియు రద్దుగావింపబడినదని తెలియుచున్నది. ఈవిధముగ చైనాకలహము లంతరించి యీకలహముల పరిణామము నత్యాతురతతో గాచుకొని యుండిన జపాను రష్యాదేశముల యాశయములకు భగ్నకారణములైనవి. ఏవిధముగనైన జోక్యము గలిగించుకొని చైనాదేశమును కబళింపదలంచుకొన్న జపానుసంగతి

నెలింగియే చైనాదేశము అంతఃకలహముల కెడమీయక చక్కని రాజనీతిని గనబరచి నది. జపాను ప్రాబల్యము నణంచవేచి యుండు రష్యా కిదినానందాయకముగా నుండవచ్చును.

* * *

ప్రతీచి

నానాదేశములకు యుద్ధరంగమైయున్న స్పెయిను పరిస్థితులను బాగుచేయుటకు ఫ్రాంసు ఇంగ్లడుదేశములు ప్రయత్నించుచునేయుండియు పరిస్థితులతి తీవ్రరూపము దాల్చుచున్నవి.

పాలోస్ అను జర్మనునావ విప్లవకారులకు యుద్ధసామగ్రికొనిపోవుచున్నదని స్పెయిన్ ప్రభుత్వపునావలు దాని నడ్డగించి పరీక్షించుటకు నిల్పినవి. ఆసంగతి విన్న వెంటనే జర్మనియుద్ధనావలతివేగముతో వచ్చి దానిని విడిపించినవి. అదియునుగాక స్పెయినుప్రభుత్వము వారొక జర్మనుపౌరుని ఫాసిస్టుపక్షుడని కాల్చిచంపిరి. దానిపై కారణములకై కాచుకొనియున్న జర్మని ప్రతీకారముజరుప నువ్విళ్లూరుచున్నది. స్పెయిను దేశపు నావలనునిల్పుచు, అవి నిలువకున్న బాంబులను విసరుచున్నది. దీని కోర్వక స్పెయిన్ ప్రభుత్వ మెదురుదిరుగ నిశ్చయించి నది.

ఇక విద్రోహులు ప్రతినావను పరీక్ష చేయుచు బ్రిటీషు ఫ్రెంచినావలపై బాంబులనువేయుచున్నారు. దీనికి ఇంగ్లండు ఫ్రాంసు దేశములుకూడ ప్రతీకారము చేయక మానవు. సభ్యతా ప్రపంచమీదురాగతమున కోర్వదు. ఇంగ్లండు విద్రోహులను వారుచేయుచున్న దురాగతముల విషయమై శ్రద్ధదీసుకొనుడని తీవ్రముగ హెచ్చరించుచున్నది.

పై విషయము లిట్లుండ స్పెయినునందు జరుగు యుద్ధమెంతమాత్ర మాగుటలేదు. ఇరుపక్షములవారికి సహాయము కావలసంత వచ్చుచునేయున్నది. ఇటలీనుండి 5000 మంది సైనికులు విద్రోహులకు సాయముచేయుటకు స్పెయినులో దిగినట్లు వార్తలు వచ్చుచున్నవి. ఈపరిస్థితు లేవిధముగ పరిణమించునోయని యూరపుఖండ మంతయు నుడికిపోవుచున్నది.

నెల్లూరు లేడీస్ క్లబ్ అధ్యక్షురాలైన మిసర్స్. ఇ. వుడ్ హౌస్ గారికి సభ్యులు వీడ్కోలొసంగుట.

ఫైజపూరు కాంగ్రెసుకొఱకు శిక్షపొందిన స్త్రీవాలంటీర్లు.
మిస్. ప్రేమకాంతగారు మధ్యకూర్చొనియున్నారు.

ఫైజపూరు కాంగ్రెసుకు పూనాలో శిక్షపొందిన స్త్రీవాలంటీర్లు.

ప్రేమ సమస్య

శ్రీమతి తాడి నాగమ్మగారు

(గతసంచిక తరువాయి)

౫

"మేరీ! నీవు తప్పక నీ తండ్రిమాట వినవలెను. వృద్ధుడైయున్న నీ తండ్రి కోర్కెను నెరవేర్పుము. చిన్ననాటనుండియు అతిగారాబముగ పెంచిన నీ జనకునియందు కనికరముంచుము. నీకై యాతడు కోట్లకొలది ధనమును సమకూర్చియున్నాడు. అవన్నియు నెవరి పాలుగాను? మనము వెంటనే జర్మనీ దేశమునుండి పారిపోవలెను. లేకున్న మన ప్రాణమాన ధనములు మనకు దక్కవుసుమా! నీ తండ్రి నిన్న మూడు దినములనుండియు సిద్ధము కమ్మనుచున్నను నీ వేలకో యుదాసీనత వహించి యుంటివి. కారణము తెలుపకూడదా?" అన్నది మేరీ తల్లి.

"అమ్మా! నేనును అదియే యాలోచించుచుంటిని. కాని అంత తొందరపడెదవేల? రెండు మూడు దినములలో మనము జర్మనీ రాజ్యమును విడచి పోగలము."

"మేరీ! నీకు లోకానుభవము చాలతక్కువ. దినదినమున కెందరో మన జాతివారు నాజీసంఘము యొక్క దుష్కృత్యములకు బలియగుచున్నారు. మొన్నటిదినమున రెండు యూదులకొంపలు తగులబెట్టబడినవి. నిన్నటిదినమున నలుగురి యూదుల శవములు చెరువునందు తేలుచున్నవి. ఇట్లు నిమిషనిమిషమునకు ఘోరవార్తలు మనకు వినిపించుచున్నపుడు మన మింకను యాలసింపనేల? తల్లీ! మామాట వినుము. వెంటనే ప్రయాణసన్నద్ధవగుము."

"అమ్మా! ఇన్నిదినము లున్నవారము ఇక మూడు దినములు గడపలేమా? అన్నిటికిని ఈశ్వరుడే కలడు. మనము నిర్దోషులమైనపుడు ఎందుకు అనుమానములకు లోనుగావలెను?"

"మేరీ! ఒకనైపు చూచుచునే యేల కష్టముల పాలు కావలెను. రాత్రి యేమి జరిగినదో తెలియునా? నీ స్నేహితురాండ్రైన తెరిజా, మార్గరెట్టులను నాజీ యువకులు నానా అల్లరిచేసినారు. వారిస్థితి యిపుడు కడుప్రమాదముగనున్నది. ఇవన్నియు తిలకించినచో నాయొడలు కంపమెత్తుచున్నది. అమ్మా మేరీ! లెమ్మా! ఈ పాడుదేశమునుండి పారిపోవుదము. ఆలస్యము చేయవద్దు" అని మేరీ తల్లి చెప్పుచుండు నంతలో మేరీ తండ్రి కన్నీరు కార్చుచు చినిగిపోయిన వస్త్రములతో నచట ప్రత్యక్షమాయెను. అతని భయంకరస్థితిని జూచినవెంటనే తల్లి గడగడ వణక సాగెను. గొంతెత్తి యేడ్చిన నెవరు లోనికివచ్చి యేమిచేయుదురో యని భయపడసాగెను. అంత నా వృద్ధుడు, "మన మాలసింపవలదు. వెంటనే లెండు. యూదులయొక్క దుకాణములన్నియు దోపిడిచేయ బడుచున్నవి. పెద్దనాజీలదండు వచ్చి బజారుపై బడినది. నలుగురైదుగురు యూదులు హత్యచేయ బడిరి. నే నెట్లో తప్పించుకొని బయటపడితిని. కాని మన దుకాణమునకు నిప్పంటించబడినది. ఇప్పటి కది పూర్తిగా దహనమైయుండును. మనము వెంటనే పారిపోవలెను. లేకున్న మన ప్రాణములు మనవిగావు. తల్లీ! మేరీ! ఎంతకాలమునుండియో చెప్పుచున్నను నీవు మామాటలు విననైతివి. ఇపుడైనను నా ప్రార్థన యాలకించిలెమ్మా. అమ్మా! మా యీపాట్లన్నియు నీకోరకేగదా?" అని గద్గదకంఠముతో చెప్పుచు నామెను కౌగలించుకొని కుమిలి కుమిలి లోలోన దుఃఖింపసాగెను.

అంత తల్లి "మేరీ! ఒకనెలక్రితమే నీవు మా మాటలు విని ప్రయాణమైనచో మన కీ కష్టములు

మూడియుండవుగదా! ఎంతకాలమునుండి బ్రతిమాలుచున్నను నీవు మామాటలు వినక నేటికి మమ్ముల నీ వార్ధక్యదశయందు దిట్టిస్థితికి దెచ్చితివి. అమ్మా! యిప్పుడైనను ముదుసలులమగు మాయందు దయయుంచి లెమ్ము. వెంటనే ప్రయాణసన్నద్ధవుకమ్ము. ఒక జర్మను యువకునియందు కలిగిన ప్రేమచే మమ్ముల నధోగతిపాలు కావింపకుము. ఇంతకు నతడు నిన్ను పెండ్లాడుట వట్టిది. ఒకవేళ పెండ్లాడినను యీ నాజీ ప్రభుత్వమునందు మీరు సుఖించుట కల్లోని వార్త. మేరీ! యేల మాట్లాడవు. నీ యభిప్రాయమేమి?" అని కన్నీరు తుడుచుకొనుచు అనెను. అపుడు మేరీ, "తల్లీ! మీ కిన్నికష్టములను కల్గించిన నేను కడుపాపాత్మురాలను. నా హృదయము నపహరించిన ఆల్బర్ట్ వద్ద సెలవు గైకొనివచ్చెదను. దానికి మీ రనుమతించవలయును" అనెను. తల్లి కోపముతో "మేరీ! మనము దేవునియొక్క బిడ్డలము. అబ్రహాము యొక్క సంతానము. జర్మన్ యువకుని ప్రేమించుటచే నీవు మన జాతీయధర్మము నుల్లంఘించుచున్నావు. ఫలితము ఘోరముగనుండును సుమా!" "తల్లీ! నే నా ఫలితమునంతయు ననుభవింప సిద్ధముగా గానేయుంటిని. కాని నా యాల్బర్టున కే హానియు రాకుండుగాక!" యని చెప్పి వెంటనే ఆల్బర్ట్‌ను కలసికొనుటకు బయలుదేరిపోయెను.

౬

"నాయనా! ఆల్బర్ట్! నీ వా మేరీవలన కష్టముల పాలగుదువు. ఇప్పుడైనను నామాటవిని యామె స్నేహము మానుము" అని ఆల్బర్ట్ తల్లి బ్రతిమాలసాగెను.

"అమ్మా! గత మహాసంగ్రామకాలము నాటి నుండియు నావిద్యకు మాత్రమే గాక మనకుటుంబఖర్చు లన్నిటికిని కావలసినంత ధనము నొసంగుచువచ్చిన మేరీని నేను విడుచుట కృతఘ్నత కాదా?"

"హిట్లరుయొక్క నాజీపార్టీ నేడు యూదులను చీల్చి చెండాడుచున్నది. యూదులనుమాత్రమే గాదు యూదులతో స్నేహముచేయుచున్న జర్మనులనుగూడా నాశనము చేయుచున్నారు. వారముదినముల క్రిందట మ్యూనిచ్ నగరమునందు యూదులతో స్నేహముచేయుచున్న ఇరువది జర్మన్ యువకులకు జన్మాంతరపు ఖైదు విధింపబడినది. హిబ్రూయువతులను పెండ్లిచేసికొనినారనెడి కారణముచే పలుగురు జర్మన్ యువకులు ఉద్యోగములు పోగొట్టుకొనుటయే గాక ఘోరమగు శిక్షలకు గురియైరి. గనుక నీ విప్పుడైనను మేరీస్నేహము విడిచిపెట్టవలెను."

"తల్లీ! మాతృదేవతవగు నీ యాజ్ఞలనిందు మన్నింపజాలను. ఇంతవరకు మనలను పోషించుచు నిష్కళంకప్రేమతో నాకొరకై జీవించుచున్న మేరీని విడిచిపెట్టుట నాధర్మముగాదు."

"నాయనా నామాటవినుము. ఏనాడు నీ సోదరుల తండ్రియు మహాసంగ్రామమునందు మడిసిరో నాటినుండియూ నేటివరకూ నిన్ను జూచుకొని దుఃఖమును దిగమ్రింగుకొనియుంటిని. ఈ వార్ధక్యదశయందు నన్నిట్లు శ్రమలపాలు జేయుట ధర్మముగాదు."

"ఆమెను విడనాడి బ్రతికియున్నంతకాలమూ దుఃఖించుచుండుటకంటె ఆమెను చేపట్టి సంతోషముతో మరణించుట మేలుగాదా?"

"మరి నిన్నే నమ్ముకొనియున్న నాగతియేమి?"

"అందుకనియే నిన్నెంతకాలమునుండియో బ్రతిమాలుచున్నాను. ఇప్పుడైనను నా ప్రార్థన యంగీకరింపుము. మేరీ తల్లిదండ్రులతో బయలుదేరి నిన్ను కూడా తీసికొనిరమ్మనుచున్నది. అమెరికా దేశము పోయి యచట సుఖముగా జీవింపవచ్చును. వారికి కోట్లకొలది ధనముగలదు కదా?"

"నీమాటలు నాకేమియు బాగులేదు. తరతరములనుండియు నీవంశీయులీ జర్మన్ రాజ్యమునందు గొప్పగొప్ప సేనానులై రాజ్యచక్రములను త్రిప్పిరి.

నేను నీవొక పరాయిజాతి స్త్రీకి లోబడి బ్రతుకు జీవుడాయని ప్రాణములు దక్కించుకొన యత్నించు చున్నావు. అట్టినీరుల కెట్టివిరికి వాడవు తగవు. నేను నామాతృదేశమును విడిచిరాను. నాగతి యేమైన నగుగాక! నన్ను నీచేతులతోనే యీ నామాతృదేశమునందు పూడ్చి నీయిష్టమైనచోటికి పొమ్ము."

ఈమాటలు వినుటతోనే ఆల్బర్ట్‌నందున్న వీర రక్తమునందు వేడివాయువులు లేచినవి. చిత్రవిచిత్రములైన యూలోచనలు కలిగినవి. తాను నిజముగనే స్త్రీలోలుడై పోతినేమోయని భ్రమింపసాగెను. తన వంశీయులొనర్చిన వీరకృత్యములను జ్ఞప్తికి దెచ్చుకొనెను. తాను వారికి తగని వాడననిపించుకొనుట హేయమని తలంచెను. నాజీపార్టీయందు తాను నాయకత్వము వహించినచో హిట్లరుయొక్క కుడి భుజముగ నుండవచ్చునని యూహించెను. ఇట్లెన్నియో ఆలోచనాపరంపరలు యలలవలెలేచి యాడసాగినవి. ఇంతలో తల్లి తనపనిపై యరిగెను. కడసారి కర్తవ్యమును నిశ్చయించుకొనుటకై మేరీ ఆల్బర్ట్ వద్దకు వచ్చినది. ఆలోచనానిమగ్నుడైయున్న ఆల్బర్ట్ ఆమెరాకనంతగా గమనించనేలేదు. అంతట మేరీ దీనముగా తనకుతగిన కర్తవ్యము నిర్ణయింపవలసినదని ఆల్బర్ట్‌ను ప్రార్థించెను. ఆల్బర్ట్‌యొక్క వీరరక్తమంతయు వెంటనే చల్లారినది. మరల మేరీయొక్క ప్రేమ స్ఫురణకు రాసాగినది. తన సోదరులు తండ్రియు గతించిననాటినుండియు ఆమె తన కెంతసుఖపెట్టినదియు యెట్లాదరించినదియు జ్ఞప్తికి దెచ్చుకొనసాగెను. అట్టి పవిత్రమూర్తియైన మేరీని విడచిపెట్టుటకంటె మహాపాతకము వేరొకటుండదని తలంచెను. ఇట్టి యూలోచనా సముద్రతరంగములందు యాతని మనసు తేలియాడసాగెను.

ఈలోపల మేరీ యూలోచనలు వేరుగా పరుగిడుచున్నవి. చిన్ననాటినుండియు తన నల్లారుముద్దుగ వేయికన్నులతో కాపాడుచు పెంచుచున్న తన తల్లిదండ్రులకు తనవలన యేల కష్టములు కలుగవలెను? ఇంతకు వారికి కలిగిన సంతానము తానొకర్తయే గదా? వారి యాశలన్నియు తనపైనుండగ వారికిన్ని కష్టములు తనవలన యేల కలుగవలెను? తనను వారు విడిచి పోయినయెడల సుఖముగనుందురుగదా? వారేల యట్లు చేయుటలేదు? తనపైనుండెడు ప్రేమవలననే గదా? దానికి ప్రతిఫలముగ తానేమి చేయుచున్నది? వారికి కష్టములొనగూర్చుచున్నది. తన సర్వస్వము ఆల్బర్ట్‌యని తలంచుచున్నది. ఇది ధర్మసమ్మతమా? పైగా తనకొరకై ఆల్బర్టెన్నికష్టములపాలు కావలయునో! తనను ప్రేమించినయువకునికి తనవలనే కష్టములు కలుగుచున్నవిగదా? కాబట్టి ఆల్బర్ట్‌ను విడిచి తన తల్లిదండ్రులతో పోయిన యిరువురికి సుఖముండునుగదా! తానేల యట్లు చేయకూడదు? అయ్యో! అట్లుగాదు. ఆల్బర్ట్ లేని మరియొక ప్రపంచము తనకేల? ఆల్బర్ట్ లేనపుడు తాను జీవించుటేల? జీవితమునకేది మధురమో యదిలేని జీవితముకంటె మరణమే మేలు. కనుక తాను ఆల్బర్ట్‌తో జీవించవలెను. లేదా మరణించవలెను. అట్లైనచో తన తల్లిదండ్రుల గతియేమి? తానులేకుండ వారు జీవింపగలరా? ప్రేమస్వరూపులైన తల్లిదండ్రులనట్లు విడనాడవచ్చునా? స్వార్థపరురాలై తన జీవితానందమునుకోరి తల్లిదండ్రుల జీవితానందమును భగ్నముచేయవచ్చునా? తానే తమ సర్వస్వమనియెంచి తనకై కష్టించి కొట్లకొలది ధనమును సంపాదించిన ముదుసలులైన మాతాపితరుల నావయస్సునందు దుఃఖపెట్టవచ్చునా? ఇపుడేది కర్తవ్యము? ఏది ధర్మము? తల్లిదండ్రులు తననెంతగా ప్రేమించుచున్నారో అంతగానె తానును వారిని ప్రేమించుచున్నది. ఆల్బర్టు తననెంతగా ప్రేమించుచున్నాడో తానును యూతనంతగా ప్రేమించుచున్నది. ఇపుడెవరిని విసర్జించవలెను? ఆల్బర్టుకూడా తనతల్లిని మిక్కిలి ప్రేమించుచున్నాడు. వృద్ధురాలైన యామెను విడనాడితనతో ఆల్బర్టువచ్చుట మంచిదా? ఆమె మాతృదేశమైన జర్మనీని విడనాడదట. వీరు

జర్మనీదేశమునందు జీవింపజాలరు. ఇట్టి విషమ పరిస్థితులయందున్నారు. మేరీ ఆల్బర్టులు.

౭

అది నిశీథరాత్రి. అనామావాస్య. గాఢాంధకారము పృథ్వినంతయు క్రమ్ముకొనియున్నది. దట్టమైన మేఘములాకాశమంతయు నావరించినవి. ప్రచండమైనగాలి వీచుచున్నది. బ్రహ్మాండమదరునట్లు ఉరుములు ఉఱుముచున్నవి. మధ్యమధ్యకన్నులు మిఱుమిట్లుగొల్పు మెఱుపులు కాన్పించుచున్నవి. క్రమక్రమముగా గాలియొక్క తీవ్రత హెచ్చుచున్నది. చెట్లకొమ్మలు విఱుగసాగినవి. ఇండ్లకప్పులెగుర మొదలిడినవి. రానురాను చెట్లు పెకలింపబడుచున్నవి. శకటములు తల్లక్రిందులగుచున్నవి. ఉఱుముల ఘోషమునకు మెఱుపుల తళుకులకు భయంకరతుపానులకు పృథ్వియె జలదరించుచున్నది. రైలుస్టేషనునందున్న విద్యుద్దీపములు మినుకుమినుకు కాంతులతో కాన్పించుచున్నవి. అపుడు ఆల్బర్టు "మేరీ! ఇకనీతో నేనువచ్చుట మనకిరువురికికూడ అంతక్షేమము గాదు. రైలుస్టేషను సమీపించిన వెంటనే నన్నితరులు గుర్తింతురు. ఇక నీవు తల్లిదండ్రులతో కలిసిపొమ్ము. నాతల్లి నెట్లైనను సమ్మతపరిచి తోడ్కొని తరువాత వచ్చెదను" అనెను. మేరీనోట మాటరాలేదు. స్తంభించిపోయినది. కడసారి తనప్రియుని మోమునుసరిగ చూచుకొనుటకైనను తాను నోచుకొనలేదు. కలిగినదుఃఖమును వెడల గ్రక్కుటకైనను వీలులేని పరిస్థితులవి. ఆభయంకర తుపానులో ముదుసలులగు తన తల్లిదండ్రులనెట్లు తోడ్కొనిపోగలనాయని యామె నిశ్పృహజెందెను. అట్టి విషమసమయమందు వారిని రైలుస్టేషనువరకైనను సాగనంపలేకపోతినేయని ఆల్బర్టు చింతించెను. తన్నంతగా ఆదరించినవారి నాక్లిష్టపరిస్థితులలో విడనాడబోవుసరికి ఆల్బర్టునకు దుఃఖముపొంగి రాసాగెను. తరతరములనుండియు స్వస్థానముగ జేసికొనిన జర్మన్ రాజ్యమును తుదకు తమ కత్యంతహితుడైన ఆల్బర్టును విడిచి పోవలసివచ్చెనేయని మేరీకి యామె తల్లిదండ్రులకు అశ్రుజలములు పొంగిరాసాగెను. గొంతెత్తి యేడ్చుటకు వీలులేనిసమయమది. అందరికన్నులనుండి దుఃఖబిందువులు రాలుచున్నవి. ఆ నిశీథరాత్రియందు వానినెవరు చూచెదరు? ఎవరికన్నీరు వారే తుడుచుకొనవలసిన దుస్థితివారికి కలిగినది. ఎవరేస్థితియందున్నది కూడ తెలిసికొనుటకు గాఢాంధకారము ప్రబలయాటంకము కల్పించినది. ఒకరి కౌగిలినుండి యొకరు వెలువడుసరికి పృథ్వియొకంపించుచున్నట్లు వారికి దోచినది. నోటిమాటలతోనె సెలవుచెప్పకొనిన యెవరు వినెదరోయని భయము. చూపులతో వీడ్కొలుపుచ్చుటకు వీలులేని నిశీథరాత్రి. తుదకెట్లో మేరీ తల్లిదండ్రులతో కలసి నాలుగడుగులు వేసినది. వెంటనే నిస్పృహజెంది నేల కొరిగినది. తిరిగిపోవుచున్న ఆల్బర్టును పిలుచుటకు ముసలులకు నోరురాలేదు. వారికి కలిగిన ఆపాయముకంటె ఎవరువినెదరోయనెడి భయమెక్కువగానుండెను. ఏపుత్రికయొక్క యోగక్షేమములనుకోరి తామట్టి ప్రయాణమును సంకల్పించుకొనిరో యాకుమార్తెకే ప్రాణాపాయము కలుగు పరిస్థితులు కలిగినవి. ఇంతలో ప్రచండమైనపిడుగు పడుటచే వారికి సుమంతదూరముననున్న మహావృక్షము దగ్ధమైనది. వెంటనే బ్రహ్మాండము పగులునట్లు భయంకరముగ ఉఱిమినది. తోడనే కుంభవృష్టి కురియసాగినది. వెనువెంటనే గాలియొక్క తీవ్రతయు హెచ్చసాగినది. పంచభూతము లొకదానితోనొకటి పందెము వేసికొనినట్లుగ పృథ్వినంతయు పునాదులతో కదిలించుచున్నవి. కుమార్తె కుపచారముచేయవలసిన తల్లిదండ్రులు వర్షముచేతడిసి చలికి గడగడవణకసాగిరి. కష్టమన నేమియో కలలోగూడ నెరుగని కోటీశ్వరులు మానవసంఘముచేతనేగాక ప్రకృతిచేతను బాధింపబడు కాలమరుదెంచును.

తిరిగిపోవుచున్న ఆల్బర్టుస్థితి యింతకంటెను ప్రమాదకరముగనున్నది. తన జీవితేశ్వరియగు మేరీని విడిచి

పోవుటలో ఆల్బర్టెంత బాధపడెనో యెవరికెఱుక? పారలివచ్చు యశ్రులపాం గణచుకొనుచు మేరీని దిగవిడిచివచ్చిన యా భయంకర చీకటినే తిరిగితిరిగి చూచుచు పోవుచున్నాడు ఆల్బర్టు. ఇంతలో పిడుగు పడుట చూచినాడు. ఆ భయంకరరవమును విని నాడు. ఆ పిడుగువలన తనప్రియురాలు దగ్ధమైన దేమోయని సంశయించెను. చిత్రవిచిత్రభయాతి భయంకరములైన యాలోచనాతరంగములు మానస మును కల్లోలపరచ యాతడు స్తంభితుడై వెనుకకు వెర్రిచూపులు చూచుచుండెను. ఇంతలో రైయిమనుచు వచ్చి యొక కారు ఆతనిపైబడినది. వెంటనే కారు లైట్లు వెలిగించబడినవి. అది నాజీసంఘముయొక్క కారు. నాజీసంఘమునకై యది ప్రత్యేకముగ నిర్మింప బడినది. నడచునపుడు శబ్దముండదు. చీకటిరాత్రు లందు దీపములు వెలిగించి కార్లు నడపవలెనను ప్రభుత్వ శాసనములు నాజీసంఘమునకు చెందవు. నాజీసంఘము యొక్క బలమునకై వారెట్లునడచినను సరే. నరకమను నది యెచ్చటనో లేదు. యూదులకు జర్మనీదేశము నరకము. నీగ్రోలకు అమెరికాదేశము నరకము. భారతీయులకు దక్షిణాఫ్రికానరకము. మాలలకు హిందూదేశమే నరకము.

ఆల్బర్టును వెంటనే కారుపై చికిత్సాలయమునకు గొంపోయిరి. రక్తసిక్తములైయున్న యాతని దుస్తు లను తొలగించి మారుదుస్తులను తొడగిరి. ఆల్బర్టున కింతను స్పృహరాలేదు. కాని యాతడాస్థితిలోనే “మేరీ! మేరీ!” యని కలవరించెను. నాజీదండు యా మాటలువిని వానియుదంతమును కనుగొన యత్నించిరి. ఎవరివాడగుదురు? ఆల్బర్టుబట్టలను పరీక్షింపసాగిరి. అందొక లేఖయున్నది అందిట్లు వ్రాయబడియున్నది.

No. 12 Bismark street

“ప్రియమైన ఆల్బర్ట్!

నీతో యాలోచించినట్లుగ నేను నాతల్లిదండ్రుల నాయత్తపరచితిని. నేటిరాత్రి నెం. 5 రైలుస్టేషను 12 గంటలబండికి ప్రయాణము. మార్గమధ్యనందు 7 వ మైలురాయివద్ద మమ్ములను కడసారిగ కలసు కొన ప్రార్థన. దీనితోపాటు రెండు మిలియనుల మార్కులు విలువగల నోట్లు పంపుచున్నాను. తిరిగి మమ్మును కలిసికొనువరకు వీనిని జాగ్రత్తగ వాడు కొందువుగాక! నాజీపార్టీ నాశనమగుగాక!

ఇట్లు, – నీ మేరీ.”

ఈలేఖ చూచుటతోడనే నాజీదండులో గుస గుసలు బయలుదేరినవి. మేరీ ఆల్బర్టులయొక్క ఆద్యం తములు కనుగొనుటకై వారు యత్నింపసాగిరి. లేఖ ప్రకారము ఆల్బర్టు వారిని 7 వ మైలురాయివద్ద కలిసికొనియుండవచ్చు. ఆసమీపముననే వారి కారు కూడ ఆల్బర్టుపైబడినది. కాబట్టి కారుపై వెళ్లినచో మేరీదొరకును. ఉత్తరమునందున్న ప్రకారం బిస్మార్కు వీధిలో పండ్రెండవ గృహమునకరిగి ఇంకను కొన్ని రహస్యములు బయలుపడవచ్చును. ఈయాలోచన కలిగిన వెంటనే నాజీలదండు రెండుచీలికలైనది. రైలుస్టేషను మార్గమునందు మేరీని పట్టుకొనుటకు కొందరు ఒకకారుపై పోయిరి. రెండవజట్టు మేరీ యింటిని శోధించుటకు పోయిరి.

(మేరీ ఆల్బర్టు లీ విషమపరిస్థితులనుండి వెలువడుదురా? లేక నాజీసంఘమునకు బలియగుదురా? ఇంతటి ఘోరమైన పరిస్థితులయందు జర్మను దేశములో ఇంకెందరు యువకులు యువతులున్నారో? ఈ మొదలుగాగల విషయములన్నియు రాబోవు సంచికయందు చూడవగును.)

ఆరోగ్యజీవనము
మీ అందుబాటులోనే వుంది

మనం ప్రకృతికి దూరమౌతున్నాము

అటులనే ఆరోగ్యానికిని

కాని, గృహిణి ఆరోగ్యముగ వుండనియెడల మొత్తము గృహమే అనారోగ్యమై అనాకర్షవంతమై వుంటుంది. స్త్రీ ఆరోగ్యము ఏ పరిస్థితులందైనను కాపాడుకోవాలి. స్త్రీకి ఆరోగ్యజీవనము అందుబాటులోనే వుంది.

"లోధ్ర" స్త్రీలకు ఆరోగ్యజీవనమును ప్రసాదిస్తుంది. లోధ్ర సేవనము గర్భాశయ రోగములను నిర్మూలించి సౌందర్య సౌఖ్య జీవనము ప్రసాదిస్తుంది.

సుదతులసౌఖ్య సౌందర్యజీవనమునకు

లోధ్ర

కేసరికుటీరం — మద్రాసు. ఏజంట్లు: శీతారాంజనరల్ స్టోర్సు, బెజవాడ.

భగ్నహృదయము

శ్రీమతి కె. యస్. రాధామణిగారు

"అమ్మగారున్నారా ?"

"ఉన్నారండి."

"అయితే రామనాథం వచ్చాడని చెప్పు."

"చిత్తం" అని నౌకరు లోనికివెళ్లాడు.

అప్పుడే కాలేజీనుంచి వచ్చింది జానకి. కాలేజీదుస్తులను మార్చుకొని షికారుకు తయారుగఉంది.

"అమ్మా రామనాథంగా రొచ్చారు."

"రమ్మను."

"చిత్తం" అని రెండు మూడు వాకిండ్లు దాటి నౌకరు బైటికివచ్చేసరికి రామనాథం మోటారుకారునుండి దిగి విలాసంగ యింటివైపుచూస్తూ నిల్చున్నాడు.

"బాబూ! దయచేయండి."

రామనాథం ప్రవేశించేటప్పటికి జానకి యెదురుగవెళ్లి ఆహ్వానించింది.

"అంత అవసరముగ వచ్చారేం ?"

'నేడు బీచిలో మంచి రేడియోప్రోగ్రాము అని. తొందరగపోవాలి."

"అయితే టీ పుచ్చుకొని వెళ్దాం రండి."

"అప్పుడే అయింది."

"మరొకసారి కానియ్యండి."

"సరే."

తొందరగ టీ పుచ్చుకొని జానకీరామనాథనులు కారులోకూర్చొని బీచికివెళ్లారు.

*   *   *

జానకి యింటర్మీడియేట్ సీనియర్ క్లాసునున్న, రామనాథం బి. ఏ. సీనియర్ క్లాసునున్న ప్రెసిడెన్సీ కాలేజీలో చదువుతున్నారు. రామనాథం కాలేజీలో గొప్ప వక్తవటంచేతను, అచటి ఆంగ్లసారస్వత సంఘ కార్యదర్శి యవటంచేతను, నాట్య కళలో యభిరుచికలవా డవటముచేతను, తఱచుగ కాలేజీమ్యాగజైనుకు వ్యాసాలు వ్రాస్తూయుండడముచేతను, ఇవన్నిటిని మించినట్టు అతని అందం ఆకర్షణీయముగ ఉండడముచేతను జానకీ హృదయం అతని నాకర్షించింది. రామనాథంకూడ జానకీ సుగుణాలనిచూచి యేలాగైనా, ఆమెతో స్నేహితం సంపాదించాలనుకొన్నాడు. ప్రథమ ప్రయత్నంగ ఆంగ్లసారస్వతసంఘ ఉపన్యాసములో పాల్గొనమని ప్రార్థించాడు. జానకి అతనికోరికను ఒప్పుకుంది. అప్పటినుండి సాయింత్రము టెన్నీసుఆటల్లో తనకు ఉద్దిగ యేర్పాటుచేసుకొని ఆడుతూ వచ్చాడు కొన్నాళ్లు. కొన్నాళ్లకు స్నేహితం అనేది ప్రేమగ మారింది. రానురాను ప్రేమ మరింత పరిపక్వానికి వచ్చింది. ఒకరి నొకరు పెండ్లిచేసుకొనేట్లు వాగ్దానాలు కూడ చేసుకొన్నారు. ఈసంగతి యేలాగైనా తమతండ్రులకు తెలియజేయాలనుకొన్నారు. జానకీప్రేమ రామనాథంలో లగ్నమైపోయింది. అతన్నితప్ప యితరులను పెండ్లాడనని నిర్ధారణచేసుకొంది.

జానకికి పదునెనిమిదేండ్లు దాటినవి. చిన్నప్పుడే తల్లి చనిపోయింది. ఏకైక పుత్రిక అవడముచేత తండ్రి అతిగారాబముగా పెంచాడు. జానకితండ్రి కృష్ణమూర్తిగారు మద్రాసులోని ఇంపీరియల్ బ్యాంక్ మేనేజరు. తనభార్య చనిపోయినప్పటినుండీయు కూతురిమీద ప్రేమచేత మరల రెండోవివాహము చేసుకోలేదు. ఇంటిలో తాను తన కూతురుమాత్రము కాపురము. కృష్ణమూర్తిగారి కొక చెల్లెలు కూడ కలదు. ఆమెపేరు కనకమ్మ. జానకికి వయసువచ్చేవరకు శ్రద్ధగ చూచుకొంటూయుండేది. అన్న చెల్లెండ్రకు యేదో ఆస్తి విషయములో కొట్లాటలువచ్చి కనకమ్మగారు తన ఆస్తినంతా అనాథ శరణాలయానికి ఖర్చుపెట్టి బెంగుళూరు వెళ్లింది. కృష్ణమూర్తిగారికి ఒక టేకోరిక. తన కూతురికీ మంచి సంబంధాన్ని తెచ్చి పెండ్లిచేసి, అల్లున్ని తన యింటిలోనే పెట్టుకొని తన ఆస్తినంతా కూతురిపేరట వ్రాసి పెట్టాలని. అంచేత చిన్నప్పటినుండి జానకిని బాగా చదివించాడు. జానకికోసర మెంత ద్రవ్యమైనా వ్యయంచేయడానికి తీర్మానించుకొన్నాడు. బ్యాంకి వ్యవహారాల్లో నిమగ్నుడవటముచేతను, తీరికలేక పోవడముచేతను రామనాథను తన యింటికి వచ్చిపోయే సంగతి, జానకీరామనాథనుల ప్రేమనుగురించి కృష్ణమూర్తిగారి కంతగ తెలిసిందికాదు.

ఆరోజు కృష్ణమూర్తిగారి బ్యాంకుకు శలవు. తీరుబాటుగ యింట్లోనేయున్నాడు. జానకి సమయము చూచుకొని ఆనాడు రామనాథమును తండ్రికి పరిచయం చేయాలని అనుకుంది. అందుకోసర మొక టీపార్టీ యేర్పాటుచేసింది. కృష్ణమూర్తిగారు తన గదిలో పడకకుర్చీలో కూర్చొని పత్రికను చూస్తూవున్నాడు. జానకిగదిలో ప్రవేశించి "నాన్నా, నేడు టీపార్టీ యేర్పాటు చేశాను"అంది.

"ఎందుకు ?"

"ఈదినం మాకాలేజీస్నేహితుణ్ణి నీకు పరిచయంచేయాలని"

"ఎవరు ?"

"రామనాథం అను బి.ఏ.వి విద్యార్థి."

"ఎవరతను ?"

"బారిష్టర్ సర్వోత్తమరావుగారి కుమారుడు."

"ఆలాగా! సరే! బారిష్టరుగారు మనవాళ్లే, నాస్నేహితుడతను. అయితే అబ్బాయినిమాత్రం నేనెఱుగను."

"3 ఘంటలకు రమ్మన్నాను."

"సర్వోత్తమరావుగారినికూడ ఆహ్వానం చేస్తే బాగుంటుంది."

"అతన్ని నేనెఱగనే."

"నేను పిలిపిస్తాను. ఈదినం శలవు తప్పకవస్తాడు."

"సరే ఆలాగేచేయండి."

జానకికి మరింత ఆనందమయింది. ఉభయపక్షముల తండ్రులు కలుస్తారని.

తొందరగ నౌకర్లకుచెప్పి పార్టీకి తయారు చేయించింది.

5 ఘంటలకు సరిగ కృష్ణమూర్తిగారి యింటిముందర మోటారుకారు ఆగింది. రామనాథం సర్వోత్తమరావుగారు కారులో నుండి దిగునప్పటికి మోటారు శబ్దమును గుర్తించి జానకీ కృష్ణమూర్తిగార్లు బైటికి వచ్చి వారివారి స్నేహితుల నాహ్వానం జేసారు. వెంటనే జానకి రామనాథాన్ని తండ్రికి పరిచయంచేసింది. రామనాథంకూడ అలాగే జానకిని తనతండ్రికి పరిచయం చేసాడు. పార్టీ చాలా ఆనందంగ 6 ఘంటలవరకు జరిగింది. జానకీరామ నాథనులు శలవుతీసికొని సినిమాకు వెళ్లారు. కృష్ణమూర్తి సర్వోత్తమరావుగార్లు యింటి ముందర కాంపౌండులో పడకకుర్చీలలో కూర్చొని యేవో సంభాషణలకు పెట్టు కొన్నారు.

జానకి యేర్పాటుజేసిన టీపార్టీ వలన ఒకరొకరికి సంబంధం మరింత సమీపానికి వచ్చింది. రామనాథాన్ని చూచేటప్పటికి కృష్ణమూర్తిగారికి జానకిని అతనికిచ్చి పెండ్లి చేయాలనికుతూహలం పుట్టింది. సర్వోత్తమ రావుగారితో యేదో వ్యావహారికానికి దిగ కుండా చక్కాసంబంధాలకు తీసుకొచ్చాడు. సంభాషణాన్ని. ఈ సంభాషణలో ఒక రొకరు సంబంధాలతో కలిసికొన్నట్టు తేలింది.

"అయితే మాఅమ్మాయిని మీఅబ్బా యికి చేసుకోరాదూ?" అన్నాడు కృష్ణ మూర్తిగారు.

"దానికేమికాని, మావానికి యిప్పుడే పెండ్లి చేయాలని అనుకోలేదు. ఇంగ్లాండుకు పంపాలనిఉంది. ఐ.సి.యస్ ప్యాసయినాక పెండ్లి ప్రయత్నంచేయాలి."

"అలాగేచేద్దాం. ఇప్పుడుమాత్రం మా అమ్మాయికేమి మించిపోయింది, మాట అయితేచాలు తర్వాతనే కానిద్దాం. ఇది గాక మా అమ్మాయికి మీ అబ్బాయికి చాలా పరిచయంకూడఉంది. ఒకరినొకరు ప్రేమించుకొన్నారన్నమాటే."

"సరే అలాగేచేద్దాం. ఇక టైమ్ అయింది శలవు తీసుకొంటాను" అని సర్వోత్తమరావుగారు పైకిలేచాడు.

కృష్ణమూర్తిగారు పైకిలేచి సర్వోత్తమ రావుగారిచేతిలో చెయ్యిపెట్టి "అయితే యిదేమాట. చేతిలోచెయ్యికూడ వేస్తు న్నాను" అన్నాడు.

* * *

కొన్నినెలలు గడిచాయి. రామనాథం బి.ఏ. పరీక్షలో ఉత్తీర్ణుడయినాడు. జానకి కూడా యింటర్మీడియేటు ప్యాసయింది. సర్వోత్తమరావుగారనుకొన్నట్లు కుమారుని లండనుకు పంపడానికి యేర్పాట్లుచేసాడు. జానకి రామనాథంకు వీడ్కోలువిందు యేర్పాటుచేసి తనమనోగతఅభిప్రాయాన్ని బలపరిచింది. రామనాథంకూడ జానకిని

5

తప్ప యితరులను పెండ్లాడనని వాగ్దానం చేసాడు. జానకిని వీడలేక అతిప్రయాసతో వెళ్లిపోయాడు లండనుకు.

రామనాథం లండనుచేరాడు. ఒకసంవత్సర కాలం యెడతెగక జాబులు విమాన టపా ద్వారా అతిశీఘ్రముగా వస్తూపోతూ వచ్చినవి. కాలక్రమమున పాశ్చాత్యనాగరకత చేతనో, లేక అచ్చటి పరిసరములవల్లనో, సాంఘికభేదాలచేతనో రెండో సంవత్సరములో జానకి వ్రాసినలేఖలకు ప్రత్యుత్తరాలంతగవచ్చుట నిలిచిపోయింది. ఇంకొక ఆరుమాసాలకు పూర్తిగ లండనునుండి ప్రత్యుత్తరము వచ్చేదే నిలిచిపోయింది. జానకి వ్రాసివ్రాసి నిస్పృహ జెందింది. ఒక్కజాబునకుగాని బదులురాలేదు. విఫలమనోరథ అయింది జానకి. సర్వోత్తమరావు కృష్ణమూర్తిగార్ల మైత్రికూడ మునుపటి మాదిరిగాక రానురాను సన్నగిల్లింది. సర్వోత్తమరావుగారు వేరే ఘరానా కుటుంబములో సంబంధము ఏర్పాటుచేసుకొన్నాడని పరోక్షంగ కృష్ణమూర్తిగారికి తెలిసింది. ఈ సమాచారము విన్నంతనే కృష్ణమూర్తిగారికి పట్టరానంత రోషము వచ్చింది. తానుకూడ వేరొక సంబంధాన్ని తెచ్చి యతని కన్నులెదుటనే కూతురికి వివాహంచేయాలని అనుకొన్నాడు.

అనుకొన్నమేరకు గొప్ప వరదక్షిణ ఇచ్చుటకు ఒప్పుకొని పచ్చయప్ప కళాశాల ప్రొఫెసర్ గారి కొమారుడగు మోహన రావునకిచ్చి వివాహముచేయున ట్లేర్పాటు చేశాడు. ఈసంగతి జానకితో చెప్పాడు. సర్వోత్తమరావు మాటయిచ్చి తప్పిన దానికి అతన్ని జానకి ముందు నిందించాడు. ఆ పాడుసంబంధం యెప్పటికైనా కష్టమేయని చెప్పాడు. తన తండ్రి యేర్పాట్లకు జానకి కేమియుచేయుటకు తోచలేదు. రామనాథను లండనునుండి వచ్చినపిమ్మట ముఖాముఖిగ అతని మనోగతాన్ని అడిగి తెలుసుకొందామని అనుకొంది. అంత వఱకు తండ్రి వివాహము ఆపుదలచేయ నన్నాడు. ఇక వారమురోజులలో అయి తీరాలని కూర్చున్నాడు. తన ప్రయత్నాలను మాటను దక్కించుకోవడానికి జానకిని మాటమాటికి నిర్బంధపెట్టుతున్నాడు.

కృష్ణమూర్తి మరల జానకివద్దకు వచ్చి, "జానకీ! తండ్రిమాట త్రోసివేయడమేనా? లేక వివాహానికి ఒప్పుకొంటావా?" అని ఆఖరుమాటగ అడిగాడు.

జానకికి మాటాడుటకు తోచలేదు.

"సరే! నీవు ఒప్పుకొన్ననుసరే! లేకున్ననుసరే. వివాహానికి యేర్పాటుఅయింది. నామాట దక్కించుకోవాలి" అని చెప్పి కృష్ణమూర్తి వెళ్లాడు.

అప్పటినుండీ జానకికి దిక్కుతోచలేదు. వంటవాడొచ్చి భోజనానికి రమ్మని పిలిచాడు. వద్దనింది. తన గదిలోనికి వెళ్లి సోఫాపై కూలబడింది. చాల దుఃఖించింది. ధైర్యము చేసింది. తనవిలువగల దుస్తులన్ని తీసివేసి సామాన్యదుస్తులను వేసికొని బైలుదేరింది.

సెంట్రల్ చేరింది. అప్పుడే బెంగుళూరు మెయిల్ తయారుగనుంది. టిక్కెట్టు తీసుకొని స్త్రీలపెట్టెలో వెళ్లి కూర్చొనింది.

"బెంగుళూరిలో కదా! మా మేనత్త కనకమ్మగారున్నారని మానాన్న చెప్తూ ఉన్నది. బహుశ యిప్పుడు మల్లేశ్వరములో ఉండాలి. ఆమెవద్దకుబోయి శరణు వేడుకొంటాను" అని యేమేమో యోచనలు చేసుకొంటూఉంది. బెంగుళూరు చేరింది. మల్లేశ్వర మెన్నిమార్లు చూచినా మన స్థైర్యంలేక రెండు మూడు రస్తాలు మార్చి మేనత్తగారి ల్లు గుర్తించేటప్పటికి ఆమె ప్రాణాలు పైకెగసిపోనవి. కనకమ్మ చాలావగచి అలాంటిస్థితి రావడానికి కారణమంతయు సాంతంగా సర్వమును వినింది. తమ్ముని కృత్యాన్ని నిందించింది.

జానకి యింటర్మీడియేటువరకు చదువుకొన్నదవటంచేత కనకమ్మగారికిగల పరిచయంతో, బెంగుళూరిలో వాణీవిలాస యిన్‌స్టిట్యూటులో జానకి కొక టీచరుపని యిప్పించింది. జానకికూడా చాలాశ్రద్ధగ పనిచేస్తూఉంది. విద్యార్థినుల ఆదరణ, టీచర్ల మెప్పు శీఘ్రకాలంలో సంపాదించింది. ఎప్పుడు తన విద్యావ్యాసంగాల్లోనే మునిగి తేలటంచేత జానకి తనవివాహసంగతే పూర్తిగ మరచిపోయింది.

మద్రాసులో కృష్ణమూర్తిగారు ఆరోజు తెల్లవారిలేచి జానకితో మాట్లాడడానికి మరల జానకిగదికి వెళ్లాడు. జానకి కనుపించలేదు. ఎక్కడెక్కడనో వెతకించాడు. పోలీసులో కంప్లైయింటుకూడా యిచ్చాడు. నెలరోజులైనను జానకిపోయిన పోకడ తెలిసిందికాదు. నిరాశచేసుకున్నాడు. తన మూర్ఖత్వాన్ని నిందించుకొన్నాడు. నిర్బంధంచేసినదానికి కూతుర్ని పోగొట్టుకొంటినని తన్నుతానే ఈసడించుకొన్నాడు. సముద్రములో పోయిదూకి ప్రాణములు పోగొట్టుకొందమని నిశ్చయము చేసుకొన్నాడు.

ఒకనాటిరాత్రి శరణాలయంలో తన గదిలో జానకిపడకపై పండుకొని "ఆంధ్రపత్రిక" చదువుకొంటూఉంది. ఆకస్మాత్తుగా ఆమెకన్నులకు మాలాలంకృతులగు నొక దంపతుల ఛాయాచిత్రము కనిపించింది. ఛాయాచిత్రమును చూస్తూనే చిత్రము దిగువ వ్రాసిన సమాచారాన్ని అత్యాతురముతో చదివింది.

"వరుడు మదరాసునందు ప్రఖ్యాతిజెందిన హైకోర్టు న్యాయవాదియగు మ॥ రా॥ బారిష్టర్ యన్. సర్వోత్తమరావుగారి యేకైకపుత్రుడును, రామ్నాడుజిల్లా ఆక్టింగు కలెక్టరును అగు మ॥ రా॥ యన్. యస్. రామనాథం ఐ. సి. యస్. గారు.

కన్య మద్రాసు హైకోర్టుజడ్జీగారగు మ॥ రా॥ దివాన్‌బహదూర్ కె. యన్. రంగారావుగారి పుత్రికయగు శ్రీమతి సుశీలాదేవి బి.ఏ. గారు!"

జానకిచేతినుండి పత్రిక నేలబడిపోయింది. స్మృతి దప్పిపోయింది.

తెల్లవారుసరికి కనకమ్మగారు "జానకీ! యింకా లేవలేదా. తెల్లవారింది" అని తలుపువద్దకువచ్చి తలుపుతట్టింది.

తలుపు వెంటనే వెనక్కు వెళ్ళింది. లోపల నిశ్శబ్దము. పడకపైన యెవరూలేరు. కనకమ్మగారు గాభరాపడి శరణాలయములో వెతకింది. ఎచ్చటను జానకి కనుపించలేదు. ఈ సమాచారము వెంటనే శరణాలయమంతా ప్రాకింది. జానకి యెచ్చటికి వెళ్లింది యేమయినది యెవరున్నూ ఊహింపలేదు.

సాయింత్రమవునప్పటికి ఆయూరి దినపత్రిక "తాయి నాడు"లో ఈరీతిగ పెద్ద అక్షరాలతో ఒకప్రకటన కనబడింది. శరణాలయంవాళ్లంతా గుంపుకూడి చదివారు.

ఆత్మహత్య

"మల్లేశ్వరము చెరువులో ఒక శవము తేలుచుండెను. పోలీసువారు దానిని పైకితీయించి పరీక్ష చేసిరి. ఆవ్యక్తి వాణీవిలాస ఇన్‌స్టిట్యూట్‌నందు ఉపాధ్యాయినిగ యుండెననియు అనాథశరణాలయపు మేనేజరగు కనకమ్మగారి కోడలనియు తెలియుచున్నది."

సోయా బీను

చదువుల రామచంద్రయ్యగారు

(గత సంచికతరువాయి)

[పై శీర్షికతో వెలువడుచున్న వ్యాసములు చదువరులందు సోయాబీను వివరముల నెఱుగవలయుననెడి కుతూహలము నభివృద్ధిజేయుట ముదావహము. పెక్కుమంది సోయా బీనులవిషయమై-ముఖ్యముగ నవి దొరుకుచోటు, వెల మొదలగువివరములను-దెలుపుమని వ్రాయుచున్నారు. సాధ్యమైనన్ని వివరములు యీ శీర్షిక క్రిందనే వ్రాయబడుచుండును. సోయాగింజలు, పిండి, కాఫీపొడి, బిస్కత్తులు, రొట్టె మొదలగునవి "సోయాబీను సప్లై కంపెని, 15, అన్నాపిళ్లెవీధి, జి. టి. మదరాసు" నందు దొరుకును. వీరు చిల్లరగా రూపాయకు తొమ్మిదిపౌనులవంతున గింజల నమ్ముచున్నారు. ఒకేమారు ఎక్కువగా కొనువారికి తగ్గింపుధరలకిత్తురు. వలయువారలు వారికివ్రాసి తెప్పించుకొనగలరు.

గుంటూరునందుగల ఫారంలోకూడ (Guntur Agricultural Farm) సోయా గింజలు దొరుకుచున్నవి.

వీనిప్రాముఖ్యమునుగుర్తించిన రైతుసోదరులు వానినిపండించి వాని యుపయోగ మును వ్యాపింపజేయుట మంచిది.]

మొలకసోయాబీను (Soya Bean Sprouts)

ఉలవలు మొదలగు కాయధాన్యములను మొలకలువచ్చువఱకు నీటిలో నానబెట్టి కూరలకుపయోగించుట మనలో సాధారణమే. సజ్జలనుకూడ మొలకలు వచ్చువఱకు నానబెట్టి చాలమంది తినుటగలదు. సోయాబీనులనుగూడ ఈవిధముగనే నానబెట్టి పెక్కు విధములుగా నాహారపదార్థములం దుపయోగించుచున్నారు. వీనికే యింగ్లీషులో Sprouts అందురు. మొలకసజ్జలని మనము వాడునటుల వీనిని మొలక సోయా అని వాడుకొనవచ్చును.

మొలకసోయాపద్ధతి ఇతర కాయధాన్యముల తయారుచేయుదానినుండి కొంచము భేదించుచున్నది. మట్టిపాత్రలో అడుగున నీరు ధారాళముగాపోవుటకు కొన్నిరంధ్రములు పెట్టి వానిపై కుండలోభాగమున నొక పల్చనిగుడ్డను వేయవలయును. వానిలో సోయా గింజలను కావలయువన్ని కడిగిపోసి దినమునకు నాలు గైదుమారులు వానిపై నీరు పోయుచుండవలయును. ఎండకాలమందు దీనికిచన్నీటిని,చలికాలమందు వేడినీటిని యుపయోగించవలయును. గింజలు మొలకలెత్తుటకు ఎండకాలములో 3 నుండి 5 దినములును, చలికాల ములో 10 నుండి 12 దినములును పట్టును. ఈకాల

ములో మొలకలు ఒకటినుండి రెండంగుళములపొడవు పెరుగును. మొలక పోయుటకు చైనాదేశీయులు వెదురుచాపలనే యుపయోగింతురు. వారు వీనిని అదే పనిగా పండించి దానివలన డబ్బుగడింతురు.

ఈ మొలకలను పచ్చివిగనే చాలమంది తిందురు. మరికొందరు వేరువేరువిధములుగా తినుబండారములు తయారు చేసికొందురు; ఇతరపదార్థములతో గలుపుదురు. చలికాలమందు కొన్నిచోట్ల కావలసినన్ని కూరగాయలు దొరకనందున వానికి బదులుగానివి యుపయోగించెదరు. వీనియందు ఫలములందును, కూరగాయలందునుగల ఎ.సి. విటమిను లమితముగానుండును.

సోయాబీనులో నన్నిరకములు త్వరగా నుడుకవు. కాని సర్వసాధారణముగా వానిని నీటియందు నానబెట్టి తరువాత యుడికించుటే మంచిది. నానబెట్టుట కూడ గింజల రొండుదనమునుబట్టి యుండును. ఎట్లున్నను 20 మొదలు 24 గంటలవఱకు నీటిలో నానవిచ్చి తరువాత యుడికించిన బాగుండును. అదియు నొకేసారి పెద్దమంటతో నుడికించుటకంటె మెల్లగా 2 గంటలకాల ముడికించుట శ్రేష్టము. ఏలయన పెద్దమంటలో త్వరగానుడికించుటకు ప్రయత్నించిన నవి గట్టిగా నైపోవుటయు గలదు. ఇంకొకవిధముగకూడ చేయవగును. 12 గంటలకాలము వాటిని నానబెట్టి తరువాత వేరునీటితో కొంచెము సోడాకలిపి మెల్లగా నుడికించిన రుచిగా నుండును.

ఇంతకుమునుపు వ్రాయబడిన పదార్థములందేగాక సోయాబీనులను మాంసాహార పదార్థములందు విరివిగ వాడవచ్చును. శరీరాభివృద్ధి కావశ్యకములగు పదార్థము లమితముగాగల మాంసము లందుకంటె సోయాబీనులం దెక్కుడు గుణమున్నందున సాత్వికాహారమును ప్రకృతిసిద్ధమైనవియునగు వానినే వాడుట శ్రేష్టము.

పారిశ్రామికాది యుపయోగములు.

మానవుని కాహారపదార్థముగా ఔషధముగా సోయాబీను ఎంతటి విలువగలదో ఇదివఱకే వ్రాయబడినది. సోయాబీను కొంచె మెచ్చుతక్కువగ ప్రతి పరిశ్రమకు తోడ్పడుచున్నదని చెప్పినచో అతిశయము గాదు. అందుచేత నిది విరివిగా పండింపబడు కొరియా, మంచూకో, చైనా మొదలగు ప్రాగ్దేశములనుండి విదేశముల కమితముగా యెగుమతి చేయబడుచున్నది. సోయా నూనెయందు వెన్నకున్నట్టి గుణములుండుటచే చైనా జపాను దేశములందు వంటల కుపయోగింప బడుచున్నది. ఆలివునూనెకు బదులుగాకూడ నిది అమ్మకమగుచున్నది.

వ్యవసాయము

నందుకూడ దీని యుపయోగ మమితము. సులభముగా పండింపనగు నీపంటవిషయమటుండ దీనిని పశువుల మేతగా నుపయోగించుచున్నారు. సోయాబీను మొక్కలను మేపిన పశువు లెక్కువబలముగలిగి యుండును. ఆవు లెక్కువగా పాలిచ్చును.

సోయా నూనెదీసిన పిండి ఆహారపదార్థములకే గాక పొలమున కెరువుగా, పశువుల మేతగా నుపయోగింపవచ్చును.

సోయా తానువృద్ధియగుటకు కావలసిన నత్రజనిని భూమినుండి గాక గాలినుండి గ్రహించి దానిని వేరుల మూలమున భూమిని సారవంతము చేయును. సారవంతముగా లేని భూములందుగాని, నిరంతరవ్యవసాయముచే నిస్సారమైన భూములందుగాని సోయాపంట బెట్టినచో నది ముందుకంటె సారవంతమై మంచిఫలితము నిచ్చును.

(సశేషము)

భార్యలకు జీతాలా !!

ఇచ్చేవారు భర్తలా !!!

శ్రీమతి యల్లాప్రగడ సీతాకుమారిగారు

[పైరచయిత్రి తన వ్యాసమున అభిప్రాయపడినట్లు మొదట యీసమస్యను లేవదీయుటలోగాని అందులో సూచించిన విషయములలోగాని స్త్రీలౌనిసత్వమును వృద్ధి చేయవలయుననెడి యుద్దేశ్యము వ్యాసకర్తకును వారి యభిప్రాయములను ప్రశంసించిన యితరులకును లేదనియే తలంచుచున్నాము. అసలీసమస్యను యే ఉద్దేశ్యముతో లైటబెట్టిరో పాఠకులు సులభముగ స్పష్టముగ గ్రహించుటకు డిశంబరు గృహలక్ష్మి సంచికయందు ప్రకటింపబడిన "గృహిణీత్వానికి జీతాలా?" అను వ్యాసమందలి కొన్ని భాగములను క్రింద వివరించుచున్నాము.

'నేడు చాలమంది సోదరీమణులు విద్యావతులై ఉద్యోగాలు చేయాలని ప్రయత్నం చేస్తూవుండడం తరుచుగా జరుగుతూందిగదా! కొంతమంది వివాహాలకుముందు వుద్యోగాలుచేసినా పెళ్లిళ్లయిన తరువాత మానుకోవలసివస్తుంది. పెళ్లయినతరువాతకూడా వుద్యోగాలుచేయాలంటే వారి జీవితం సుఖంగా జరగదు. అటువంటివారంతా యీలాంటివిషయాల్లో యేమిచేయాలో వివరిస్తూ పి. ఎస్. మోహిలిగారు బొంబె క్రానికల్లో యీలా వ్రాస్తున్నారు.'

'పురుషులతో సమానంగా డిగ్రీలుసంపాదించి తక్కువజీతాలకు వుద్యోగాలు చేయడానికి స్త్రీలు పూనుకొంటున్నారు. కాబట్టి మనకు నూతనంగా 'స్త్రీలు వుద్యోగాలు చేయవచ్చా?' అనే సమస్య బైలుదేరింది.'

'ఒకవిధంగాచూస్తే వుద్యోగంచేస్తూ సంపాదిస్తూవున్న స్త్రీతనజీవితంలో పెళ్లి అయినతరువాత ఎక్కువగా సుఖపడుతుంది.'

'వివాహితఅయినస్త్రీ వుద్యోగంచేయవచ్చా అనేది ఒక ప్రబలసమస్యగా ఏర్పడుతుంది. ఈసమస్య పరిష్కారంపైననే భార్యాభర్తల సౌఖ్యం ఆధారపడివుంది. ఈసమస్యపైన విద్యావంతులైన నవీనదంపతులు ఎక్కువగా కలహిస్తారు; ఫలితాలు దుర్భరంగా పరిణమిస్తవి.'

'అంతేకాకుండా నేటివిద్యావతులకు ఒకవిధమైన ఆత్మగౌరవం, ఆర్థికంగా స్వతంత్రజీవితం గడపాలనే భావంవుంది. అది కొంతకాలంనుంచే బైలుదేరింది. ఆర్థికస్వాతంత్ర్యం లేకపోయిన తరువాత ఇంట్లో మరేవిధమైన స్వాతంత్ర్యంకూడా వుండదని దీల్లో అంతరార్థమై వుండవొచ్చు. కాబట్టే విద్యావతి తాను తన ఉద్యోగం నిలుపుకొని గృహనిర్వహణం పూర్తిగా యితర సేవకులపైన పెట్టడానికి చూస్తూవుంటుంది.'

'పెళ్లికిముందు విద్యావంతులు వివాహమంటే ఏమిటో అందులో ఎవరెవరేమేమి బాధ్యతల నిర్వహించవలెనో స్పష్టంగా మొమాటంలేకుండా చర్చించుకోనడం వుత్తమం.'

'వారి ఆశయాలు అభిప్రాయాలు, విపరీతంగా భేదిస్తే వారు పెళ్లాడకముందే ఆసమాచారం స్పష్టంగా తెలిసికోనేది మంచిది; చేసికొన్నతరువాత తెలిసికోనేదానికంటె.'

'ఒకవేళ పెళ్లయినతరువాత భార్యాభర్తలు భేదపడితే? భార్య అప్పుడుకూడా తనవుద్యోగం నిలుపుకొని సంపాదించదలచుకొంటే? భర్త ఆమెను గృహనిర్వహణం తప్పక వహించాలని పట్టుబడితే? వారప్పుడేమి చేయాలి?'

దీనికి రెండు మార్గాలున్నవి.......................రెండోది. గృహనిర్వహణాన్ని ఒక వుద్యోగంగా ఎంచుకొని భర్తను దానికి తగినట్టు డబ్బు యివ్వమనడం. ఇది అందరికి హాస్యంగా తోస్తుందేమో కాని ఇందులో విపరీతం ఏమీలేదు. పురుషుడు తనభార్య సత్యంగా గృహనిర్వహణములో ఎక్కువసేవ చేస్తుందని గుర్తిస్తే ఆమెకు ప్రతిఫలమివ్వడానికి వెనుతీయకూడదని అనుకుంటూ. ఎందుకంటే పురుషుడు విద్యావతిగావుండే తనభార్య తనవుద్యోగం మానుకొని గృహనిర్వహణం చేయాలంటే ఆమెకు కలిగే ఆర్థిక నష్టం కనపడకుండా చేయడానికి కొంత యేదైన యివ్వవలసిన ఆవశ్యకతవుంది. అందుచేత ఆమెకు తృప్తికరంగా కొంతడబ్బు యివ్వాలి. ఇది మీరు ఒక జేబునుండి మరొక జేబులోనికి మార్చినట్లే కనపడుతుంది. కాని మానసికంగా దీనివల్ల చాల మేలుకలుగుతుంది. ఈకాలములో చదువుకున్న స్త్రీ స్వాతంత్ర్యంఅంటే ఎక్కువగా గణిస్తుంది. కాబట్టి ఆస్థితిలో ఆమె తన స్వాతంత్ర్యం నిల్పుకున్నానని తృప్తిపడుతుంది. ఈ విధంగా 'పెళ్లయిన స్త్రీ వుద్యోగంచేయవచ్చా'అనే సమస్య దంపతుల కిద్దరికి తృప్తికరంగా పరిష్కారం అవుతుంది. సంపాదకుడు.]

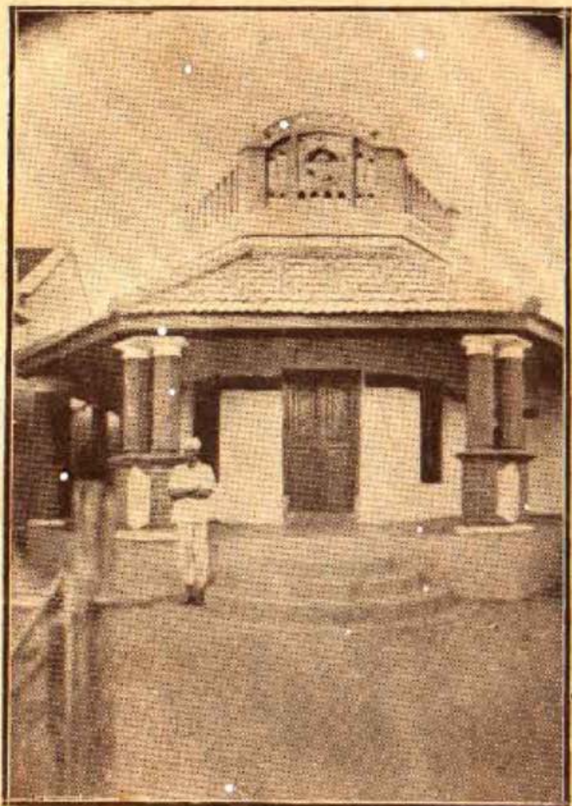
ఏదోఒక క్రొత్తవిశేషంలేకుండా అంతా మామూలుగా జరిగిపోతూఉంటే బోలెడు డబ్బుపెట్టి తెప్పించుకునే పత్రికలు చదువడానికి పాఠకులకు విసుగ్గాఉంటుంది. అందుకని ఏ సోదరీ సోదరులో కష్టపడి ఏదో నూతనత్వాన్ని పుట్టిస్తుంటారు. అలా పుట్టించబడ్డదే ఈభార్యల జీతాలవాదం. అసలుముందుగా పి.ఎస్. మెహిలీగారు బొంబ్కేకానికల్లో ఈవాదాన్ని లేవదీశారుట. దాన్నిఅధారంగా చేసుకొని యుగవాణిలో "ఒకభర్త" ఈజీతాలపద్ధతిచాలాబాగుందని వ్రాశాడు. ఇంతలోనే గృహలక్ష్మిలో "ఒక సోదరి?" దాన్నే అనుసరించుతూ ఈ జీతాలపద్ధతి అవస్యాచరణీయం అంటూ వ్రాశారు. బాగానే ఉన్నది. ఈ వ్రాతల నాధారంచేసుకొని కొందరు అమాయిక సోదరీమణులు అయినసరమజ్జా మాకు జీతాలుకావాలి నటూ కూవోడం, ఆపళంగా ప్రశాంతంగా వెళ్లిపోయ్యే సంసారాలు కల్లోలాలలో మునిగిపోవటం ఆరంభించడం ఇకతరువాయి.

బాగా ఆలోచిస్తేనేగాని పైకి కనబడదు. కాని ఈవాదంలో పురుషులస్వార్థం ఎంతైనా ఇమిడిఉంది. ఏమంటే ఇప్పుడు మామూలు సంసారస్థులంతాగూడా ఏ జీతాల గొడవ లేకుండానే భార్యపోషణసంతా భరించవలసి ఉంది.

ఇకవేరే ఆర్థికసదుపాయాలుకూడ లేకపోవటంవల్ల స్త్రీలకయ్యే ఖర్చులన్నీగూడ భర్తలే భరించవలసిఉన్నది. ఇలాఉండగా ఇప్పుడిప్పుడు ఉన్నతవిద్యావంతురాండ్రయిన స్త్రీలు. కొందరు స్వయంగా, ఉద్యోగాలు

శ్రీమతి ముస్తా కోటీశ్వరమ్మ గారు.
శ్రీరామకృష్ణ స్త్రీ భక్తసమాజ అధ్యక్షురాలు.

శ్రీరామకృష్ణ మందిరము, బెలగాము.
శ్రీమతి ముస్తా కోటీశ్వరమ్మగారు శ్రీరామకృష్ణ స్త్రీ భక్తసమాజమువారికి కట్టించి యిచ్చిరి.

పుష్పావచయము

చేసి ధనార్జనచేయటం మొదలుపెట్టారు. దీనివల్ల వచ్చిపడ్డది పురుషుల్లో అలజడి, ఆదుర్దా. ఏమంటే ఆర్థికంగా స్త్రీ తనపొట్ట తనరెక్కలమీద నిలువుకోగలిగితే ఇప్పటి వలె పురుషుడికి ఇంతనీచంగా లోబడిఉండదు. మరొకటి, అదిగూడా ఇప్పుడే బయటపడ్డది. ఈ స్త్రీలుగూడ ఉద్యోగాల కెగబడితే ఇల్లు దిద్దేవారుండరట. ఎంతమంది నౌకరులను పెట్టుకున్న భార్యవలె పోషించరట. కనుక ఈమహాశయులు లేవతీసిన ఈవాదమేమనగా ఆస్త్రీలు అంతచదువూ చదువుకొని పైగా లలితకళలూ, గృహనిర్వహణమూ నేర్చుకొని సర్వవిధాలా ఈభర్తను సంతోషపెట్టడానికే ఆవిద్యంతా వినియోగించేఎడల ఈభర్తగారు కొంతజీతం దయచేస్తారుట. ఇదీ వీరివాదం. ఇక ఇందులోఉన్న నష్టాలుచూద్దాం.

ముందుగా అసలుస్త్రీలు సంపాదించవలసిన అవకాశం ఎందుకు వస్తుందనగా ఆమె ఉన్నతవిద్య నేర్చుకొని ఉండుటవల్లగాని, భర్తసంపాదన గృహవ్యయమునకు చాలనప్పుడుగని, వితంతువో, పతిపర్యక్తో అయి జీవనాధారముకొరకు గాని, స్త్రీ ఉద్యోగము చేయవలసివస్తుంది. అలాంటి పరిస్థితులలో ఈవాదము పనికిరాదుగదా. ఇక తగినవిద్య లేక, భర్తసంపాదన గృహనిర్వహణమునకు చాలియున్నయెడల, ఆ స్త్రీ ప్రత్యేకజీతమేమియూలేకనే గృహకృత్యములను నిర్వహించగలదు. ఇకజీతాలు ఏపరిస్థితులలో?

ఇంకొకవిషయమేమనగా సర్వవిద్యలను నేర్చుకొని ఉద్యోగనిర్వహణమునకు సామర్థ్యముగల స్త్రీలు వేరొకచోట ఉద్యోగము చేసిన ఆదాయము ఎక్కువకాగలదు. అట్లు కాక భార్యకు జీతమని పేరుమాత్రము పెట్టిన లాభమేమి?

ఇదివరకు భార్యకగు ఖర్చంతయు భర్తే భరించేవాడు. కాని ఈ జీతాలపద్ధతివల్ల ఇంటి ప్రతి చిన్నఖర్చు ఎవరి డబ్బులోనుంచి ఖర్చు చేయవలెననే సమస్యతో కూడుకొని గృహకల్లోలాలు ఎక్కువ అయిపోతవి.

అసలు ఇప్పుడు ఈ నిరుద్యోగపు రోజుల్లో తన పొట్టనింపుకొని భార్య పిల్లల కడుపునింపిన తరువాత భార్యకు జీతాలు గూడ ఇవ్వగలిగే ఉద్యోగస్తులెంతమంది ఉన్నారు?

ఈమోస్తరు చిన్న చిన్న సమస్యలటుంచి మరొక ప్రబలమైన సమస్యనుగురించి చెపుతాను. ఇప్పుడు సామాన్యంగా ఉద్యోగస్తులైనవారు తమ తెలివితేటలకు తగినజీతం దొరకనియెడలగాని, జీతమునకుతగినంతకన్న ఎక్కువపని తీసుకునేయెడలగాని, తన సామర్థ్యానికి తగిన గౌరవం పైఅధికారిచెయ్యక పోవటంవల్లగాని, ఏవిషయమైన అభిప్రాయభేదాలో కలిగినప్పుడుగాని, ఆ ఉద్యోగాన్ని వదులుకొని మరో ఉద్యోగం చూచుకుంటాడు. నౌకరువాడూ అంతే. మరి భార్యవిషయం అలాకాదు కదూ. ఇచ్చే జీతం నచ్చినాసరే, నచ్చకపోయినాసరే, గౌరవంగా చూచినాసరే, హీనంగా

చూచినాసరే ఎవరోఒకరు దాటిపోతేనే గాని ఆ దాంపత్యానికి విచ్ఛిత్తి లేదు కదూ. అలాంటప్పుడు మరి జీతాలెందుకూ?

అసలు విషయం ఇదీ. పెండ్లిచేసుకున్న గృహనిర్వహణంతప్ప రెండవవ్యాపకం ఏదయినా కించిత్తు పెట్టుకున్నదా అంటే భర్తకు జరుగవలసిన సత్కారం ఆదరణ యథావిధిగా జరుగదు. ఆవిషయంగూడ పై వ్యాసకర్తలు స్పష్టీకరించారు. స్త్రీలు గృహానికి ఇంత ఆధారంఅని, వారు ఉద్యోగాలకు వెళ్లుతామని బయలుదేరేవరకూ, పురుషులకు తట్టలేదు. ప్రొఫెసర్ మార్టిను H. Martin, M.A.O.B.E. ఇలాచెప్పాడు. "It is said that we do not properly value a thing until we have lost it." బ్రెచస్తే పాడి బయటపడినట్లు.

ఇంతకూ సంసారాలు సౌఖ్యంగా గడవాలి అంటే భార్యాభర్తల్లో ముందుగా హృదయపరివర్తనం కలగాలి. ముఖ్యంగా భర్త ఈవిధమైన ఉద్దేశాలుకలిగి ఉండాలి.

"ఈమె నా భార్య. ఈ సంసారానికి నేనెంతఅవసరమో ఆమె అంతే అవసరం. నేనెంత ధనం సంపాదించినప్పటికీ దాన్ని సద్వినియోగంచేసి, నన్ను సుఖపెట్టి నాజన్మసార్థకం చేయడానికి భార్య ముఖ్యంగా అవుసరం గనుక నేను ఏవిధంగాను ఆమె మనసుకు కష్టం కలిగించకుండా సర్వవిధాలా ఆమె ఇష్టాన్ని, సలహానిపాటిస్తూ ఆమె కష్టసుఖాలకు తోడుపడుతూ ఆమెను నా కష్టసుఖాల్లో భాగస్వామినిగా తీసుకుంటే మాసంసారం విశేషసౌఖ్యప్రదంగా గడచిపోతుంది."

ఈవిధంగా భార్యాభర్తలు న్యూనతాధిక్యతలులేకుండా ఒకరియందొకరికి సమాన గౌరవంగలిగిఉండి భార్యలకు ఇప్పుడు సంఘంలోఉన్న నీచత్వంపోతే ఇక స్త్రీలకు జీతాలే అవసరంలేదు. కనుక ఈవిధంగా సమాన భాగస్వామినియైన గృహిణికి ఏదో కళ్ళుళ్ళుతుడిచినట్లు కొంచెం జీతంయిచ్చి కలహాలుపెంచుకునేకంటే పురుషుడు తన రాబడి, ఇతర ఆర్థికసదుపాయాలు, చిక్కులు అన్నీ భార్యకు పరిచయముచేసి గృహసంబంధమైన వ్యవహారములన్నీ భార్యమీదనేపెట్టి ఆమెయుద్దేశముల ననుసరించి నడవటమే సర్వవిధముల శ్రేయస్కరము.

క్రొత్తగా భర్తలదగ్గిర జీతాలుపుచ్చుకొనడం అంటూ మొదలుపెట్టితే స్త్రీలకు సంసారంలోని బానిసత్వం ఇంకా స్థిరపడుతుంది కాని ఇప్పటికంటే ఏమాత్రమూ స్వేచ్ఛ దొరకదు.

గమనింపు: ఇతర పత్రికలకు ప్రకటనార్థమై పంపిన వ్యాసములనే 'గృహలక్ష్మి'కి పంపిన ప్రకటింపబడవని వ్యాసకర్తలకు మనవి.

సంపాదకుడు.

తలవెంట్రుకలను నిడుపుగా, మృదువుగా సుందరముగా నుంచుకొనుటకీ సులభపద్ధతి నవలంబింపుము.

విడువక స్వస్తిక శీకాయసబ్బు వాడుచున్నచో సికుకూడ దీర్ఘములై సుందరములైన కురులుండగలవు. ఈసబ్బు తలవెంట్రుకల శుభ్రపరచుటలో నద్వితీయమైనది; కొప్పు దీర్ఘముగ పెరుగజేయును; నైగనిగ్యము కూర్చును; చుండు మాన్పును. కుంతలాభివృద్ధికి పేరుగాంచిన శీకాయ మొదలగు దినుసులతో శీకాయసబ్బు తయారుచేయబడినది.

ఇది ఒక బిళ్లగాగాని, మూడు బిళ్లలుగల పెట్టెలుగాగాని దొరకును. ఒక్కటే యుపయోగించిననే దాని సుగుణము మీకు తెలియగలదు. దీనికి మంచివాసన గలదు. స్నానాదుల కాదర్శప్రాయముగనుండును.

ది స్వస్తిక్ ఆయిల్ మిల్స్ లిమిటెడ్,

వడాలా బొంబాయి

డిస్ట్రిబ్యూటర్లు: ది స్వస్తిక్ ఏజన్సీ, మద్రాసు – బెజవాడ స్టేషనరీ అండు ఫాన్సీమార్టు, బెజవాడ

కవితిలక కనకాంబా ప్రశంస

మొల్లజయంతినాఁడు సభలో

అభినవతిక్కన దుర్భా సుబ్రహ్మణ్యశర్మగారిచే చదువబడిన పద్యములు

మ॥ కవయిత్రీమణివంచు నిన్నుఁబొగడంగావత్తునో, లేక బ్ర
హ్మావిదశ్రీయుఁడు కృష్ణభూషణుని శిష్యంగా బ్రశంసింతునో
చవి బాల్యంబుననుండి సత్కవితకాసఁగొన్న నీబుద్ధివై
భవమగ్గింతునొ, తోఁపలేదు కనకాంబా; సాధుపూజాప్రియా.

చ॥ అతిగహనంబులైన పరమార్థములన్ విశదంబుసేయుధీ
చతురత, శంకరార్యునకు సాటియనందగునోజ్జ, త్వత్పురా
కృతసుకృతైకపాకమున నెట్లొలభించె, మఱేమివింత నీ
కృతులు తదీయబోధసుధ నెల్లెడఁ జిల్కునన్ యశస్వినీ.

మ॥ అతిలోకప్రతిభుండు, లోకనుతి గర్హల్ రెండుఁదుల్యంబుగా
మతిభావించిన తత్త్వవేత్త, యుపమామార్గంబునన్ భక్తసం
తతిశంకల్ త్రుటిలోఁ దొలంపగలమేధాశాలి, మీయొజ్జ స
న్మతి నేఁడున్ ననుముగ్ధుఁజేయుఁగనకాంబా; నెమ్మదిన్ బర్విసన్.

చ॥ పదిపదునైదునబ్దములపాటి యొలర్చిన నెయ్యమున్ననే
యదునున నైనఁ జెప్పకొనఁడయ్యె నిజోన్నతశాక్తదీక్ష; న
య్యదియిపుడెట్టులో విదితమయ్యెను దావకఁ 'జీవయాత్ర' చే
సుదతిరో! ధాత్రి నీ గురుయశోవిముఖత్వమెలేని గంటిమే.

చ॥ 'అమృతుని' పాదసారసములంటిన శిష్యవటంచు, దద్గురూ
త్తముసుపదేశసారసుధ ధాత్రికిఁబంచిన ధన్యవంచు; నె
య్యమునను 'మొల్లమూఁడవజయంతి' తఱిన్ గృహలక్ష్మిపూజనీ
కమరుచువేళ వ్రాసె నివి యాప్తుఁడొకండు గ్రహింపుధీమతీ.

కవితిలక కనకాంబా ప్రసక్తి

మొల్లజయంతినాఁడు 27–12–36 సింహపురమందు సభలో

దీపాల పిచ్చయ్యశాస్త్రిగారు చదివిన పద్యములు

క. కవిసార్వభౌములే నీ, కవితాకలనమ్ము హెచ్చుగా మెచ్చిరనన్
ఎవరేల మెచ్చకుందురు, కవితిలకమవైననిన్ను-కన్-గనకాంబా!

మ. 'కవితల్ చెప్పిన పాడనేర్చిన వృథాకష్టంబె,' చిత్తంబు త
త్త్వవిచారంబొనరించుభాగ్యమె యలభ్యంబైనచో, బాపురే
కవనంబంతయుఁ తత్త్వచింతకె సమగ్రప్రజ్ఞ వెచ్చించు భా
గ్యవిశేషంబలరారె నీకుఁ గనకాంబా యెంతధన్యాత్మవో.

చ. గురుపదముల్ మదింగుదురుకొల్పి, మనంబునువంచి, యాసఁగ్ర
చ్చఱఁ దెగఁగోసి, యాత్మజనసంగము భంగమొనర్చి, సర్వమీ
శ్వరమయమన్న బుద్ధిఁగనఁజాలిన యోగినివైననిన్ను మా
కెఱుఁగఁదరంబె, మీమహిమలీర యెఱుంగుదు రేమిచెప్పుదున్.

చ. అమృతమయంబునీ హృదయ మార్తజనావన విద్యనీకు ని
క్కముసహజమ్ము ప్రాజ్ఞపదకంజసమర్చయనన్ నిసర్గమౌ
నమలగుణమ్ములెల్ల నొకఁడైనినుఁ జేరఁగఁ బోలునమ్మయు
త్తమమగువర్తనంబున కుదాహృతి నీ చరితంబుసోదరీ.

సీ. కావ్యకల్పనఁ జేయఁగల కళాభిజ్ఞత అనువాద మొనరించునట్టినేర్పు
తత్త్వమ్ముగుఱుతింపఁదగిన విజ్ఞానమ్ము తెలిసినయంత బోధించుప్రజ్ఞ
జంకుబొంకును లేని స్వాతంత్ర్యసంపత్తి పండితవినుత సంపత్సమృద్ధి
సత్కారములు గొనఁజాలుసమర్థత సత్కారములు చేయఁజాలుశక్తి
నేటికవయిత్రులం దెన్న నీకె చెల్లె, నీవుగడియించినట్టి నిర్నిద్రకీర్తి
యరయఁ స్త్రీలోకమునకు జయధ్వజంబు, క్రమసుగుణావలంబ శ్రీకనకమాంబ.

ఆ.వె. అర్హరీతినినిన్ను నర్చించిగృహలక్ష్మి, తద్జ్ఞకోటిపొగడ ధన్యయయ్యె
మహితయైనయట్టి గృహలక్ష్మిసత్కృతి, కాంచినీవు వన్నెఁగాంచితమ్మ.

మగని చెవిలో

"అనసూయ"

(రాబడిగురించి)

ఏమిటండీ! పూర్వం అలాగు మేస్త్రీలుకే చేరీలకు యీవూరూ ఆవూరూ తిరిగేవారు! ఇప్పుడు ఎక్కడికీ వెళ్లలేదు, కారణంయేమిటి? క్లబ్బువాళ్ళను వదలలేకనా? లేక పార్టీలు రాకనా? మునుపంత తరచుగావచ్చి తీసికెళ్లేవాళ్లు ఇప్పుడెంచేతనేమిటి రావడం మానేశారు? మీరంటే వాళ్ళకి మొగం మొత్తేసిందా యేమిటి? డిప్రెషనురోజులా? డిప్రెషనురోజులైతే మీకేనా అందరికీనా? అందరికీ అయితే మనయింటి యెదుటిమచ్చలప్లీడరు ఎందుకలాగు అంతతరుచుగా తిరుగుతాడు? వాడిలాంటి వాళ్లు రావడమే యీఅవర్థానికి కారణమా? వాళ్లు చేసిన తప్పేమిటి? వాళ్లు మీలాగు పార్టీలను నిస్సారంగాచూచి తగిలేస్తే వాళ్లూ మీలాగేఉందురనా మీతాత్పర్యం? వాళ్లు పార్టీలను ఎలాగో చేరదీసి నాలుగురాళ్లు సంపాదిస్తున్నారా లేదా? ఒకడెవడో కోర్టుకు రొమ్మురుగుండా పెద్దమేడకట్టేడుట! ఒకడు వేలకొద్దీ ఖర్చుపెట్టి యిద్దరాడపిల్లలకు పెళ్లిళ్లుచేసేడట! మరి వాళ్లెలాగు అవన్నీ చేస్తున్నారు?

డిక్రీ సొమ్ము తినేసి, పార్టీలసొమ్ము ఎగవేసి సొమ్ము తినేస్తే పార్టీలు వూరుకుంటారూ? మీరు వాళ్ళసొమ్ము యింట్లోకైనా తీసుకురాకుండా అక్కణ్నించి ఆక్కడే యిచ్చివేస్తూవుంటారే, తక్కిన వాళ్లు భయములేకుండా ఆసొమ్ము ఎలాగుతినేస్తారు? వాళ్ళని ఎవళ్లూ ఏమీ చెయ్యరూ? వాళ్లకు మాట రాదూ?

అవునుగాని మీప్లీడర్లు చాలామంది కార్లుకూడా కొన్నారుట! అంతడబ్బు వాళ్లకుదొరకుతూఉన్నదా యేమిటి?

"ఆ! అలాగే! కార్లుకొనటానికి చేసినఅప్పులు ఇంకా తీరలేదు; కొందరిమీద వ్యాజ్యాలుకూడా పడ్డాయి! కొందరప్పుడే అమ్మేసుకున్నారు!"

ఇంతేనా! చేదపురుగుకి రెక్కలు వచ్చినంత సేపైనా లేదేమండీ యీకార్లసందడి! అందరికీ అంత దొరక్కుండాఉందండే? మరి అలాగైతే ఆ బొమ్మలాటదానిలాగు ఉంటాడు ఆప్లీడరు, అతడెందుకండీ హాయిగా తనవూళ్ళో తనకు వందో రెండువందలో దొరుకుతూఉంటే మానేసి యిక్కడికి పెద్దకుటుంబంతో వెళ్లిపోవచ్చేడు?

'వాడిప్రారబ్ధము!'

ఇక్కడేమైనా దొరుకుతూ ఉందా?

'ఆ! చెత్తికిచేతులు!'

మరైతే ఎవళ్లు తీసుకొనివచ్చేరండీ ఆతడిని ఈ ఊరు?

'వాడి శనిగ్రహము.'

ఎలాగు వాడు కాలక్షేపము చేస్తున్నాడండీ పిల్లలు గల వాడుగదా?

'రాతిలో కప్పలాగు.'

ఇంత దొరక్కుండా ఉన్నరోజులలో యేమి జాల్రేసుకుందామని అల్లాన త్రిప్లీడరు వచ్చేడండీ?

'ముష్టికి నత్తేమిటి?'

ప్లీడరు నత్తివాడున్నూ సానిది మాచకమ్మాను అయితే మరి వృత్తి యెలాగ సాగుతుందండీ?

వేణుగోపాలశతకం ఎప్పుడు వ్రాసేరండీ?

'నాకేం తెలుసును?' మీకేం తెలియదూ? మిమ్మలిని అడగడం నాదేతప్పు, బుద్ధిపొరపాటు! "యిది మంచిసమయమోయీ గోపాలా?" లేకపోతే

"ఎందుకీ తొందర సుందరాకార" అలాంటివి ఎవళ్లు వ్రాసేరో, ఎవళ్లు ఎప్పుడు ఏమో స్తరుగా ఎవరిమీద అభినయంపట్టి పాడేరో, ఆపాటలు కళావరులింగు బాగా పాడుకుంటో లేకపోతే స్టూడెంట్సు మేష్టర్యయలు బాగా వినికిడి చేస్తుందో, ఇవన్నీ మీకు గంత సంగమక చెప్పగలరు గాని శతకాలసంగతి, పురాణాల సంగతీ, మీ రెప్పుడైనా చదివి లేగదూ మీకు తెలియ డానికి!

'ఎందుకేమిటి ఆ వేణుగోపాలశతకం ఘోష యిప్పుడు ?'

ఎందుకా? ఎందుకూ లేదూ ఆ వేణుగోపాల శతకంలో వార్ధక్యమున చిన్నవయసు పెండ్లామైన దారిద్ర్యమున తెక్కుతినయులైన అర్తడౌభూపతికతి భాషిమంత్రైన కడుదీర్ఘనత్తివకాలమైన అనికొన్ని యీతిబాధలు చెప్పుచూ ఇదికూడా ఒకగొప్ప యీతి బాధగా వర్ణించి చెప్పేడు. అంచేత అప్పుడుకూడా వకీళ్లుఉన్నారు కాబోలని అడిగేను? మీన త్తిప్లీడరు మాట్లాడితే కోర్టులో అందరికీ నవ్వురాదండీ!

'న త్తిమేష్టరు కన్ననయమేకదూ! గంటలువాడికి తాటికమ్మకట్టేస్తారు నాలుగునిమిషాలలో. కోర్టులో అలాగుకాదుకదూ, నవ్వువచ్చిన యెదుట ఏమీ అనరు!'

అయితే ఈ వీధిచివరఉన్న ఎండువరం వకీలుకి ఏమైనా దొరుకుతున్నాదండీ? వాడేమిటండీ రోజుకి రోజు మరీ నరవొరుగుఅయిపోతూవున్నాడు? తిండి తింటాడో తినడోగాని మాగాయడొక్కలాగు ఎండి పోతున్నాడు! వాడికి కోర్టులో వాదించడానికేనా శక్తిఉందా?

'జలగేజలగ వాడేవాడు!'

వాడు పిల్లలిని ఏమిగొంతుకుంటాడండీ! వాడిని చూచి మీ ప్లీడర్లందరూ ముఖ్యంగా మీరు బుద్ధి తెచ్చుకోవాలి. వాడినిచూస్తే నాకు తలికొట్టి రామారావు ఒకమారు యింటిదగ్గిర అనేకవిధాలుగా పిల్లలను ఎత్తుకొని ఆడిస్తూ బాధలుపడుతూఉన్న ఒక గృహస్థు బొమ్మ వ్రాసేడు చూసేరూ, అది జ్ఞాపకంవస్తూ ఉంటుందండీ! మనయింటి యెదుటి ప్లీడరుమీదికి పులిమీద పుట్రలాగు మరెవడో ప్రధమశాఖవాడు ఒకడుకూడా వచ్చేడుట! వాడిని ముచ్చవకైలు ఖర్చురూపాయి ఫీజాయిచ్చేస్తే ఏకేసైనా పట్టేస్తాడుట. మీ గుమాస్తా అంటూఉంటాడు! వక్కడైనా అంత అర్థాన్నంవుంటుందండీ? వేలకువేలు పోసుకొని కాయ క్లేశాలుపడి కష్టపడి చదువుకొన్నవాళ్లే ఇలాగు గతిలేక కాణీకి పరకకీ కూరకీ నారకీ కక్కుర్తిపడి కేసులు పట్టేస్తూఉంటే, ఇకను మీరందరూ యీ దుకాణాలు యెత్తేసి యెక్కడికోపోయి మరేదో జీవనాధారం చూసుకోవలసిందే! కాని యేమి పాడురోజులు వచ్చేయండి! అవతల ఫాక్టరీలా డబ్బు పెట్టుకోలేక యేడుపు, ఇవతల రయితులా శిస్తులు కట్టుకోలేమని యేడుపు, ఏమీ దొరకలేదు, ఖర్చుల కెలాగుఅని మీరు యేడుపు! ఆ దొరకవలసిన కాస్తా మీలాంటి వాళ్లదాకా రాకుండానే ఏ కపుడుకక్కుర్తిప్లీడరో తన్నేసుకుపోతూఉంటే మరెలాగు జీవనం వెళు తుంది? లాకీలాగు కడుపుంటుంది ఆ ప్లీడరుకు ఎలా గుంటుందండీ ప్రాక్టీసు ?

'వాడు మాయలకు మారీచుడు! నీటిలో నిప్పు పుట్టించి తానితో దీపం వెలిగించి తనదారి తను చూచుకోగలడు.'

అయితే ఇకముందు మన మాటేమిటి? దినాలు ఎలాగు వెళతాయి! అంతా అంధకారంగా ఉన్నట్లు తోస్తున్నాది!

'అంచేతే నీవు చెప్పినా మా అమ్మా వాళ్లనూ వదిలేసి పైకివెళ్లిపోవడానికి నాకు మనస్కరించలేదు.'

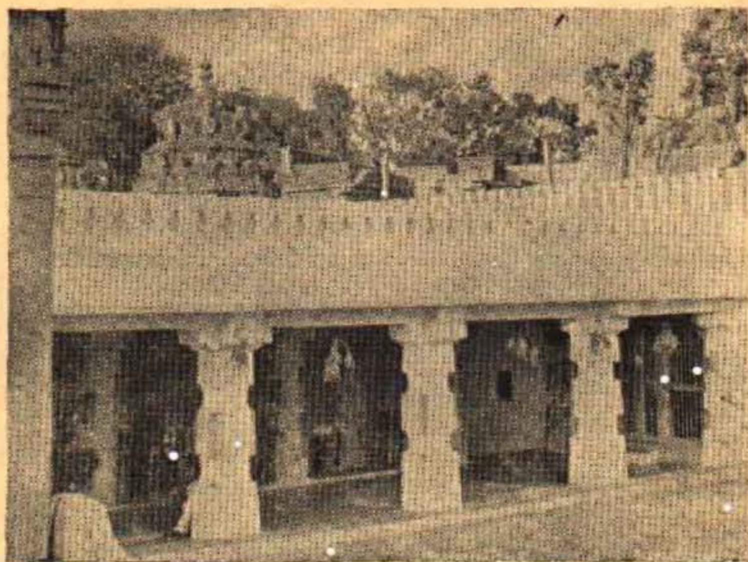
అదే మీకున్న దుర్గుణం! మీ పాపమేమి! అదే మన దేశంవాళ్లందరికీ ఉన్న దుర్గుణం! ఇంత చిన్న రైనా ధైర్యసాహసాలు లేవు! సర్వమూ డబ్బుతో ఉన్నదనుకొంటారు! ఆ డబ్బుకోసం నానా లాచారీ

పడతారు! స్వతంత్రము, స్వేచ్ఛ వీటియందు అభిలాషే లేదు!

"భృత్యభృత్య భృత్య పరిచారక భృత్య భృత్య
భృత్య స్వభృత్య ఇతిమాం"

అని అన్నట్లు మనవాళ్లు ఎప్పుడూ బానిసలే! స్వర్గంలో చాకిరీకన్న నరకంలో రాజ్యమేలడమే గొప్ప అని పడమటివాళ్లనుకుంటారు! అందుకే వాళ్లు సూర్యుడు గ్రుంకని రాజ్యానికి రాజులైనారు! మనవాళ్లు యిలాగు అధోగతిపాలై బానిసలై గుమాస్తా పనిలోనో క్లీడు పనిలోనో పాలెపట్టులో ఈగల్లాగు చిక్కుకొని కొట్టుకొంటూ ఉన్నారు! వేరే స్వేచ్ఛగా ఉండి గంజో కడుగో త్రాగి హాయిగా కాలక్షేపం చేయడానికి సాహసంలేదు సరే కదా, కోరికకూడా మీకు లేకపోవడం ఆశ్చర్యం! ఎంత కాలం మీ అమ్మగారి పాదుగులో దూరదామని ఉంది? దూరితేమాత్రం ఏమిటి లాభం?

మనవాళ్లు పూర్వం నాలుగుజాతులుగా భాగించేరు గాని ఇప్పుడంతా ఒకటేజాతి అయిపోయింది; కోమటిజాతి! కోమటిజాతి యెలాగా? మీలాంటి భయస్థులు, అమాయకులు, కొండమేకలు, ఉన్న జాతి కోమటిజాతి కాక మరేమిటి? శూరుడూ, ధీరుడూ ఉభయులకూ కోట్లున్నాయి గదూ! అంచేత అందరూ కోమట్లుగా తయారుఅయిపోయినారు, గిరీశంతో సాలతే రామప్పంతులులాగు! పూర్వపు బ్రాహ్మణుల సత్వగుణమూ లేదు. క్షత్రియుల రజోగుణమూ లేదు; అందరియందూ పూర్ణముగా తమోగుణము వ్యాపించిపోయింది! ఈ దేశంలో మనుష్యులకు గొప్పకార్యములు చేయడానికి ఉత్సాహమూ లేదు; ఉన్నా శక్తిసామర్థ్యాలు లేవు! ఎలాగో పొట్టగడిస్తే చాలునన్న స్థితిలోనికి వచ్చింది దేశం! అదీ నీచంగా కానీయండి, గొప్పగా కానీయండి, అది లెక్కలేదు! పొట్టగడవడమే ప్రధానం! పొట్టను దాటి మరి లోకంలేదు! కడుపే కైలాసమైపోయింది! పోనీ! అలాగని తృప్తిలేదు! పూర్వపువాళ్లలాగు నిరాడంబర జీవనంలేదు! డాబుకీ, దర్జాకూ, తృష్ణకూ లోటులేదు! కాని చేతకాక యీ పొట్టకూటిమెట్ట వేదాంతము! మరొకటి సాధ్యంకాక యీ కూపస్థమండూకత్వము! మీ కాళ్లమీద మీరు నిలబడి మీ బ్రతుకు మిమ్మల్ని బ్రతుకమంటే మీకు యింత భయమైతే ఎలాగు! బురదగుంటఉంటే మరి పన్నీరుకోలను ఊసెందుకు మీకు? బానిసకూడు ఉంటే చాలును. స్వాతంత్ర్యపు పరమాన్నంవద్దు కదా మీకు? మిమ్మల్ని అనవలసిన పనిలేదు, దేశాన్ని అనాలి! అట్టి దానికి ఇట్టిగతి పట్టిందిగదా అని! మనుష్యుల మనస్సుల నిండా మత్సరము, హృదయంనిండా భయము, ఒంటినిండా బద్ధకము, నరాలనిండా అశక్తి, జిహ్వ నిండా అబద్ధం, వాటితో కుళ్లిపోతూవున్నారు! మహాత్ములు దారి అప్పటప్పట చూపినా, అట్లు నడుచుకోడానికీ మనవారికి ఇంకా యోగ్యతపట్టలేదు! ఎన్నాళ్లు ఇంకా ఈ పాడుపరిస్థితులు ఉంటాయో? ఎన్నాళ్లు ఉండవలసిఉందో? కాలం కర్మం రెండూ కూడితేనేగాని విముక్తిఉండదు! ఏదో పెద్ద కొండవరద వచ్చినట్లు విప్లవము రావాలిగాని మామూలుమాటలచేత యీ స్థితిగతులు సవరణకావు! అది మనతరంలో లేదు! మనకళ్లతో చూడము! ముందెప్పుడు రాబోతుందో మనం చూడగలమేమిటి? ఏదిఏమైనా మీరు అమ్మపాదుగువదిలి రాలేరు! కానీయండి! ఎన్నాళ్లుపడాలో అన్నాళ్లూ పడతాను! తరువాత దేవుడే ఉన్నాడు! ఇకచాలును, ఆ చెత్త పుస్తకం ముయ్యండి!

భూగర్భ దేవాలయము _ బెంగుళూరు

బెంగుళూరు లాల్ భాగ్ నందలి అద్దముల మహాలు

శ్రీమతి పి. ఎస్. ఎస్. విశాలాక్షిఅమ్మాళ్
రామనాడ్ డిస్ట్రిక్టుబోర్డు సభ్యురాలుగా
ఎన్నుకొనబడిరి.

కీ. శే. బుద్ధిరాజు చెల్లాయమ్మ గారు.
ఈమె స్మారకచిహ్న పోటీపరీక్షలు
భీమవరము రవీంద్ర సారస్వత
సమాజమునందుజరుగనున్నవి.

'భోగి మంట'

స్వేచ్ఛామూర్తి

కె. యస్. లక్ష్మణరావుగారు

స్త్రీలబలలు, అస్వతంత్రలు, వివేకశూన్యలని ప్రస్తావించువారి వాదము ఖండింప, స్వేచ్ఛామూర్తియై, సమరావని నవక్రపరాక్రమాన్వితయై యరివీరనికాయంబులం జీకాకుపరచిన విదుషీమణి దేవీజోన్ ప్రబల నిదర్శనము. ఈయమ జగద్విఖ్యాత వీరనారీమణులలో నగ్రగణ్య. పరాసుదేశ దుస్థితిం దొలగింప నవతరించిన సీమంతినీ తిలకము. త్యాగక్షమాయుత సద్గుణావళీ విరాజిత స్వాతంత్ర్యదీక్షాపిపాసిని. జాగ్రత్స్వప్నసుప్తావస్థలందును స్వదేశరక్షణ సాధనోపాయాన్వేషణ మొనర్చెడి రాజకీయధౌరేయ. దైవసందేశానుసారము స్వదేశరక్షణోద్యమవ్రత పరిపూర్తి గావించి, తుద కాంగ్లమారాజులమున కెఱయైన పరాసునారీకీరము.

జోన్ ఆఫ్ ఆర్క్

“భవోహిలోకాభ్యుదయాయ తాదృశం”

“అబలయై పుట్టినది. అదియు నాయుధజీవులగు పురుషసంఘముగల క్షత్రియజాతియందుగాదు. కఱ్ఱపట్టి గొఱ్ఱెలను కాచు వెఱ్ఱిగొల్లకులమున పుట్టినది. కఱ్ఱపట్టినది. గొఱ్ఱెలను కాచినది. ఇంతలో నీశ్వరసందే

శము వచ్చినది. కఱ్ఱబట్టిన చేతితోడనే కత్తి పట్టినది. వెఱ్ఱిగొఱ్ఱెలను కాచినబుద్ధి తోడనే వెంగలివిత్తులై యున్న తనజాతివారిని కాచినది. అబలయే సబలయైనది.”

ఆకాలమున నాంగ్లేయులు చెలరేగి ఫ్రాంసుదేశమునందలి భాగముల నొక్కొక్కటిగ కబళించుచుండిరి. క్రూరులగు నాంగ్ల సైనికులు దేశమంతటిని యల్లకల్లోలము గావించుచుండిరి. వారి యత్యాచారముల నరికట్టుట కెవరికిని సాధ్యము కాకుండెను. ఇంచుమించుగ పరాసుదేశమంతయు నాంగ్లులపరిపాలన క్రిందికి రానుండెను. ఇట్టి విషమ పరిస్థితులయందు, స్వదేశము నుద్ధరించుటకో యన దేవీజోన్ జననమందెను.

ఒకనాడీమె దేశదుస్థితిఁ దలఁచి చింతాభరమున “అనాథరక్షణ దీక్షావిచక్షణుండవగు నో ప్రభూ! పతితదేశము నుద్ధరింప ముక్తిదాతనంపవా!” యని భగవానుని వేడికొనినది. అంత “జోన్! ననునమ్మి పదభ్రష్టుఁడగు డఫ్రిన్ రాకుమారునకు సాయ మొనర్చి పతితుల నుద్ధరింపుము. పవిత్ర చరిత్ర కాగల”వని దేవవాణి వినవైనది. జోన్ సంతసచిత్తయై శ్రద్ధతో కర్తవ్యాంశమున కాలిడినది. మానవదుర్లభమగు భగవత్కటాక్షమును వడసిన దేవీజో నెంతయు పూజనీయగదా!

జోను దేవసందేశము ప్రజలను తేజితుల జేసినది. వారు జోనును దేవదూతగ సన్మానించి, సకల సమరాధిపత్యము నొసంగిరి. జోనుదేవియు నిర్భరాహ్లాదచిత్తయై, తత్పదవీస్వీకార మొనర్చి, డఫ్రిన్ ప్రభునకు పట్టముగట్ట శపథము పూనినది.

తత్క్షణము, పదునారు వసంతంబుల మేనిజిగి సౌందర్యవిభ్రాజితమై యొప్ప, కెంగేల స్వాతంత్ర్యనిశితకరవాలము దరించి, శ్వేతాశ్వారోహియై, స్నిగ్ధహృదయమున సమరోన్ముఖయైనది. ఆహా! నిస్వార్థయై ప్రాణత్యాగంబునకు సయితము సిద్ధమై దేశదాస్య శృంఖలముల భేదింప, ధీరోదాత్తయై, యనిమొన పదన్యాస మొనర్చిన వీరలలనావతంసము జోన్ స్తవనీయ కాకుండునా!

దేవీజోన్ ఆహవరంగమున కురికి, దుర్దమనీయసాహసమున, ప్రత్యక్షభీభత్సస్వరూపిణియై కరమునఖడ్గలతిక తళతళమెరయ, శ్వేతాశ్వము నిచ్చవచ్చినయెడకు బోనిచ్చుచు, స్వసేనాళిను త్తేజమయవాక్కుల వీరావేశపూరితులంగావించుచు నంతమసదృశయై యరాతుల శలభంబులమాడ్కిఁ దునుమాడుచు పలుసమరంబుల విజయమునొందినది. సంగ్రామానంతరము మృతసేనాజనంబుల కొఱకు బాష్పములవిడిచెడిది. ఆపన్నశరణ్యయై, సమ్యగ్దృష్టిని, నిరువాగుల గాయితులకు చికిత్సగావించి శత్రుజనంబులచేగూడ వేనోళ్లఁ గీర్తింపబడెడిది. ఏమి యీమె యఖండప్రజ్ఞాయుత వాత్సల్యస్వరూపము!

ముప్పాలు పరాసుదేశము జోనుకారణముగ దాస్యవిముక్తిఁ గొందినది. డఫ్రిన్ ప్రభునకు జోను రీమ్సునగరమున జయప్రదముగ

పట్టముగట్టినది. అంతటితో దైవాజ్ఞపూర్తి యైనది. కాని డఫ్రిన్‌ప్రభు నాజ్ఞానువర్తిని యగు నామెకు తిరుగ సమరావనికురుకక తప్పినదికాదు. ఈ పరియాయము భగవ ద్దానుమతి బొందకపోవుటచేఁ గావలయు, జోనునకు పరాజయము వాటిల్లినది. తుద కొక యుద్ధమున నామె, ద్రవ్యపిశాచవేష్టితు లగు కొందఱు దేశద్రోహులచే శత్రుహస్త గతయైనది. ధనలోభ మెంతటి నీచకృత్యమై నను జేయించునుగదా!

ఇట్లాంగ్లేయవశవర్తినియై యియ్యవార్య వీర్య యొకవత్సరము కఠినకారాగారవాస మనుభవించినది. పడరానిపాట్లు పొందినది. మనోమోహనకరంబగు నీమె సుకుమార శరీర మీ చెఱకారణముగ నెంతయు శోషి ల్లినది. ప్రకాశవంతములగు విశాలతరళనయ నంబులు తేజోవిహీనములైనవి. ఈసమయ మున కృతఘ్నుఁడగు డఫ్రిన్ కూడ యీామె విడుదలకై ప్రయత్నించలేదు. ఎంతటి కష్టము! జగజ్జేగీయమానయై చండాంశువగిది నుజ్వలప్రతాపోన్నతయై స్వదేశరక్షణము నకై పెనగులాడు జోనుదేవికా యీ కడ గండ్లు. అయ్యారే! ఇన్ని యగచాట్లనొం దుచు నికనైన నపూర్కి విడువకున్న దే! నిశ్చలత యుననట్లుండవలయును. "సంపత్సుమహా తాం చిత్తం భవేదుత్పలకోమలమ్, ఆపత్సుచ మహాశైల శిలాసంఘాతకర్కశమ్మ"ను నార్యోక్తిని ధృడపరచినదిగదా! అహో! యేమియీామె సహనశక్తి! ఓశిలామయ హృదయాంగ్ల మూర్తులారా! ప్రాచీనరాజ నీతి నుల్లఘించి, నీతిహైన్యమున, నింద్య దశల నామెను బంధించితిరి. మీ కామె స్థూలకాయమునేగాని హృదయమును కట్టి వెట్టుట యసాధ్యమనిమాత్రము మరువకుఁడు.

నిర్జన కారాగారమునుండి విడుదలయై జోన్ విచారణమందిరమునకు గొంపోబడి నది. అచటి న్యాయవేత్తల న్యాయసిద్ధాంత ముల నేర్పరచి యెట్లో జోనునం దపరాధ్య నిరూపణకై ప్రయత్నించిరి. ఎంత లోతుగ విచారించినను జోనుపట్ల వారి కావంత దోషమేనియు గన్పించినదికాదు. తుదకు విసివి యీామెపై "సైతాన్‌చాలీ (దయ్యములపోతు)" అనియు "దేశానర్థ దాయిని"యనియు నభియోగముచేసి మరణ శిక్ష విధించిరి. జోనిసుమంతయు చలింప లేదు. వెనుకంజవేయలేదు. అదియేతుది పరీక్షాసమయమనుకొని యందు కృతార్థు రాలగుటకు నిరీక్షించుచుండెను.

నాడు జోనుకన్య మరణదండన నిర్ణీత దినము. కర్కశులగు నాంగ్లుల హర్షచిత్తుల జేయు పర్వదినము. స్వదేశస్వేచ్ఛామూర్తిని గోల్పోనున్న పరాసీయులకు పరాభవించు దినము. నాడు జోనునారీమణి యనుభవింప నున్న దుస్సహశిక్షావిధాన మవలోకింపనేరక సహస్రకిరణుడు మేఘావృతుడై కన్మరగెను. వధ్యస్థానమున నొకచితిపై స్వేచ్ఛామూర్తి యినుపగొలుసులతో నొక స్తంభమునకు బంధించబడినది. శిలామయహృదయులును, న్యాయాధిపులును, జోను మరణవిధానము

నేత్రపర్వముగ గాంచుటకు విచ్చేసి యథా స్థానంబుల నుపవిష్టులైరి. జోనిదియంతయు గాంచి చకితయై మృత్యువనివార్యమని తలచినది. పోవునది ప్రాణమేకదా యని నిస్సారతవహించినది. శరీరకష్టమంతయు నొకేసారి దీరునుకదాయని సంతసించినది.

న్యాయాధిపుడు కచను దేశద్రోహి నిలువంబడి, "జోన్ నీవు స్వధర్మత్యాగినివోట మరణదండన విధించుచున్నా"నని యెను. ఈ మన్మాత్రమేనియు చలింపక, మేఘగంభీర భాషణముల — "స్వర్గమర్త్యలోకములకు విధానకర్తవగు నోప్రభూ, నీ యాదేశాను సారమునే ననేకత్యాచారముల నెదిర్చితిని. ఇపు డీ హేయమగు తనువనలశిఖకాహుతిగా నున్నది. అయిన నాత్మనిశ్చితకార్య మెంతకును విరమింపబడదు. ప్రభూ నాదుఃఖ పూరిత దేశముపై పరాధీనతజూపకుమని ప్రార్థించుచున్నాను" యని యార్తనాదము గావించి నిశ్చలహృదయముతో నిలచినది.

ఘాతుకుడొక డా సమయమున చిటికె నిప్పంటించెను. జోన్, స్వర్గప్రథమసోపానమున కాలిడినది. తుదకు కరపంకజద్వయమును మోగిడ్చి ప్రశాంతహృదయముతో నిమీలితలోచనయై, యావేగపూరితమగు డగ్గుతికతో "ఓ దయామయులారా మీరు నాచావును నేత్రపర్వముగ గాంచుడు. మీ రెన్నటికిని నామృత్యువునకు కర్తలుగారు. అంతయు భగవదేచ్ఛయే. కాని నామరణానంతరము, మిత్రభావమున మీరందరు నా యాత్మకల్యాణమునకై సర్వేశ్వరుని ప్రార్థించుచుండుడనిమాత్రము కోరుచున్నాను. నాదయ నీ యదేశవాసుల బాధింపకుడని నా తుదికోరిక — శ-ల-వు." జోన్ యావేగపు నుడు లందరిని కన్నీళ్ల ముంచినది. వారందరు హాహాకారముల సేయుచు కల్లోలవారాసిని మునిరి.

ముహూర్తమాత్ర మాత్రమున విశ్వ ధ్వంసియగు ననలశిఖలోపఘూర్ణితమిశ్రయై యరుణకాంతులనీనుచు ప్రచండవాతోద్ధూతమై మరింత ప్రజ్వరిలి, యసదృశపవిత్రాత్మ సాధువీరాంగన పుణ్యపూతశరీరము నొక్క త్రుటిలో భస్మీభూతము గావించినది.

స్వేచ్ఛామూర్తి యాత్మత్యాగమొనర్చినది. ఆమె యాత్మాదానఫలముగ పరాసు దేశమునకు దుర్దశవొలగి పరిపూర్ణస్వాతంత్ర్యమలవడినది. జనులందరు దేవిజోన్ స్మృతి పూజ యొనర్చినారు. దేవీజోన్ యశశ్శరీరయై వీరనారీజనమధ్యంబున వెలుగొందుచున్నది.

* * *

దేవిజోన్! ధన్యచరితమ్మా! నీదైవ భక్తియు, స్వదేశానురక్తియు, పురుషోచిత దృఢత్వమును, సంకల్పసాధనాతత్పరతయు, సుఖదుఃఖ సంపదాపద్దర్షవిషాదంబుల సహన శక్తియు కొనియాడ నేరితరము తల్లీ! దేవీ నీజన్మము తరించినది నీరాజభక్తి ఫలించినది నిన్గన్నమాత పావనమైనది. నినుబడయగల్గిన జాతి ధన్యతనొందినది. దేనికొర కరివీరుల

వీర్యవహ్నిఁ దేజోవిహీన మొనరించితివో; ఎవతెకొరకు స్వార్థత్యాగినివై కర్కశబ్రహ్మచర్యముఁ జేపట్టితివో; ఏ మాతకొరకు బాల్యావస్థనే కఠినవ్రతమూని కర్మక్షేత్రమం దవతీర్ణనైతివో; ఏతల్లికొరకు శీఘ్రముగనే నవయౌవనము తొలుకాడుకాలమునసే మహావ్రతోద్యాపనసల్పి దివికేగితివో; యట్టి నీదేశము, పరానుజనని పావనతనువైనది. నీయత్నము స్వేచ్ఛారూపము దాల్చినది. నీయభీష్టము సిద్ధించినది. పావనచరితా, నీశౌర్యయుత నిర్మలతేజోవికాసము భారతవీరవనితల కెంతయు నాదర్శము. ఓ యలౌకికచరితా, జోనుమాతా, రోమియా, జెహానెవ్, జిహాన్, లాపుసేవ్, జోన్ ఆఫ్ ఆర్క్, జియాండ్ ఆఫ్ ఆర్క్ను, దివ్యపర్యాయనామంబుల నాచంద్రతారార్కపర్యంతము నాదర్శప్రాయవై, చిరస్మరణీయవై విలసిల్లెదవుగాక!

పోటీ పరీక్షలు

(1) ఆహారశాస్త్రము—పోటీపరీక్ష నిబంధనలు

(1) జాతి వివక్షలేక స్త్రీపురుషు లెల్లరును ఈపరీక్షకు దరఖాస్తు పెట్టవచ్చును. (2) పరీక్షకు రుసుము రు. 0-4-0 మాత్రమే. (3) దరఖాస్తులు 1937 సంవత్సరము జూలయి 1 తేదీలోఁగా ఆంధ్ర సరస్వతీ గ్రంథమాల వారికి చేరవలెను. (4) 1937 సంవత్సరము సెప్టెంబరు 25 తేదిలోఁగా ప్రశ్నపత్రములు దరఖాస్తుదారులకు పంపఁబడును. (5) దరఖాస్తుదారులు ఇంటికడనే ఈ ప్రశ్నలకు ఉత్తరములు వ్రాయవలెను. (6) ఆయు త్తరముల కాగితములు 1937 సం॥ రము నవంబరు నెల 7 తేదీలోఁగా రిజస్టరు పోస్టులో ఈ క్రిందివారికి చేరవలెను (7) చేరినయుత్తరములన్నియు పరిశీలింపఁబడును. అందుగుణముల చేత ప్రథమస్థాన మలంకరించినవారికి ఒక బంగారుపతక మొసఁగఁబడును; రెండవ మూఁడవస్థానము నలంకరించిన వారికి వెండి పతకము లొసఁగఁబడును; నూటికి నలువదికి తక్కువగాని గుణములు పడసినవారికి సర్టిఫికెట్లు ఒసఁగఁబడును. ఈనిర్ణయములు ఆంధ్రసరస్వతీ గ్రంథమాల వారి అభిప్రాయమునననుసరించి యుండును. దరఖాస్తుదారులు ఆట్టితీర్మానమునకు బద్ధులైయుండవలెను. ఏపతకమువిషయములోనైన సమానగుణములు వచ్చునెడల అట్టి పతకమునకు బదులుగా దాని విలువ ఆట్టివారికి పంచిపెట్టఁబడును.

ఈ త్తరములును, దరఖాస్తులును ఈ క్రిందివిలాసమునకు పంపఁబడవలెను:—లేసుమళ్ల రాజగోపాలరావు ఆంధ్రసరస్వతీ గ్రంథమాలాధికారి, 124, వెళ్లారివీధి, వేపేరి, చెన్నపురి.

(2) శ్రీరవీంద్రసారస్వత సమాజము, భీమవరం.

శ్రీ చెల్లాయమ్మ స్మారక చిహ్న వ్యాసరచన పోటీపరీక్షలు. స్త్రీలకు మాత్రమే.

భీమవరం వాస్తవ్యులగు బుద్ధిరాజు రామబ్రహ్మంగారు కీర్తిశేషులైన తమ భార్య చెల్లాయమ్మగారి స్మారక చిహ్నముగ, వ్యాసరచన పోటీపరీక్షయందు ప్రథమురాలుగా నుత్తీర్ణయగు స్త్రీకి యొక బంగారు పతకము సమర్పింపనున్నారు. ఏతత్పరీక్ష శ్రీ రవీంద్ర సారస్వతసమాజ యాజమాన్యమున జరుపబడును. కావున పశ్చిమగోదావరి జిల్లా యందు గల మహిళామ తల్లులందరు, పరీక్షయందు పాల్గొందురని ఆశించుచున్నాను. "పతివ్రత లోక కళ్యాణమున కెట్లు తోడ్పడును" అను శీర్షిక క్రింద 5 పేజీలు (అరఠావు పేజీలు) మించకుండ సాధారణపు వ్రాతలను తెలుగున వ్యాసములు వ్రాసి, ఫిబ్రవరి 10 వ తేదీలోగా మా కార్యాలయమునకు జేరునట్లు పంపించ గోరెదను.

కార్యదర్శి.

అదే యొక కలా!

ఒక సౌందర్యమైన చిత్రప్రతిమను జూచిన, రసికుల కెంత మానసోల్లాసము గల్గుచున్నది. సంగీత కావ్యాలంకారాదులన్నియు నీలాగే. అయినను వీటిలో కొందఱికే సాహసము. సామాన్యవిషయములందున్న యిటువంటి చాతుర్యములు గలవని యెప్పుడైన దలచియుందురా? ఒక కప్ "టీ" జేయుటయుయే యొక విద్య. ఇండియా "టీ" ఆయురారోగ్యానందంబుల గల్గుజేయునది.

"టీ" జేయు క్రమము

శుద్ధమైన వేడినీరు, కొంచెము వేడిచేసిన శుద్ధపాత్ర. ఒక స్పూన్ "టీ" యొక్కొక్కరికిన్ని, మొత్తముగా నొక స్పూన్ యధికముగాను పాత్రములో వేసి, బాగుగా మరుగుచున్న నీటిని పోయవలెను. 5 నిమిషములు తాళి, కప్పులలో పోసి, పాలు చక్కెర చేర్చవలెను.

ఆరోగ్యపానము—ఇండియా 'టీ'

I K-34

పోటీ వ్యాసము

గృహపరిశ్రమలచే ధనము గడించుటెట్లు ?

పై సమస్యపై ఉత్తమవ్యాసముల రచించిన సోదరీమణులకు ప్రథమ ద్వితీయ తృతీయ బహుమతులుగా రు 5, రు 3, రు 2. ఇవ్వబడును. సంపాదకుల తీర్మానమే అంత్యముగా పరిగణింపబడును. ఆ పరిశ్రమ యీ క్రింది నిబంధనల ననుసరించి యుండ వలయును.

1. గృహిణులు ఇలువీడకనే స్వయం సహాయముతో చేసికొనుటకు తగి యుండ వలయును.

2. ఆ పరిశ్రమయందు విదేశవస్తువుల నుపయోగింపక అన్నివస్తువులును స్వదేశీయములై సులభముగా లభించునవియై యుండ వలయును.

3. ఈ పరిశ్రమ అనుభవసిద్ధమై యందరి అందుబాటులో నుండవలయును.

4. ఈ పరిశ్రమువలన తయారగు వస్తువులు అందరికిని అత్యావశ్యకమైనవిగనుండి త్వరగా కర్చుగావలయును.

ఈ విషయములన్నియు గమనించి సోదరీమణులు త్వరలో తమకు దెలిసిన పరిశ్రమ లనుగురించి వ్రాయుదురుగాక.

అంధకారంలో ప్రకాశం

శరచ్చంద్ర చటర్జీగారు

౧

అనేకదినాలనాటి విషయం. సత్యేంద్రనాథ చౌదరి వొక జమీందారుని పుత్రుడు. అతను బి.యే. ప్యాసై యింటికి వచ్చినాడు. ఒకదినం అతని తల్లి అతనితో ఈవిధంగా అన్నది "ఆపిల్ల రెండో లక్ష్మియే. నామాట విను, వొకపర్యాయం వెళ్లి నీ కండ్లతో ఆపిల్లను చూచిరా."

సత్యేంద్రుడు తలవూపుతూ అన్నాడు—నాకిప్పుడు పెండ్లి అవసరంలేదమ్మా, పెండ్లి చేసుకున్న తర్వాత పరీక్షకు చదవటం చాలాకష్టం.

తల్లి అంది—పరీక్షకు చదవడ మేమికష్టంవుండదు- ఆపిల్ల నాదగ్గరవుంటుంది, నీవు కలకత్తాలో చదువుకుంటావు. అందుచే నీవు చదువుకోవడానికి యేమి ఆటంకంవుంటుందో నాకు తెలియడంలేదు.

సత్యేంద్రుడు అన్నాడు—కాదమ్మా, నీవు చెప్పేది సరిగాలేదు. నాకు సమయంలేదు.

ఈవిధంగా చెప్పి సత్యేంద్రుడు బయటికి పోతూవుండగా తల్లి అన్నది—వెళ్లకు, నిలుచో యింకో మాట చెప్పాలి! మరల కొంచెం ఆగిచెప్పింది—ఆ పిల్లవారికి మాట యిచ్చివున్నా. నామాట నిలబెట్టు.

సత్యేంద్రుడు నిలబడి అసంతోషంగా అన్నాడు—నన్నడగకుండా వారికి మాట యెందుకిచ్చావు?

కుమారుని ఆమాటకు తల్లికి కొంచెం కష్టంగలిగి ఈ విధంగా అంది—సరే, నావల్ల తప్పు జరిగింది. కాని నీ తల్లిమాటను నిలబెట్టవలసిన భారం నీది. అది కాకుండా ఆ విధవరాలికూతురు చాలా దీనావస్థలో వుంది. నామాట విను, వొప్పుకో.

"యేసంగతీ యింకోపర్యాయం చెపుతా" అని సత్యేంద్రుడు బైటికి వెళ్లిపోయాడు. తల్లి చాలసేపటి వరకు కదలక మెదలక అక్కడనే నిలబడివుంది. సత్యేంద్రుడు తప్ప వేరే సంతానంలేదు ఆమెకు. ఎనిమిది సంవత్సరాలకు ముందు ఆమె భర్త చనిపోయాడు. పాపం, అప్పటినుండీ తానే స్వయంగా గుమాస్తాల సహాయంతో నైతేనేం, కరణాల సహాయంతో నైతేనేం తన పెద్దజమీందారీని చూచుకుంటూ వుంది. కుమారుడు కలకత్తాలోవుండి వొక కాలేజీలో చదువుకుంటూవున్నాడు. అతనికి తన జమీందారీ సంగతే పట్టదు. అతను వకాలతు ప్యాసైవచ్చిన తర్వాత పెండ్లిచేసి, అప్పటినుండీ జమీందారీని వాళ్ల దరకు వొప్పజెప్పి నిశ్చింతగావు దామని తల్లి ఆలోచించింది. వకాలతు ప్యాసుకానిది వివాహంచేసి చదువును ఆటంకపరచడం ఆమెకు యేమాత్రం యిష్టం లేదు కాని యింతలో యీమార్పు జరిగింది. భర్త చనిపోయినప్పటినుండీ ఈయింట్లో వొక శుభకార్యం గూడ జరిగివుండలేదు. ఆదినం తా నొకవ్రతంచేసి ఆ వూరివారినందరినీ తన యింటికి ఆహ్వానించింది. ఆ వ్రతానికి స్వర్గీయ అతులచంద్రముఖర్జీ భార్య పదకొండు సంవత్సరాల తన కుమార్తెతోగూడ వచ్చింది. ఆపిల్ల సత్యేంద్రుని తల్లికి చాలానచ్చింది. ఆబాలిక కేవలం అసమానసౌందర్యవతియే కాక, గుణవతి యనికూడా తాను ఆబాలికతో మాట్లాడినపుడు తెలుసుకుంది సత్యేంద్రుని తల్లి.

ఆసమయాన తల్లి తనలో తాను యిట్లా అనుకుంది—ఒకపర్యాయం నే నా పిల్లను నా కుమారునికి చూపించాలి. ఆపిల్లను చూచినతర్వాత వివాహం చేసుకోకుండా వుండలేడు.

మరునాడు సత్యేంద్రుడు మధ్యాహ్నం మూడు గంటలకు భోజనంచేయడానికి తన తల్లిగదికి వచ్చి చకితుడై నిలుచబడిపోయాడు. అతను భోంచేసే చోటుకు యెదురుగావున్న ఆసనమ్మీద వొక బాలిక రత్నాలతో అలంకరింపబడిన వైసంతలక్ష్మివలె కూర్చొనివుంది.

తల్లికూడ గదిలో ప్రవేశించి అంది — భోజనానికి కూర్చో.

సత్యేంద్రుని తంద్రావస్థ భగ్నమైంది. అతను కొంచెం గాబరాతో అన్నాడు—ఇక్కడ యెందుకు? యింకోచోట కూర్చుని భోంచేయకూడదు?

తల్లి చిరునవ్వు నవ్వుతూ అంది—నీవు నిజంగా వివాహం యిప్పుడు చేసుకోదలంచలేదుగా, యీ చిన్నపిల్లను చూచి సిగ్గుపడతావెందుకు?

"నేను యెవరికీ సిగ్గుపడను" అంటూ సత్యేంద్రుడు కొంచెం కళావిహీనుడై యెదురుగావున్న పీటమీద కూర్చున్నాడు. తల్లి అక్కడినుండి వెళ్లిపోయింది. సత్యేంద్రుడు రెండు నిమిషాలలోనే భోజనం సమాప్తిచేసి అచటినుండి వెళ్లిపోయాడు.

వెలుపలిప్రక్కవున్న తన గదిలోనికి వచ్చినాడు. ఈమధ్యలో అతని మిత్రులు కొంతమంది వచ్చి పాచికలు ఆడుతూవున్నారు. "నేను కూర్చోలేను. నాకు చాలా తలనొప్పిగావుంది"* అని చెప్పి వొకమూలకు వెళ్లాడు. దిండుమీద తలపెట్టి కండ్లు మూసుకుని పండుకున్నాడు. మిత్రులకు ఆశ్చర్యం వేసింది. ఆట ఆడేవారు తక్కువగావుండడంవల్ల పాచికలు మానేసి చదరంగం ఆడసాగారు. సాయంకాలంవరకూ ఆట జరుగుతూనేవుంది. కాని సత్యేంద్రుడు తన స్థానంనుండి వొకపర్యాయమైనా కదిలిన పాపాన పోలేదు. వోడుగెలుపు విషయంకూడ అడగలేదు. ఈదినం అవన్నీ తలనొప్పిగావున్నై అతనికి.

తన మిత్రులు వెళ్లిపోయినతర్వాత యింట్లోకి వెళ్లి తిన్నగా పడకగదివైపుకు పోతూవున్నాడు సత్యేంద్రుడు. అతను వెళ్లుతూవుండడం తల్లిచూచి అన్నది—యింతత్వరగా పండుకోబోతున్నావెందుకు?

సత్యేంద్రుడు చెప్పాడు—పండుకోబోవడంలేదు. చదువుకోవడానికి వెళ్లుతున్నా. ఎం.యే. ప్యాసుగావడం సామాన్యంగాదు. వృథాగా సమయం వెళ్లబుచ్చితే పని యేవిధంగా జరుగుతుంది?

ఆవిధంగా చెప్పి టక టక శబ్దంచేసుకుంటూ పైకివెళ్లినాడు.

ఒక అరగంట గడిచింది. కాని వొకపేజీకూడా చదవడం కాలేదు. టేబులుమీద యెదురుగా పుస్తకం తెరిచివుంది. పైకిచూస్తూ దూలాలు లెక్కపెడ్తూవున్నాడు. ఝుణ, ఝుణ అనేశబ్దం వొక్కపర్యాయంగా అతని ధ్యానాన్ని భంగం కావించింది. సత్యేంద్రుడు తిన్నగా కూర్చున్నాడు. ఇంతలో ఆ పాదమస్తకం ఆ భూషణాలను ధరించి ఆ లక్ష్మీస్వరూపురాలైన కన్య వస్తూవుండడం చూచాడు. ఆకన్య వచ్చి అతనివద్ద నిలుచబడినది. సత్యేంద్రుడు తదేకధ్యానంతో చూడసాగాడు. బాలిక అత్యంత మృదుస్వరంతో అన్నది—అమ్మ మీసమ్మతి అడిగినది.

సత్యేంద్రుడు కొంతకాలం యేమీమాట్లాడక తర్వాత అన్నాడు—ఎవరితల్లి?

బాలిక చెప్పింది—మా అమ్మ.

---

* బెంగాలులో వివాహానికి పూర్వం పెండ్లికొడుకు తన స్నేహితులతో సహా పెండ్లికుమార్తెను చూచే ఆచారంవుంది. ఆసమయంలో అనేకవిధాలైన పరిహాసాలుచేస్తూ పెండ్లికుమార్తెను పరీక్షిస్తారు. అందువల్లనే మిత్రులంతా చేరారు. వారి అభిప్రాయాన్ని తెలుసుకుని సత్యేంద్రుడు తలనొప్పి అని వొంకపెట్టాడు. (అ. వా.)

సత్యేంద్రుడు జవాబు చెప్పలేకపోయాడు. తర్వాత కొంచెంసేపటికి చెప్పాడు—మా అమ్మను అడిగి తెలుసుకో. ఆమెయే సంగతి తెలియజేస్తుంది.

కన్య ఆగదినుండి వెళ్లుతూవుంది. సత్యేంద్రుడు అకస్మాత్తుగా అడిగాడు—నీ పేరేమిటి?

'నాపేరు రాధారాణి' అని చెప్పి వెళ్లిపోయింది ఆబాలిక.

౨

ఆ రాధారాణి వైపునుండి దృష్టి మరల్చుకుని సత్యేంద్రుడు ఎం.ఏ. ప్యాసుగావడానికి కలకత్తా వెళ్లాడు. విశ్వవిద్యాలయపు పరీక్షలన్నీ ప్యాసుగానంతవరకు వివాహంమాట తలపెట్టగూడదనుకున్నాడు. పైగా తే అతర్వాతకూడ గృహకల్లోలాలలోపడడంవల్ల మనుష్యుని ఆత్మగౌరవం నాశనమౌతుందని అతని తలంపు. మొదటినుండీ స్త్రీలంటే వుదాసీనంగా వుంటూవుండేవాడు. కాని అకస్మాత్తుగా అతనిలో గొప్పమార్పు గలిగింది. దారినపోతూవుండగా యేయువతి అయినా కనుపించితే చాలు బాగా ఆమెను చూడాలని అతని కనిపించేది. చూస్తూ చూస్తూవుండగానే సిగ్గుచే శరీరమంతా కంపించిపోయేది. వెంటనే యేవైపు ముఖమువుంటే ఆవైపుకు త్వరగా వెళ్లిపోయేవాడు.

సత్యేంద్రునికి యీతఅంటే మహాయిష్టం. అతనువుండే 'చోర్‌బాగాన్' యింటికి గంగానది సమీపంగానేవుంది. అందుచే అతను యెప్పుడూ జగన్నాథ ఘాటుకు స్నానంచేయడానికి వెళ్లుతుండేవాడు.

ఆనాడు పూర్ణిమ. ఆ ఘాటువద్ద కొద్దిగుంపు చేరింది. గంగానదివద్దుకు వచ్చి సత్యేంద్రుడు వొక పుడియా బ్రాహ్మణునిదగ్గర పొడిగుడ్డలువుంచి నీళ్లలో దిగుతూవుండేవాడు. ఆబ్రాహ్మణుడు వున్నవైపుకు అతను వెళ్లుతూవుండగా కొంతమంది మనుష్యులు అతనిదారికి అడ్డంవచ్చారు. అందుచే కొద్దికాలం అక్కడ అతను నిలిచిపోవలసివచ్చింది. అక్కడ నలుగురైదుగురు మనుష్యులు వొకవైపుకు చూస్తూ వుండడం చూచాడు అతను. వారి దృష్టిని అనుసరించి అతనుకూడా చూడగా విస్మయంతో స్తబ్ధుడైనాడు.

ఒకేపర్యాయం యింత అసమానసౌందర్యాన్ని యే స్త్రీ శరీరంలోకూడ నేను చూచియుండలేదని అనుకున్నాడు సత్యేంద్రుడు. ఆమె వయస్సు పదునెనిమిది, పందొమ్మిది సంవత్సరాలకంటె యెక్కువలేదు. వొకమామూలు నల్లంచు తెల్లచీర కట్టుకునివుంది. శరీరమ్మీద వొకవస్తువుకూడలేదు. మోకాళ్లమీద కూర్చుని చిరపరిచితుడైన వొక పండాచేత చందనపు బొట్టు పెట్టించుకుంటూవుంది. ఆపండా తదేకధ్యానంతో ఆ సుందరిముఖాన చందనం దిద్దుతూవున్నాడు.

సత్యేంద్రుడు దగ్గరకువెళ్లి నిలబడినాడు. పండా సత్యేంద్రునివద్దకూడా బాగుగా దక్షిణ దొరుకుతుందనే భావంతో ఆ రూపసికి బొట్టుపెట్టడం మాని సత్యేంద్రుని పొడివస్త్రాలను తీసుకోవడానికి చేయి చాచాడు.

వారిద్దరు వొకరినొకరు చూచుకున్నారు. సత్యేంద్రుడు త్వరగా తన గుడ్డలుపండా చేతికిచ్చి మెట్లు దిగుతూ నీళ్లలో ప్రవేశించాడు. కాని యీదినం అతను యీదలేదు. యేదొకవిధంగా స్నానంచేసి గుడ్డలు మార్చడానికి పైకివచ్చాడు. ఆ అసమాన రూపసి అంతకుముందే అక్కడినుండి వెళ్లిపోయింది.

ఆదినమంతా గంగను జపించడంలోనే గడిపాడు. మరుదినం ప్రాతఃకాలం కాకముందే గంగామతల్లి సత్యేంద్రుణ్ణి తనవైపునకు ఆకర్షించుకుంది. అతను వొంటికున్న వొకధోవతిని తీసుకుని వెంటనే గంగానదికి బయలుదేరాడు.

ఆ అపరిచితరూపసి అప్పుడే స్నానంచేసి పైకి రావడం ఘాటుకుచేరి చూచాడు సత్యేంద్రుడు.

స్నానంచేసి తాను పండాదగ్గరకు వచ్చినపుడు ఆమె ఈదినంకూడ మొదటిరోజులాగే పండాచేత బొట్టు పెట్టించుకుంటూవుంది. ఈదినంకూడ వొకరినొకరు చూచుకున్నారు. అతను త్వరగా గుడ్డలు మార్చుకుని ఆచటినుండి వెళ్లిపోయినాడు.

3

ఆస్త్రీ నిత్యం ప్రాతఃకాలాన స్నానంచేయడానికి వస్తూవుంటుందని తెలుసుకున్నాడు సత్యేంద్రుడు. ఇన్నిదినాలనుండి ఆమెను చూడకపోవడానికి కారణం తాను ఆలస్యంగా స్నానంచేయడానికి రావడమే నని అతను తలంచాడు.

గంగానదివొడ్డున వారంరోజులనుండీ వొకరినొకరు చూచుకుంటూనేవున్నారు. కాని యీరోజువరకు వారికి మాట్లాడుకునే అవసరం దొరకలేదు. కారణం నేత్రాలతో నేత్రాలు మాట్లాడుకునే సమయాన నోరు మూకీభావంతో వుండవలసి వస్తుంది గనుక. ఆ అపరిచితరూపసి యెటువంటిదైనా కావచ్చు. కాని ఆమె కండ్లతో మాట్లాడే విద్య నేర్చుకుందని, అది కాకుండా ఆవిద్యలో పారంగతురాలనీ అనుభవం చేసుకున్నాడు సత్యేంద్రుడు.

ఆదినం సత్యేంద్రుడు స్నానంచేసి కొంచెం అన్యమనస్కుడైపోతూవున్నాడు. ఇంతలో అతనికి వొక మాట వినిపించింది 'ఒకమాటండీ!' అతను తలయెత్తి చూచాడు. కైవ్యైలైనుకు అప్రక్క ఆరమణి నిలబడి వుంది. ఆమె నడుముమీద యెడమవైపున నీటితో నిండివున్న వొకచెంబు, కుడిచేతిలో తడిచినచీర వున్నై. ఆమె తలవూపి పిలిచింది. సత్యేంద్రుడు యిటు ఆటుచూచి ఆమెవద్దకుపోయి నిల్చున్నాడు. ఆమె వుత్సుకనేత్రాలతో చూచి మృదుస్వరంతో అంది—'ఈదినం మా పనిమనిషి రాలేదు. కొంచెం దూరం దయవుంచి పంపించండి.' నిత్యం ఆమెతో కూడ వొకదాసీమనిషి వస్తూవుండేది. కాని యీదినం ఆమె వొంటరిగానే వచ్చింది. ఆమెను పంపించడం మంచిదికాదని తలంచాడు సత్యేంద్రుడు. 'నావల్ల కాదు' అని చెప్ప ప్రయత్నించాడు కాని చెప్పలేక పోయాడు. రమణి అతని మనోభావాన్ని గ్రహించి కొంచెం నవ్వింది. ఈవిధంగా నవ్వ నేర్చినవారికి ఈ ప్రపంచంలో అప్రాప్యవస్తు వేదీవుండదు. సత్యేంద్రుడు వెంటనే 'పదండి' అంటూ ఆమె వెంట బయలుదేరినాడు. రెండు నూరు అడుగులు వెళ్లిన తర్వాత స్త్రీ మళ్లీ చెప్పింది—పనిమనిషికి జబ్బుచేసి రాలేకపోయింది. నేను గంగాస్నానం చేయందివుండ లేను. మీకుకూడ యీ చెడుఅలవాటు వుందను కుంటా! సత్యేంద్రుడు మెల్ల మెల్లగా అన్నాడు— అవునండీ! నిత్యం గంగాస్నానం చేయడానికి వస్తూనే వుంటా.

"మీరు వుండేదియెక్కడ ?"

"మాయిల్లు చోర్‌బాగాన్‌లోవుంది."

"మాయిల్లు జోడాసాంకూలోవుంది. మీరు నన్ను పథరియాఘాటుమూల తిరుగుడువరకు పంపించండి. మీరు పెద్దరోడ్డుమీదుగా వెళ్లవచ్చు."

"సరే."

చాలా సేపటికి వారికి యేవిధమైన సంభాషణ జరుగలేదు. చితపుర్ రోడ్డుదగ్గరకుచేరి ఆ స్త్రీ వెనుకకు తిరిగి నిలబడి మరల ఆవిధంగానేనవ్వి అంది—మా యిల్లు యిక్కడకు దగ్గరగానేవుంది. మీరు యిక వెళ్లండి. నమస్కారం.

సత్యేంద్రుడుకూడా నమస్కారంచేసి తలవంచుకుని వెళ్లిపోయాడు. ఆనాటి అతని మనస్సుయొక్క అవస్థనుగురించి వ్రాయడం అసంభవం. యౌవన కాలంలో పంచశరుని పుష్పబాణపు మొదటిదెబ్బ తిని సహించగలిగినవాడే ఆనాటి అతనిస్థితిని తెలుసుకో గలుగుతాడు. ఆ వున్మాదావస్థలోవున్న మనిషికి జల, స్థల, ఆకాశ, పాతాళాలు రంగురంగులుగా

కనుపిస్తావుంటై. తన చైతన్యమంతా కోల్పోయి ప్రాణంలేని సూదంటురాయిముక్కరీతి కేవలం ఆ వొక్కవైపుకే వంగిపోవడానికి ప్రతిక్షణం తయారై వుంటాడు అతను.

మరుదినం ప్రాతఃకాలాన లేచి చూచేసరికి చాలా పొద్దెక్కివుంది. అతనికి అత్యంతవ్యథకలిగింది. ఈ దినమంతా వ్యర్థంగాపోయిందని నిశ్చితరూపంగా తలంచాడు. నౌకరు యెదురుగా పోతూవుండడం చూచి కోపంతో అన్నాడు—వెధవ, యింతపొద్దు యెక్కినదాకా నన్ను లేపలేదు? పో, నీకు వొక రూపాయి జరిమానా వేశా.

పాపం నౌకరుకు పైప్రాణాలు పైనేపోయినై. వాడు యెక్కడివాడు అక్కడనే నిలబడిపోయాడు. సత్యేంద్రుడు రెండోగుడ్డ తీసుకోకుండానే కోపంతో యింటినుండి బయలుదేరినాడు.

వెలుపలికి రాగానే వొక బాడుగబండి మాట్లాడుకుని బండివానితో పథరియాఘాటుమీదుగా పోనివ్వమనిచెప్పాడు. సత్యేంద్రుడు కన్నార్పకుండా రాస్తానక్షేత్రాలు పరచినట్లు రెండువైపులా చూస్తూ పోతున్నాడు. కాని గంగానదివొడ్డుకువచ్చి ఘాటువైపుకు చూచినతర్వాత అతని దుఃఖమంతా అదృశ్యమైంది. దారిలోపడియున్న అమూల్యరత్నం దొరికినట్లుగా భావించుకున్నాడు.

సత్యేంద్రుడు బండిలోనుండి దిగగానే ఆ రమణి చిరునవ్వునవ్వి చిరపరిచితురాలవలె అన్నది—ఈరోజు చాలా ఆలస్యంచేశారు? నేను మీకొరకు అరగంట నిలబడివున్నా, త్వరగా స్నానంచేయండి. ఈరోజు కూడ పనిమనిషిరాలేదు.

“ఒక నిమిషం ఆగండి.” అంటూ సత్యేంద్రుడు నీళ్లలోకిదిగాడు. అతనియీతి యెక్కడపోయిందో! యేదోఒకవిధంగా త్వరత్వరగా రెండుమునుగులుమునిగి వొడ్డుకుచేరి అన్నాడు—బండియెక్కడ?

రమణి అన్నది—నేను బాడుగ యిచ్చిపంపించా.

“మీరు బాడుగయిచ్చారా ?”

“ఔను, యిచ్చానుపదండి” అంటూ ఆ భువనమోహిని వొకపర్యాయం నవ్వి ముందుకుసాగింది.

సత్యేంద్రుడు వొక్కపర్యాయంగా తనహృదయాన్నంతా అర్పించివేశాడు. లేనట్లైతే యెంత అమాయకునికైనా వొకపర్యాయం 'అసలువిషయం యేమైవుంటుంది' అనే సందేహం తప్పకకలిగేది.

దారినపోతూపోతూనే ఆసుందరి అడిగింది—మీ యిల్లు యెక్కడనిచెప్పారు? చోర్‌బాగాన్‌లోనా?

సత్యేంద్రుడు అన్నాడు—ఔను.

“అక్కడ కేవలం దొంగలేవుంటారా ?”

సత్యేంద్రుడు చకితుడై అడిగాడు—కారణం?

“మీరొక చోరాగ్రేసరచక్రవర్తులు అవడంచే.”

ఈవిధంగాఅని మెడకొంచెం వంకరగాపెట్టి చూచి నవ్వుతూ మరల హంసగమనంతో నడువసాగింది. ఈ దినం నడుముమీదవున్న చెంబు కొంచెంపెద్దది. దానిలో వున్న గంగాజలం తపతపకొట్టుకుంటూ శబ్దంచేస్తూ వుంది. ఆశబ్దంద్వారా ఆనీరు “ఓఅంధయువకుడా, జాగ్రత్త! యిదంతా మోసం” అని అన్నట్లుగావుంది. ఈవిధంగా ఆనీరు యెగురుతూ వ్యంగ్యం చేయసాగింది.

మూలతిరుగుడువద్దకు వచ్చినతర్వాత సత్యేంద్రుడు సంకోచంతో అన్నాడు—బండిబాడుగ !

రమణి వెనుకకుతిరిగి నిలువబడి అస్ఫుటకోమల స్వరంతో చెప్పింది—ఒకవిధంగా అది మీరు యిచ్చినట్లే !

సత్యేంద్రుడు దాన్ని తెలుసుకోలేక అడిగాడు—నేనిచ్చినట్లు యెట్లా ?

“నావద్ద నా అనేది యేముంది నేనివ్వడానికి. నా అనేది యేమైనావుంటే అదంతా మొదటనే నీవు దొంగిలించివేశావు.”

అట్లాచెప్పి ఆమె ముఖంతిప్పుకుంది. ఆమె వచ్చే నవ్వును ఆపుకుంటున్నదా అన్నట్లువుంది.

ఈ అభినయాన్ని సత్యేంద్రుడు చూడలేకపోయాడు. కాబట్టి ఈప్రచ్ఛన్నసంకేతం తీవ్రమైన మెరుపుతీగవలె అతని సంశయజాలాన్ని తునాతునకలు చేసి హృదయాంతస్థలంవరకు ప్రకాశింపజేసింది. ఆ సమయానే, ఆ దారిలోనే, ఆ సుందరి అరుణపాదాల మీద పడదామనుకున్నాడు. కాని ఆతర్వాత వొక క్షణానికే అతను అత్యధికసిగ్గుచే నతమస్తకుడైనాడు. మరల శిరస్సురెత్తి తన ప్రియురాలిముఖంవైపుకు చూడలేకపోయినాడు. యేమీ బదులుచెప్పక శిరస్సు వంచుకుని మెల్ల మెల్లగా నడిచివెళ్లాడు.

ఆసుందరి చెప్పినప్రకారం పనిమనిషి 'ఫుట్ పాత్' మీదనిలబడి దారిచూస్తూవుంది. ఆ పనిమనిషి ఆమె వద్దకువచ్చి అంది—పాపం, అయన్ని ఆవిధంగా ఆడించడం యెందుకు? రెండుదబ్బులురాలే వుపాయమేదైనావుందా?

రమణి నవ్వుతూ అంది—అది నాకుతెలియదు. కాని అలాంటి తెలివితక్కువవాండ్లను ముక్కుకు తాడుబోసి యిష్టంవచ్చినట్లు ఆడించమంటే నాకు మహాసరదా.

దాసి కొద్దికాలంనవ్వి అంది—ఆ విధంగాకూడ మీరు చేయగలుగుతారు! అయినసంగతి మనకుతెలియదుకాని చూడడానికి వొక రాజకుమారుడులాగా కన్పించుతాడు. ఆ అసమానముఖాకృతికితోడు శరీరం చాయకూడ తోడయింది. మీయిద్దరికీ యీడు, జోడు బాగా సరిపోయింది. మీరు నిలబడి ఆయనతో మాట్లాడేసమయాన వొక గులాబీపుష్పాలజంట వికసించినమాదిరి కన్పిస్తావుంటారు.

రమణి నవ్వుతూఅంది—సరే, పద అయన్ని కాస్తా నీవు కాజేయకు.

దాసీ అమాత్రానికి వోడిపోయేది కాకపోవడంచే జవాబిచ్చింది — మీగొంతులో వూపిరివున్నంతవరకు ఆవస్తువును యింకొకరికి యివ్వలేరని గట్టిగా చెప్ప గలుగుదును.

౪

అసంభవమైన విచిత్రాన్నిగూర్చి యెవరితో చెప్ప వద్దన్నారు విద్వాంసులు. కారణం అజ్ఞానులు దానిని నమ్మకపోవడమే. ఆదినం యింటికివచ్చి 'టెనిసన్' పద్యాలుచదివాడు సత్యేంద్రుడు. 'డాన్ జువాన్' బెంగాలీలోనికి అనువాదంచేయడానికి కూర్చున్నాడు. తానుఅంత పెద్దవాడైనప్పటికీ 'పట్టపగలు, అదిగాక కలకత్తావంటి పట్టణపురాస్తామీదకు ఈఅద్భుతప్రేమ ప్రవాహం యేవిధంగా ప్రవహిస్తుంది. ఆప్రవాహపు అలలలోమునిగి యెంతవరకు అపాయంలేకుండా వెళ్ల వచ్చు' అనే కించిత్తు సందేహమైనా అతనిమనస్సులో ప్రవేశించలేదు.

రెండుదినాల తర్వాత వాళ్లిద్దరూ స్నానంచేసి తిరిగివస్తున్నారు యింటికి. దారిలో ఆ అపరిచిత అకస్మాత్తుగా అన్నది—నిన్నటిరాత్రి నేను నాటకం చూడడానికివెళ్లా. పాపం సరళ దుఃఖంచూచి నా గుండె బద్దలైంది.

సత్యేంద్రుడు సరళానాటకం చూడకపోయినా స్వర్ణలతఅనేపుస్తకం అవశ్యంచదివాడు. అందుచే అతను మెల్లగాచెప్పాడు—ఔను, పాపం గొప్పకష్టం అనుభవించింది.

ఆమె పెద్దగానిట్టూర్చి అంది—ఉఫ్, ఆమె కష్టాన్ని వర్ణించడం అసంభవం. సరళ తనభర్తను అంత అమితంగా ప్రేమిస్తూవుంటే, ఆమె తోడుకోడలు ప్రేమించకపోవడానికి కారణం నీవు చెప్పగలుగు తావా?

సత్యేంద్రుడు సంక్షేపంగా జవాబిచ్చాడు—వారి వారి స్వభావం.

"నిజం, అసలుసంగతి అది. వివాహం అందరికీ అవుతుంది. కాని స్త్రీపురుషులు అందరూ వొకరినొకరు సమానంగా ప్రేమించుకోగలుగుతారా? అది అసంభవం. ప్రేమఅంటే యేమిటో చచ్చేఅంతవరకు తెలియనిమనుష్యులు చాలామందివుంటారు. తెలుసుకునే శక్తికూడ వారిలోవుండదు. ఎదురుగా మంచిగీతాలు వేలకువేలు పాడినాగాని మనస్సువుంచి వినలేనివారు అనేకమందివుంటారు. యేవిషయంలోగూడ కోపం రాదు. చాలామందికి కోపగించనేలేరు. ప్రజలు వారిని పొగడుతారుగాని నేను వారిని నిందిస్తూవుంటా."

సత్యేంద్రుడు చిరునవ్వు నవ్వుతూ అడిగాడు—కారణం?

రమణి జవాబిచ్చింది—వారు వట్టి పనికిమాలిన వారు. పనికిమాలినతనంలో కొద్ది మంచిగుణం వుండవచ్చు. కాని దోషం యెక్కువగావుంటుంది. ఆ పరశురామ మహాస్తరుగా. భార్యను యెన్ని అత్యాచారాలపాలుచేసినా ఆయనకు కోపంరాలేదు.

సత్యేంద్రు డేమీ మాట్లాడలేదు. ఆమె మరల చెప్ప నారంభించింది—అతని భార్య ప్రమద వొక పెనుభూతం! నేనేవుంటే ఆరాక్షసి గొంతు పిసికి పారవేసేదాన్ని.

సత్యేంద్రుడు నవ్వుతూ అన్నాడు—కాని నీవు యెట్లావుంటావు? ప్రమదఅనే పేరుగల నిజమైనస్త్రీ లేనేలేదు—అది కవీశ్వరుని కల్పనమాత్రం—

రమణి మధ్యలోనే అడ్డగించి అన్నది—అయితే కవి యిటువంటి కల్పన యెందుకు కల్పించాలి? మనుష్యులందరి అంతఃకరణాలో భగవంతుడు వున్నాడని, ఆత్మవున్నదని చెపుతారు. కాని ప్రమదయొక్క అంతఃకరణాలో భగవంతుడు వున్నట్లుగా ఆమె చరిత్రలో కన్పించదు. పెద్దకవీశ్వరుల పుస్తకాలు చదివినవారిని మంచి దారికిరప్పించి వొకరినొకరు ప్రేమించుకునేలాగు చేయాలి. ఆవిధంగాకాక ఆ పుస్తకం వొకరిమీద వొకరికి ద్వేషం వుత్పన్నమయ్యేలాగునచేసి జనుల అంతఃకరణములో భగవంతుని వాసస్థానంవుందనే నమ్మకాన్ని లేకుండా చేసింది.

సత్యేంద్రుడు విస్మితుడై ఆమె ముఖంవైపు చూస్తూ అన్నాడు—నీవు పుస్తకాలు బాగా చదివినావనుకుంటా?

రమణి జవాబిచ్చింది—ఇంగ్లీషు రాదు, కాని బెంగాలీలో అచ్చయ్యే పుస్తకాలన్నీ చదువుతూవుంటా. అప్పుడప్పుడు రాత్రి అంతా చదవడంలోనే గడచిపోతూవుంటుంది. ఇదే పెద్దరోగం. పద, మా యింటిలోవున్న పుస్తకాలన్నీ చూపిస్తా.

సత్యేంద్రుడు వులిక్కిపడి అడిగాడు—మీ యింటివద్దనా?

ఆమె అంది—ఔను. మాయింటివద్దనే. పద, నీవు తప్పక రావలసివుంటుంది.

ఒక్కపర్యాయంగా సత్యేంద్రుని ముఖం కాంతివిహీనమైంది. భయపడుతూ అన్నాడు—రాను, రాను. అమ్మయొయ్యో—

"పరవాలేదు పద."

"రాను, ఈరోజు కాదు—ఈరోజు రాలేను."

ఈవిధంగా చెప్పి వణికేపాదాలతో త్వరగా వెళ్లిపోయాడు. ఈదినం అతనికి ఈ అపరిచితప్రియురాలియందు శ్రద్ధకలిగింది, ఆభారంతో అతని హృదయం పొంగిపోయింది. (సశేషము)

అనువాదకుడు:

ఎస్. వెంకటసుబ్బయ్య చౌదరి.

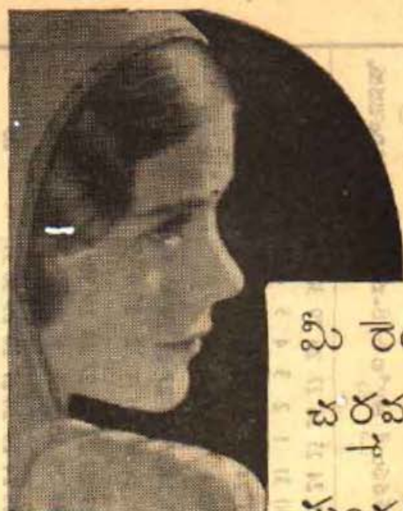

మీ ఆరోగ్యము, శరీరచ్ఛాయ వెంపొందించుటకు మార్గోసబ్బుకన్న వేరేదియు లేదు. అందలి వేపనూనె చర్మమునకు మిక్కిలి మంచిది. దాని మృదువైన నురుగు పై చర్మమునే గాక చర్మ రంధ్రములనుగూడ శుభ్ర పరచును.

MARGO SOAP

మార్గోసబ్బును మీ కుటుంబపు సబ్బుగా చేయుడు. మీకు అపాయ కరమగు అంటువ్యాధు లేవియును రాకుండ కాపాడుటకు దీనికి సాటి మరేదిలేదు.

కలకత్తా కెమికల్స

మీ రెండు చర్మములను సుందరతమముగా జేసికొనుడు.

నల్లనిమచ్చలు, గీరలు, ముడుతలు క్రిందిచర్మమున తైలము చేరునప్పుడే పై చర్మమున గరకుతనము ప్రారంభించును. త్వరలోనే క్రింది చర్మమునగల తైలగ్రంధులు నశించును. కావుననే నల్లని మచ్చలు పుట్టును. అప్పుడు క్రిందిచర్మము క్రుంగిపోయి ముడుతలు గీరలు ఏర్పడును. సౌందర్యముకొరకై యీ రెండు చర్మములను వేరువేరుగా శ్రద్ధవహింపుము.

నల్లనిమచ్చలు గీరలు, ముడుతలు: ప్రతిరాత్రి పాండ్స్ కోల్డుక్రీమ్ పూయుచున్నచో, క్రిందిచర్మపు తైలగ్రంధులను మరల ఆరోగ్యవంతముగ జేసి సౌందర్యము గాపాడును.

గరుకు చర్మము కూడ మాయును. ప్రతిరాత్రి పాండ్సకోల్డుక్రీము వెంట పాండ్సవానిషింగ్ క్రీమ్ ముఖమునకు, మెడకు, చేతులకుపూసిన మరుదినముదయ మున చర్మము మృదువుగా మనోహరముగానుండును.

ఉచితము: దీనిని నేడే పంపి పాండ్సు రెండు క్రీములట్యూబులను పాండ్సు ఫేసుపౌడరు మాదిరులను ఉచితముగా బడయుడు. (చెక్ షేడు) నేచురల్ ... .రోక్ క్రీమ్.........బ్రునెట్.........

డాడ్జీ అండ్ సెయ్మర్ లిమిటెడ్,
3, విక్టెట్ రోడ్డు, బొంబాయి.

పేరు..

చిరునామా..........................No. GL. 11.

ప్రసవకాలమును తెలుపు పట్టిక.

సాధారణముగ స్త్రీలు గర్భము ధరించిన 280 దినములకు ప్రసవించెదరు. కడపటి బహిష్ఠయైన మొదటిదినము మొదలు లెక్కపెట్టుకొన వలయును. క్రిందకనుబరచిన పట్టిక మొదటిపంక్తి జనవరి 1.వ తారీఖున గర్భము ధరించినయెడల రెండవపంక్తి అక్టోబరు 8-వ తారీఖున ప్రసవించెదరు.

జనవరి	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	జనవరి
అక్టోబరు	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	నవంబరు
ఫిబ్రవరి	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28				ఫిబ్రవరి
నవంబరు	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	1	2	3	4	5				డిసంబరు
మార్చి	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	మార్చి
డిసంబరు	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	33	31	1	2	3	4	5	జనవరి
ఏప్రెల్	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		ఏప్రెలు
జనవరి	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4		ఫిబ్రవరి
మే	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	మే
ఫిబ్రవరి	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	1	2	3	4	5	6	7	మార్చి
జూన్	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		జూన్
మార్చి	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6		ఏప్రెలు
జూలై	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	జూలై
ఏప్రెల్	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	23	29	30	1	2	3	4	5	6	7	మే
ఆగస్టు	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	ఆగస్టు
మే	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	జూన్
సెప్టంబరు	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		సెప్టంబరు
జూన్	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7		జూలై
అక్టోబరు	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	అక్టోబరు
జూలై	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	ఆగస్టు
నవంబరు	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		నవంబరు
ఆగస్టు	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6		సెప్టంబరు
డిసంబరు	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	డిసంబరు
సెప్టంబరు	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	1	2	3	4	5	7	6	అక్టోబరు

వింతలు—విశేషాలు

పిల్లలుపుట్టే మంత్రాలు

జోహానస్‌బర్గులో అమాయికుడైన ఒకరైతు గుండెలుకొట్టుకుంటూ గవర్నమెంటు ఆసుపత్రికి పరుగెత్తుకొనిపోయి తనభార్యకు పిల్లలుపుట్టే మంత్రాలు పెట్టిరని గోలపెట్టెను. జరిగినదేమియని అడుగగా వెనుకటి శుక్రవారము రోజున తనభార్య ఒకకొడుకునుకని మరుసటిదివమున పనిలోనికి వెళ్లెను. తిరిగి సోమవారంనాడు ఒక ఆడపిల్లను కనెను. తిరిగి గురువారంనాడు మరొకమగశిశువును కనెను. ఆశిశువు చనిపోయెనని చెప్పెను. డాక్టరు అతనిని ఓదార్చి అది మంత్రము కాదని, కొంతకొంత ఆలస్యముతో కవలపిల్లలు పుట్టినట్లే ముగ్గురు పిల్లలుపుట్టిరని చెప్పిపంపెను.

బాకీ పరిష్కారము—222 సంవత్సరములలో

సింగపూరులో ఒక చీనావర్తకుడు దివాలాతీసెను. అతను బాకీదార్లకు మొత్తము 1000 పౌనులు ఇవ్వవలసియుండెను. అతనికిప్పుడు నెలకు 35 షిల్లింగు లాదాయము వచ్చుచుండెను. అందుచేత నెలకు $7\frac{1}{2}$ షిల్లింగులవంతున బాకీదార్లకు చెల్లించగలనని కోర్టులో చెప్పెనట. ఆప్రకారము 1000 పౌనులను తీర్చుటకు 222 సంవత్సరములు పట్టును. తుదకెట్లు పరిష్కారమగునో తెలియదు.

మాట్లాడు స్టౌ

ఒన్టారియోలో ఒక వ్యవసాయదారుడు వంటచేసుకొనుట కొకస్టౌ కొనెను. అది వెలిగించినప్పుడు మాట్లాడుచుండెనట. అందరును చూచి ఆశ్చర్యపడుచుండిరి. ఇంటిలో తీగలేమియును లేకపోయినను రేడియోలో వినబడునట్లు అంతయు వినబడుచుండెను. వెనుక ఇట్లే ఒకపరిశోధకుడు నీటికుళాయిని త్రిప్పగనే సంగీతము వినబడెనట.

భర్తకు చేతగాకపోతే

లండనులో భర్తలు ఇండ్లపన్నులిచ్చుకొనలేక పోయినప్పుడు భార్యలు కోర్టుకువెళ్లి చెప్పుకొనేవాడుక గలదట. జడ్జీలకు జాలిపుట్టునని చిన్నబిడ్డలను అడ్డాలలో వేసుకొని వెళ్లెదరు.

ఒకయిల్లాలు ఒకబిడ్డను పొత్తిళ్లలోనుంచి తీసుకొనివెళ్లగా జడ్జీపరకాయించిచూచి "ఏమమ్మా ఈదినము ప్రొద్దున ఈబిడ్డనే ఇంకొకఆమె తీసుకొనివచ్చినదే" అని అనెను. ఆమె పాపం వలవలఏడ్చి చేసినతప్పు ఒప్పుకొనెను. ఇట్లు చాలమంది చేయుచున్నారని ఆమె చెప్పెను.

5,00,000 కన్యలు తయారు

యుగోస్లోవియాలో ఒక యువకుడు వధువుకావలయునని ప్రకటించెను. వధువు 25 సంవత్సరములకు మించకూడదు. 5 అడుగుల 5 అంగుళముల పొడుగునకు తగ్గకూడదు. అందముగను, ఆరోగ్యముగను శాంతస్వభావముగలిగి యుండవలెను. బీదరాలైనను, ఎక్కువ చదువకపోయినను సైనుదహించినట్లుండవలెను. ఆతడు ప్రకటించినప్రకారము సరిపోవువారు యుగస్లోవియాలో 5,00,000 మంది కన్యలు గలరట. ఆతడెవరిని పెండ్లాడునో ?

పుష్ప చయము

రష్యాస్త్రీల అపూర్వసౌకర్యము

రష్యాలో గర్భిణీస్త్రీలకు ప్రసవవేదన లేకుండా సుఖముగనుండుటకు క్రొత్తసాధనము కనిపెట్టినారు. ఈవిధానము కనుగొన్నది మొదలు సోవియటురష్యాలోని స్త్రీలందరును నవీనశాస్త్రబద్ధమైన ఈ విధానఫలిత మనుభవించుటకు సమానహక్కులు గలవు. ఒక మాస్కోనగరమున 90 వేలమంది స్త్రీలీ నూతనవిధానముతో పురుడుపోసుకొనిరి. వెన్నెముకచుట్టును ఎనాస్థటిక్ ఇంజక్షను లిచ్చుటవలన కాన్పుకు ముందు వచ్చు నొప్పులు రావు. తల్లికిగాని పిల్లకుగాని ఏవిధమైన ప్రమాదమును కలుగదు. ఈ నూతన విధానము బ్రిటనులోగూడ ఆచరణలోనుంచెదరని తెలియుచున్నది.

* * * *

ధ్వని

నిరంతరము ధ్వని వినుటవలన జీవించు కాలపరిమితి తగ్గునని డాక్టరు బార్సుగారు చెప్పుచున్నారు. మిల్లులలోను, ముద్రాలయములలోను పనిచేయువారును, నిరంతరము బండ్లనుతోలువారును చాలభాగము గుండె జబ్బుతో బాధపడుదురు. ధ్వని ఎక్కువ అలసటను కలుగజేసి కులాసా తగ్గించును.

కాని ధ్వనివల్లనే అనేకరోగములు నివారణగుచున్నవి. ఇచ్చట ధ్వని ఇంపుగనుండవలెను. సంగీతము వినుటవల్ల ఆయువు వృద్ధియగును. అందువలననే చికిత్సాలయములలో రోగులకు గ్రామఫోనులవల్ల సంగీతమును వినిపించి కొన్నిరోగములు పోగొట్టెదరు. కొన్ని పక్షవాతరోగములు ధ్వనివలన కుదురునని డాక్టరు లెంకుగారు చెప్పుచున్నారు. చర్మవ్యాధులుకూడ కుదురునట.

ధ్వనిలో నధికమగుశక్తి గలదు. ఆ శక్తివలన కోడిగ్రుడ్డును ఉడికించిరని తెలియుచున్నది. 100,000 మంది కలకల ధ్వనులతోనిండిన హాలులో నీరునీరు మరుగుట కవసరమగు శక్తి గలిగెనట. పెద్దపెద్ద ధ్వనుల నిచ్చు రేడియోలవల్ల అన్నముకూడ వండుకొనవచ్చునట.

* * * *

ఇండియాలో దిగంబరసిద్ధాంతము

"జర్మనీలోను యింగ్లాండులోను ఉండు నగ్నమతసంస్థలను బాగుగ పరిశీలించి మన దేశమునకూడ అట్టి సంస్థలుండుట ఆవసరమని గ్రహించి జర్మనీపద్ధతిని ఒకసంస్థను స్థాపింప నుమకట్టితిమి" అని యం. యస్. అన్సారీగారు ప్రకటించిరి. బీహారులో హిందూస్థానీ నగ్నవిహారము అనుపేర నొకసంస్థ నూతనముగ నేర్పడినది. ఆసంస్థకు అన్సారీగారు కార్యదర్శి. చాలకాలమునుండి యిట్టిసంస్థ స్థాపింపవలెనని యుద్దేశించిరి. శారీరమానసికారోగ్యమును చేకూర్చుట కీవిధానమును ఇప్పుడు అనేక యూరోపియను దేశము లనుసరించుచున్నవి. సోనునదికి సమీపమున నొక పెద్దదీవిలో మిక్కిలి అనుకూలమైన ప్రదేశమందు వారీ కాలనీ నేర్పరచిరి. "అచట నదీతీరమున విశాలమగు నిసుకబయలు కలదు. ఆ నదిలోని నీరుగూడ మిక్కిలి ఆరోగ్యమైన"దని అన్సారీగారు తెలిపిరి.

అందముగా నుండుటెట్లు?

అందము చర్మసంబంధమైనది కాదు. అది మనసునకు సంబంధించినది. "కష్టములను గమనించకుండ చిరునవ్వుతో నుండుట, ప్రతిప్రాణియెడల దయచూపించుట, ప్రతివారితోడను మర్యాదగా సంచరించుట, ఆదర్శప్రాయమైన మాతృత్వము ఇవే అందమునకు తావులు" అని రాజా రామసింగు నుడివెను. ఈ కాలమున చిన్నవయసునందే స్త్రీపురుషులకు వృద్ధాప్యసూచనలు పొడగట్టుచున్నవి. అట్టివారు యోగాభ్యాసమువలన సౌఖ్యమయమైన జీవితమును గడపగలరని రామసింగు అభిప్రాయము. ఆతడు చాల అందమైనవాడు. ముఖము ఎప్పుడును కలకలలాడుచుండును. దీనంతకును యోగాభ్యాసమే కారణము. ఒకసారి ముప్పదేండ్ల స్త్రీ రామసింగువద్దకు వెళ్లి తనకు వృద్ధాప్యసూచనలు పొడసూపెనని చెప్పెనట. వెంటనే నామెకు తన సలహానిచ్చెను. ఇప్పు డామె పదహారేండ్ల స్త్రీవలె యౌవనముతో నున్నదట. మరొకచిత్రమేమన డెబ్బదేండ్ల స్త్రీ యోగాభ్యాసమువలన ముప్పదేండ్ల ప్రౌఢవలె సంచరించుచున్నదట.

* * * *

నూలుపోగుపై స్వరాజ్య మాధారపడియున్నది

"నేను క్రొత్తవిషయము లేవియు చెప్పుటలేదు. వాని ప్రాతకథలే. క్రొత్తమాటలలో మాత్రము నేను దానిని చెప్పుచున్నాను. ఖద్దరునందు నావిశ్వాస మింకను అచంచలముగానున్నది. స్వరాజ్యము నూలు పోగుపై నింకను ఆధారపడియున్నదని యిప్పుడుగూడ నేను చెప్పుచున్నాను."

"తిరిగి మనము చెరసాలలకు వెళ్లవలసివచ్చునేమో! అట్లు వెళ్లవలసివచ్చినచో మన పాపపరిహారార్థమై వెళ్లవలసియుండును. మనమందరము దౌర్జన్యవిరహితులముగానున్నాము. మనమందరము ఖద్దరు ధరించుచున్నామా?"

"నేను చేయవలసినదని కోరిన చిన్నపనులు మీరు చేయకపోయినచో మీ పాపపరిహారార్థమై మీరు చెరసాలలకు వెళ్లవలసివచ్చును. ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్క రాయిపట్టుకొని భారతదేశమునందున్న 70 వేల ఆంగ్లేయులను మీరు చంపవచ్చును. కాని మీ రిట్లుజేసినచో భగవంతుడు సంతోషించునా? నేను సత్యాగ్రహిని. చెరసాలల కేగుటకుపూర్వము నాకెంత ఉత్సాహముండునో యిప్పుడుగూడ నా కట్టి ఉత్సాహమే కలదు."

"మన యువకులు, మహిళామణులు చెరసాలల కేగెదరు. ముదుసలిదైన మీరుకూడ చెరసాలకు వెళ్లవలెనా?" యని మీ రడుగుదురని నే నెరుంగుదును. మీరు మీగ్రామములో హాయిగానుండుడని మీ రనవచ్చును. కాని ఒక్కవిషయము చెప్పెదను. నే నెందుకు చెరసాలకు పోవలెను? ఏసమస్యపై యిప్పుడు చెరసాలకు పోవలసియున్నది? జవహర్లాల్ గారు సంతోషపూర్వకముగా నురికంబము నెక్కెను. ఆయనపక్షమున నే నీమాట చెప్పుచున్నాను. కాని యేసమస్య నాధారముచేసికొని ఆయన ఉరికంబము నెక్కవలెను? నేను కోరిన చిన్నపనులు మీరు చేసినచో శాసనసభలలోనికి మీరు పోనవసరములేదు. రాజప్రతినిధి యెదుటగాని బ్రిటిషుప్రజల యెదుటగాని మీరు ప్రాధేయపడ నవసరములేదు. ఈ రాట్నచక్రమును మనము మరవకుందుముగాక! నాసందేశము గ్రామములకు వ్యాపింపజేసినచో నేడు లిన్‌లిత్గో ప్రభువు కాంగ్రెసు యెదుటికివచ్చి, "నేను పొరపాటుచేసితిని. మీరు దౌర్జన్యవిప్లవవాదులని నే ననుకొంటిని.

మమ్ముల నీదేశములో నుండనిచ్చిన నుండెదము. లేనిచో వెళ్లిపోయెదము" అని మనవిచేసుకొనును. అప్పుడు మన మేమనెదము? "మేము చెప్పిన షరతులపై మీ రీదేశమున నుండవచ్చును. అప్పుడు మనము పాలుచక్కెరవలె కలసియుండెదము. మాకు ఎమిగ్రేషను ఆర్డినెన్సులు అవసరములేదు. మావద్ద నిదివరకే యున్న కమ్మనిపాలలో మీరు చక్కెర వేయవచ్చును" అని యనెదము. ఇదియే నా యాశయము. నా సందేశమును మీరు గ్రామములకు గొంపోయి పరిశ్రమల నభివృద్ధి చేయుచో నా యాశయము తప్పక నెరవేరును."

—మహాత్మాగాంధి.

ప్రేమలేనివివాహము మృగకృత్యము

ఇంగ్లాండునందలి మతగురువులు తనవివాహవిషయమునుగురించి గావించిన విమర్శనలకు ప్రత్యుత్తరముగ విండ్సర్ ప్రభువుగారు (ఎనిమిదవఎడ్వర్డు) తనకు అతిథిగనున్న రాత్ చయిల్డుప్రభ్వితో ఈక్రిందిఅభిప్రాయమును తెలిపిరని ఒక పత్రికాప్రత్యేకవిలేఖరి వ్రాయుచున్నాడు.

వర్తమానభావికాలముల వారెల్లరు, నేను రాజ్యమును వదలుకొనుటయందలి విశేషమును గుర్తెరిగి నన్ను ప్రశంసించెదరని నాకు విశ్వాసమున్నది. అత్యల్పకాలము రాజ్యపరిపాలనమొనర్చి వివాహవిషయమై యేర్పడిన భిన్నాభిప్రాయములకు రాజ్యమును వదలుకొనినందులకు భావికాలమువారు నన్ను గౌరవింపగలరు. ప్రేమలేనివివాహము నీతిబాహ్యమైనది. మానవప్రకృతికి విరుద్ధమైనది. వ్యక్తికేగాక, రాజవంశమునకుకూడ ఉపద్రవకరమైనది. వ్యక్తిత్వము, ఆత్మబలము గలిగిన మానవుడు దేనినైనను సహించునుగాని, ప్రేమలేని వివాహమును సహింపజాలడు. కేవలము వ్యవహారలాభముకొరకు వివాహముచేసికొనునట్టి నికృష్టమైన కార్యము మరొకటియుండదు. రాజకీయకారణముల ననుసరించి యిట్టి వివాహము జరిగినచో పశుకాలల యందు జరుగుచున్న పద్ధతులను అనుసరించుట యగును. మత గురువులు కొందరు నన్నుగురించి విమర్శనలను గావించుచున్నారని నాకు తెలియుచున్నది. యిట్టి విమర్శనలు విమర్శకులకే అపకీర్తిని, అగౌరవమును కలుగచేయును. అంతేకాక యిట్టి మతగురువుల ప్రవర్తనవల్ల మతసంస్థలకే అపఖ్యాతి వాటిల్లెను. ప్రేమ లేనప్పుడు వివాహసంబంధములను తెంచుకొనుట సహజమగు కార్యము. ప్రేమలేకున్నను నీతికిబద్ధులై సంసారమును గడుపు దంపతులు రొండబాయుటయె ఉచితము. సామాన్యప్రజలవలెనే హైతరగతులకు చేరినవారు కూడ అన్నివిషయములందును దాపరికము, కృత్రిమబుద్ధి లేక న్యాయమగుకార్యమును ధైర్యముతో గావించుట శ్రేష్ఠమగు పద్ధతి. బూటకము, డాంబికముకన్న యిదియే యెక్కువలాభకరము.

*　　　*　　　*　　　*

యూరపుఖండమున జన్మించిన ప్రథమాంధ్రశిశువు వంగల శివరాముగారి శిశువుకాదు

"మీ గృహలక్ష్మియొక్క జనవరిసంచికలో "వింతలు-విశేషములు" యను వ్యాసములో ఐరోపాఖండములో జెనీవానగరమునందు వంగల శివరాముగారికి క్రిందటినెల 19-వ తేదీన ఆడశిశువు జన్మించినదనియు, ఈశిశువే ఐరోపాఖండమున జన్మించిన ప్రథమాంధ్రశిశువనియు ప్రకటించియున్నారు. ఇది వాస్తవముకాదు.

ప్రస్తుతము బందరుపురమున కృష్ణాజిల్లా మెడికల్ ఆఫీసరుగాయున్న లెఫ్టినెంటుకలనల్ కోకీ వెంకటరమణారావు ఐ.యం.యస్ గారు 1930వ సంవత్సరములో సంసారసమేతముగా యింగ్లాండునకు వెళ్లినప్పుడు వారికి 1930వ సంవత్సరం ఆగస్టు 17వ తేది కృష్ణాష్టమినాడు లండనునగరమున చారింగుక్రాసు ఆసుపత్రిలో ఆడశిశువు జన్మించినది. ఆకుమార్తెకు శాంతాదేవియని నామకరణముచేసిరి. ఈశాంతాదేవియే ఇంగ్లాండుదేశపు పౌరసత్వపుహక్కును బడసిన ప్రథమాంధ్రశిశువయియున్నదేగాని వంగల శివరాముగారి శిశువు కాదు."

—మజుందారు రామారావు.

*   *   *   *

భారతీయులకు తేయాకు క్రొత్తదిగాదు

"ఆస్పత్రుల్లోను, యిండ్లలోను, విందుల్లోను, యెక్కడబడితే అక్కడ అశేషజనముగూడ టీ త్రాగుతూనే వుంటారు. దీన్నిబట్టి చూస్తే, టీ త్రాగడంవల్ల మనస్సుకు ఉత్సాహం తప్పక యేర్పడుతుందనీ కల్లు సారాయి మొదలయిన మద్యపానాదులవలె మత్తువుండదనీ స్పష్టముగా తెలుస్తున్నది."

అమెరికన్ డాక్టరు డేనియల్ ఆర్. హాడ్జిడన్ "బాగా తయారైన టీ త్రాగేటట్టయితే మంచి రుచిగా వుంటుంది. దానికయ్యే ఖర్చుగూడ తక్కువ. మితంగా త్రాగుతుంటే, ఒంటికి మంచిది. హితకరంగా వుండడమే కాకుండ ఆరోగ్యదాయకంకూడ. దేహానికి ఉత్తేజం కలిగిస్తుంది బడలిక, ఆయాసం, అలసట వగైరాలను తగ్గిస్తుంది. పెద్దవాళ్లు తరచుగా త్రాగేటట్టయితే వాళ్లజీర్ణకోశం బాగుపడుతుంది"అన్నాడు.

డాక్టర్ లూయీ లెమెరీ అనేవారగారు టీ గురించి తెలిపిన అతని అభిప్రాయం ఇది.

"టీ మంచి హితకరంగా వుంటుంది. దానివల్ల కలిగేనష్టంకంటె లాభమే హెచ్చు. కొంతమంది రోజుకు పది పన్నెండు కప్పుల టీ సైతం మంచినీళ్ల ప్రాయంగా త్రాగుతుంటారు. వాళ్లకేమి జబ్బుగాని హానిగాని చేయడంలేదు. మెదడు, నరాలు సరిగా లేనప్పుడు టీ బాగా పనిచేస్తుంది. మనస్సుకు ఉత్సాహం కలుగజేస్తుంది. ఈ వేళ ఆవేళ అనక యెప్పుడు త్రాగినా, ఎంత వయస్సుగల వాళ్లకయినా ప్రతితత్వానికి టీ సరిపడుతుంది."

అనాదినుంచి గూడ హిందూవైద్య శాస్త్రానికి గొప్ప గౌరవంవుంది. "ఆయుర్వేద విజ్ఞానం" అనే గ్రంథంలో టీ గురించి వ్రాసిన విషయాలనుబట్టి హైందవుల తత్వానికి టీ శ్రేష్ఠమైందని తెలుస్తుంది.

"దాన్ని సంస్కృతంలో శ్లేష్మారి, గిరిఖిల్, శ్యాంపర్ణి, అతంద్రి అని పిలుస్తారు. టీ త్రాగితే దగ్గును పోగొడుతుంది. చెమట బాగా పట్టిస్తుంది. గొంతులోని కల్లెను తెగకొడుతుంది. జ్వరాన్ని తగ్గిస్తుంది. ఆకలిని వృద్ధి చేస్తుంది. ఆయాసం, బడలిక, బలహీనత మొదలైన వాటిని తీసివేస్తుంది."

గ్రంథపరిచయము

ఆనంద (మాసపత్రిక)

శ్రీయుత జి.వి. భద్రాచారిగారి సంపాదకత్వమున నెల్లూరునుండి వెలువడుచున్న సచిత్రమాసపత్రిక మొదటి రెండవ సంచికలందు కొనుట కానందించుచున్నాము. కొంతకాలమునుండియు ఆంధ్రపత్రికలలో నూతనయుగ మారంభించినది. నాటినుండి హాస్యము ఎక్కువ చలామణిగా జొచ్చినది. కాని అది కేవలము పచ్చిబూతులక్రిందికి దిగినది. హాస్యమెప్పుడును ఇతరులయందలి లోపములను చూపెట్టి లోపములుగల వారిని గమనించిన వారినికూడ నవ్వించి వానిని సరిదిద్దుకొనుటకు సరళమైనమార్గము సూచించుచుండవలెను. అటులైనచో చదువువారికి సరిదిద్దుకొనువారికిని ఆకర్షణీయముగనుండును. దానిని మనసునందుంచుకొని యీ పత్రికకూడ సంఘోన్నతికి మార్గదర్శకమై యుండునని యాశించుచున్నాము. దీనికి సాధారణ సాలుచందా ఒకరూపాయి. విడి ప్రతి 0-2-0.

శ్రీయోగవాసిష్ఠము.

ఈ లోకోన్నతగ్రంథము పూర్తిగ ఇంతవరకు తెలుగుభాషలో అచ్చొత్తించియుండలేదు. జ్ఞానవాసిష్ఠమనియు యోగవాసిష్ఠసారమనియు రెండు గ్రంథములు యిదివరకే తెలుగులో యేర్పడియున్నవి. అవి రెండున్ను యోగవాసిష్ఠమునుండి సంగ్రహింపబడినవే. ఈ యోగవాసిష్ఠమునకు వాసిష్ఠమహారామాయణమనియు పేరు గలదు. ఈగ్రంథము 32000 శ్లోకములతో రెండు వాల్యములుగా సంస్కృతములోను, హిందీ, బెంగాలీ, మహారాష్ట్రి, పంజాబి, గుజరాత్ మొదలగుభాషలలో తాత్పర్యము సహితము అచ్చొత్తింపబడియున్నది. ఆంధ్ర సోదరీసోదరులకు యీ మహాగ్రంథము పూర్తిగపఠించి ఆనందామృతము పానముచేసి, శాశ్వతపదవియగు కైవల్యప్రాప్తి నొందుటకు ఇంతవరకు భాగ్యము గలిగియుండలేదు. ఆకొరత తీరుటకొరకు శ్రీ వ్యాసాశ్రమమువారు, శ్రీ రామకృష్ణమఠము భువనేశ్వరములో బ్రహ్మనిష్ఠాగరిష్ఠులైయుండు పూర్ణానందజీవారిచే మూలశ్లోకములున్ను తెనుగుతాత్పర్యమున్ను వ్రాయించి, ద్వైమాసికసంచికగా అచ్చొత్తించి ప్రకటించియున్నారు. ఈ ధాతృనామసంవత్సర కార్తీకమాసములో మొదటిసంచిక వెలువడినది. ప్రతిసంచికయు రాయల్ 1/8 సైజులో 22 ఫారములు గలిగియుండును. ఇప్పుడు వేసిన అంచనాప్రకారము ఈలాగున ముద్రించిన 16 సంచికలు, 2 సంవత్సరములకు పూర్తిచేసేలాగున నిశ్చయించినారు. సంచిక 1-కి రు. 1 వెల యేర్పాటుచేయబడినది. ప్రత్యేకవిషయములు యీ క్రిందివిలాసమునకు వ్రాసి కనుగొనవచ్చును. కావలసినవారు ఇప్పుడే 'వ్రాసి పుస్తకమును తెప్పించుకొనవచ్చును. మేనేజరు, శ్రీ వ్యాసాశ్రమము, యేర్పేడుపోస్టు, చిత్తూరుజిల్లా.

మే. వ్యా.

శ్రీబాలగోపాలశతకము—నరసింహనక్షత్రమాలిక.

ఇవి శ్రీయుత తుర్లపాటి గురుస్వామయ్యగారిచే రచింపబడి యం. సుబ్బరామయ్యగారిచే ప్రకటింపబడినవి. ప్రతి ఒకటికి 0-2-0.

ఆంధ్రమున చాలవఱకు కవిత్వము శతకములతో నారంభమగుట పరిపాటియైనది. కవియాశయమేదియైనను ఈ శతకరచనచే కవికి పదసామగ్రి (Vocabulary) మాత్రము అధికమగునని చెప్పనగును. దేవుని పేరు రిజిస్టరుగానందున పలయువారు యిష్టమువచ్చిన రీతి ఆతని పేర్కొనవచ్చును. అట్టి నామములే శతకమున నమితముగగలవు. భక్తులు దేవుని వివిధవిధముల స్తుతింప ప్రయత్నించినపుడు వెలువడు నామములచే నీ శతకము నిండియున్నది. అవియే యిందలి పద్యములైనవి. ఇది భక్తుల కుపయోగముగా నుండవచ్చును.

'నరసింహ నక్షత్రమాలిక' యందు 29 సీసపద్యములు గలవు. ఇదియు పైశతకమువలెనే 'భక్తిరస ప్రధానపద్యమాలిక'. "బహుభాషావేదియు, సంస్కృతాంధ్రములయందేగాక శుద్ధాంధ్రరచనలయందును బరిచయమెక్కుడైన" ఈకవిగారు "శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్షవీక్షాపరిప్రాప్త కవితాశక్తి యుక్తు"డగుటం జేసి తాను దలంచిన విధమున "భుక్తిముక్తి ప్రదంబై యాచంద్రతారార్కంబై జగద్విఖ్యాతంబైనెగడ" దగిన పుస్తకములు రచించుట కికమీద పూనగలరని యాశయము. లేకున్న యిట్టి గ్రంథములు ఆంధ్రభాషకు గాని, ఆంధ్రలోకమునకుగాని యెక్కువగా నుపకరింపవు. ప్రతులు యం. సుబ్బరామయ్యగారు, 110 మునిసిపువీధి, పోలింగపురము వారివద్ద దొరుకును. 'గావ.'

ఆంధ్రవాచస్పత్యము 12,13-వ భాగములు.

ఆంధ్రవాచస్పత్యము 12, 13-వ భాగములు మా కార్యాలయము చేరినవి. 12-వ భాగమున 'గుణకులు' మొదలు 'చూడాకర్మ' వఱకును 13-వ భాగమున 'చూడామణి' మొదలు 'జాళువ' వఱకును పదములుగలవు.

గేయగుచ్ఛము.

రచయితలు శ్రీయుత సబ్నవీసు గురునాథరావుగారు, పెరుమాళ్లపల్లి వినుకొండపోస్టు, గుంటూరుజిల్లా. వెల ప్రతియొకటి ఎనిమిదణాలు.

ఆంధ్రభాషావధూటికి గేయములు నూతనము గావు గాని కొన్ని శతాబ్దములనుండి కవిత్వములో గారడి చేయువారిమధ్య వానిరచన, ఆదరణ అంతరించినది. నూతనోజ్జీవనయుగమున నవి మరల విజృంభించి మించుటకు స్వేచ్ఛావీధి విహరించు యువకవుల పరిశ్రమయే కారణము. రచయిత లట్టి శ్రేణిలో జేర్పదగినవారు. ఇందలి గేయములన్నియు నతిమనోహరములై "సేవామహాత్మ్యము, దేశభక్తి, దైవభక్తి, ప్రేమశక్తి, స్వయంకృషి, సారస్వతసేవ, జాతీయత్వము, అంతర్జాతీయత్వము ప్రాచీనమాహాత్మ్యము, మానవ భ్రాతృత్వము, మున్నగు మహోన్నతాశయముల నుద్బోధించుచున్నవి."

కవిత్వమెపుడును హృద్వీణను మీటి అమృతసంగీతమును వెలువరించి, ఆత్మ నానందమున లయింపజేయును. ఈ కవిత్వమేరూపు దాల్చినను, ఫలితమున నెట్టిభేదముండదు. ఈగేయములు భావోన్నతిని మనోజ్ఞరసాభిధానమున చదువరుల నుజ్జీవింపజేయుననుట నిక్కువము. 'రాచ'

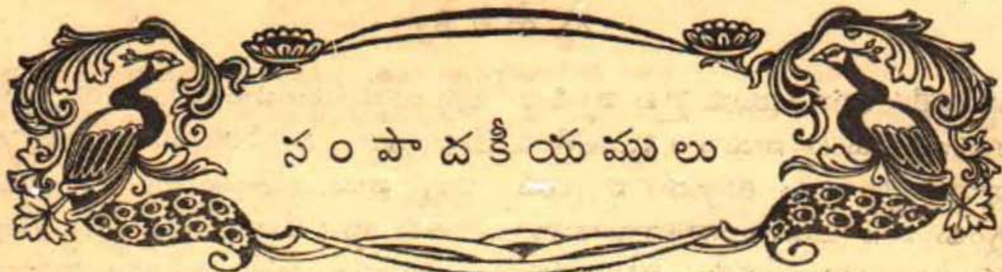
నానారాజన్య విఖ్యాతజనచరిత్ర.

గ్రంథకర్త శ్రీరామబ్రహ్మకవిగారు. మచిలీపట్టణము నోబుల్ కళాశాలయం దాంధ్రోపాధ్యాయులుగానుండి పెక్కుగ్రంథముల రచించినవారు.

ఆంధ్రులకేగాక భారతీయులందరికిని చారిత్రకదృష్టితో గ్రంథముల రచించు నలవాటు ఆదినుండియు లేదు. అది సారస్వతమునకేగాక భారతజాతికే తీరని లోటు గల్గించినది. నే డట్టికొరతను దీర్పదలంచి వెలువడిన గ్రంథరాజములలో నిది యొకటని జెప్పదగును. ఇందు ఆంధ్రదేశమందలి సంస్థానములయొక్కయు, తత్సంస్థానాధీశులయొక్కయు, తదితర ప్రముఖులయొక్కయు చరిత్రలు క్లుప్తముగా వ్రాయబడియున్నవి.

గ్రంథకర్తగారీ పుస్తకమును రచించుటలో జూపిన కృషి కాంధ్రజాతి కృతజ్ఞత జూపవలసియున్నది. ఇంకను మిగిలియున్న సుప్రసిద్ధ ఆంధ్రపుత్రులజీవితములుకూడ త్వరగా వెలువరించి గ్రంథకర్తగారు ఆంధ్రజాతి కమితమైన మేలు చేకూర్తురుగాక.

ఇది డెమ్మీ 1/8 సైజున 420 పుటల గ్రంథము. వెల రు. 6. ప్రతులు గ్రంథకర్తగారివద్ద దొరుకును.

హరిజనోద్ధరణకు స్త్రీలు వెనుదీయుదురా?

పరమాత్ముని సృష్టిలో న్యూనతాధిక్యతాభిప్రాయములు మానవజాతియందుతప్ప మరెచ్చటను లేవు. అది వారి సృష్టియే గాని పరమాత్ముని యుద్దేశముగాదు. ప్రారంభములో వారి కట్టి యుద్దేశము కూడలేదు. మానవాభ్యుదయమునకై పరస్పర సహాకారత గావలసివచ్చి వృత్తినియమములను వాని ననుసరించి వర్ణభేదములు, వీనిమూలమున మూలసూత్రములు మరుగుపడిన తదుపరి న్యూనతాధిక్యతలును బైలుదేరినవి. అయిననేమి? కాలము మారినది; మానవాశయములు మెఱుగెక్కినవి; మానవత్వము స్థిరత్వము నెలకొల్ప బూనుకొనుచున్నది. అట్టి పరిణామమునకు భారతదేశము ముందంజవేసినది.

భారతీయులు తమ సోదరుల చాలమందిని అంటరానివారినిగా కడజాతివారినిగాజేసి శతాబ్దములనుండి వారి జీవితము నధోమార్గమునకు ద్రిప్పి యన్యాయము జేసినందులకు నేడు మిగుల పశ్చాత్తప్తులై వారి నుద్ధరింపదలంచిరి. దానప్రారంభమైనదే హరిజనోద్ధరణ సమస్య.

ఎల్లరెఱిగిన విషయమాట దాని నిచట మరల వ్రాయ నవసరముగాదు. హరిజనుల నుద్ధరింప పురుషులు సనాతన సాంప్రదాయములను, ఆచారములను, పద్ధతులను పరిగణింపక పనిజేయుదురుగాని స్త్రీ లట్టి విశాలహృదయులుగా లేకున్నారనియు, వారింతత్వరలో విశాలహృదయులగుట పొసగదనియు, నది యొకవిధముగా హరిజనోద్ధరణమునకు పాటుబడు పురుషుల యుత్సాహము నరికట్టుననియు కొంతమంది యభిప్రాయమైయున్నది. ఇది కేవల మూహాజనితమేయని త్రోసివేయుటకు వీలులేదు; ముమ్మాటికి సత్యమని యొప్పుకొనుటకు సాధ్యముగాదు. ఎందులకు?

మతముపేరట, సనాతనాచారముల పేరట జరుగు మన సంఘమందలి యన్యాయములు తుదముట్టింప పాటుబడు విశాలహృదయులగు పురుషుల కార్యజాలమున కడ్డుదగిలి, మానవత్వమును న్యాయమును మంటగలిపి, మతమని మట్టిగడ్డలని సంకుచితాభిప్రాయులై ఘోషించు స్త్రీల కాంగ్ర దేశమునం దింకను కఱవురాలేదు. విద్యా గంధములేక విశాలహృదయులగుటకు తగిన శిక్షణలేకయుండు స్త్రీల కుచితరీతి బోధింపక హరిజనోద్ధరణయందలి మూలసూత్రములను, తత్ఫలితములను వారికి తేటతెల్లముగ దెలుపక పైపెచ్చుగ తమకే పూర్తిగ

నిష్టములేక ఆవిషయమును బైట వెల్లడింప భయపడి యింట నాడువారి కిష్టములేదని వారిపై బెట్టి తాము తప్పించుకొన ప్రయత్నించు సంస్కారముఖ సనాతనాచారపరాయణులగు పురుషులకును కొదువలేదు. కావున పురుషులపైననే యెక్కువ బాధ్యత గలదు.

కాని విద్యావతులై, ప్రపంచపరిస్థితుల గుర్తెఱిగి పురుషులతో సమానముగా దేశముక్తికి పాటుబడు నారీమణులుగూడ గలరు గదా! వారు గమనించి యితరులకుకూడ నేర్పవలసిన విషయ మొక్కటిమాత్రము మెఱుగ గోరుచున్నాము. స్త్రీపురుష సమానత్వము గావలయునని యాందోళన చేయుచున్న వారు పురుషులతో సమానముగా హరిజనోద్ధరణయెడ నుత్సాహముతో లేరను మాటను పైబెట్టుకొనుట సైచెదరా? ఇతర యే కార్యజాలమునందును పురుషులకు వెనుకబడక యిందులో మాత్రము వెనుదీయుదురా? మనసున కేవగింపు గలిగించు జంతువులనుకూడ నాదరింపనగునుగాని, ఇంట నుంచుకొననగునుగాని తోడిమానవులయెడ దయాదాక్షిణ్యముల మాని దూరముగనుంచవలయుననెడి యన్యాయమును, ఆచారములను అవశ్యాచరణీయములని తలదాల్చి యూరకుందురా? శతాబ్దములనుండియు ప్రపంచమున పేర్గాంచిన హిందూమత మీనాడు కాలదేశపాత్రములనుసరించి నవరించుకొనుటకు చేతగాక కోట్లకొలది భారతీయులను పరమతములపాలొనరించి, తన్ను బలహీనముగా గర్హణీయముగా జేసికొనుచున్న వారు సహింతురా? తమ సోదరి యోర్తు తన కుమారుని దేశోద్ధరణ కార్యములకు తయారుజేసి హరిజనుల నుద్ధరింప కంకణము గట్టించి దేవాలయప్రవేశాది కార్యముల గావించి వారి 'న్యూనత'ను దొలగింప ప్రయత్నించుచుండ తా మా విలువ గుర్తెఱుగక జడత్వము వహించి యూరకుండగలరా! తాము తమ సంతతికి దేశాభ్యుదయ సూచకములగు నిట్టివిషయముల నుగ్గుబాలతో బెట్టక సంఘోన్నతికిని దేశదీప్తికిని కారాగారకుడ్యములై యున్న పద్ధతులనే తామువీడక తమ బిడ్డలకును నూరిపోసెదరా? 'అహింసాపరమోధర్మః', 'ఆత్మవత్సర్వభూతాని', 'పరోపకారార్థమిదంశరీరం' అని యుగములనుండి ఘోషించుచున్న పవిత్ర భారతహృదయమున జన్మించినది వారు మరతురా? ఇదియే వా రాలోచింపవలసినది.

భారతమాత సత్పుత్రియగు తిరువాంకూరు మహారాణిగారి ప్రోత్సాహముచే హరిజనులకు దేవాలయప్రవేశమును గలుగజేసిన తిరువాంకూరు మహారాజుగారు అఖిలభారతదేశమునకు పూజ్యులైనారు. మహాత్ముల మన్నలకు పాత్రులైనారు. వారి ఘనకృత్యములకు భారతహృదయవీధి దివ్యజ్యోతితో వెలుగగలరు. వా రొనర్చినదానికి కృతజ్ఞతగా చెన్నపురిపౌరులు వారి విగ్రహమును స్థాపింప

సంకల్పించియున్నారు. దీనికి సోదరీమణులు వలయు సాయము చేయుదురని ప్రార్థన.

ఈవిధముగ జాతీయోద్ధరణకు పాటుపడి, ప్రజల హృదయపీఠమధిష్ఠించి వారిని తన విగ్రహస్థాపనకై పాటుపడజేయు సంకల్పమును జనింపజేయునట్టి పుత్రుని గన్న యేతల్లి కడుపు చల్లగకాదు? ఏమాత హృదయ మానందసాగరతరంగడోలికలపై యూగులాడదు? ప్రతిస్త్రీయు నిట్టిమాత యగుట కేల ప్రయత్నింపకూడదు?

* * *

ఎన్నికలు

నూతనసంస్కరణ చట్టము ననుసరించి ఎన్నిక లారంభమైనవి. దేశముక్తికై స్వాతంత్ర్యోద్యమము సాగించుచున్న కాంగ్రెసు శాసనసభాప్రవేశము గావించి చేయవలసిన ప్రణాలికను నిర్ణయించుకొన్నది. ఈ కార్యక్రమము కొనసాగవలయునన్న కాంగ్రెసు శాసనసభలం దెక్కుడు స్థానములాక్రమింపక తప్పదు; ఇట్లాక్రమించుటకు ఎన్నిక హక్కుగల ప్రజాసముదాయముపై నాధారపడవలసియున్నది.

దేశాభ్యుదయమునకై యెవరు—ఏపక్షము—సంవత్సరములుగా పాటుపడుచున్నారో, భారతీయ లెఱుగనిదిగాదు. వారందరందుచే కాంగ్రెసుకే తోడ్పడుదురనుట నిర్వివాదాంశము. అందుచే వారిని ప్రత్యేకముగా కాంగ్రెసుకే వోటు చేయుడని ప్రబోధించుట అవసరముగాదు. కాని యింతవఱకు స్వాతంత్ర్యోద్యమున కాటంకపడినవారును, అఖిల భారతపక్షమును నిందించుటే కార్యముగా నెంచుకొనువారును, స్వార్థపరులునుకూడ ఎన్నికలందు పాల్గొనుచున్నారు. భారతీయులందరు కాంగ్రెసు కార్యజాలమును నాటినుండి నేటివఱకు వారి యుద్యమములను మరచియుందురని తలంచియో, లేక 'వారేమియు చేయజాలరు మేముమాత్రమే నూతనముగా మా ప్రతిభావిశేషముల వెలగబెట్టెద'మనియో నమ్మించి ఎన్నికలందు నిలువబడియున్నారు. అట్టివారి యాశయముల శ్రద్ధతో గుర్తెఱిగి కాంగ్రెసువారే యధికస్థానములాక్రమించురీతి వోటర్లు ప్రవర్తించెదరని మనవి. ఎన్నికహక్కుగల సోదరీమణులు ఏమరక తమహక్కును సద్వినియోగము చేయుటకు పూనుకొనుటయె గాక, తదితరులనుగూడ ప్రోత్సహించి కాంగ్రెసుకు అఖండవిజయము చేకూర్ప ప్రయత్నింతురు గాక.

* * *

కవయిత్రుల కోకమనవి

సూళూరుపేట బోర్డుహైస్కూలు ఆంధ్రపండితులగు శ్రీయుత విద్వాన్ ఐతం కాళీవరప్రసాదరావుగారు అభినవాంధ్ర కవిపండితులయొక్కయు, కవయిత్రీమణులయొక్కయు జీవితముల సేకరించి ప్రకటింప సంకల్పించియున్నారు. ఆకార్యమునకై వారాంధ్రలోకాదరణ నర్థించుచున్నారు. కవులు, పండితులు, కవయిత్రిమణులు తమ జీవితచరిత్రములను, రచనలను, తదితర

వివరములను వారికి నేరుగా పంపుకొనగలరు. ఇతర కవులవిషయమై తమ కెట్టి వివరములు దెలిసియున్నను వారికి వ్రాసి తోడ్పడుట మంచిది. ఈతరుణమును అధునిక కవయిత్రీమణులందరు చక్కగ నుపయోగించుకొని, పై వారి కృషికి తోడ్పడుదురని కోరుచున్నాము.

* * *

పక్షపాత మెందులకు ?

“భారతీయ మహిళామణులు సంఘమందు సంస్కరణములు గావలయునని సలుపుచున్న యాందోళనమును పరిశీలించి చూచినచో నది సంఘమందలి పక్షపాతముల నెదుర్కొనుటయని తేలగలదు. భారతీయులందరిలో పురుషుల కొకనియమమును స్త్రీల కింకొకటియు గలవు. నైతిక విషయములలో విద్యాపద్ధతిలో, మతములో, ఒకటి రెండననేల సర్వవిషయములలో నిది యగపడుచున్నది. స్త్రీల యుద్యమమంతయు దీనిని తొలగించుటయందే గలదు” అని అఖిలభారతమహిళాసభ కధ్యక్షతవహించిన జేమ్సుసతిగారు వచించినదానిలో నెంతేని సత్యముగలదు. అది భారతీయులకు దెలియకపోలేదు.

హిందూసంఘములో స్త్రీలన్న కొన్ని నియమములు, కట్టుబాటులు గలవు. అవి వారు దాటినచో ‘చెడిపోవుదు’రనియు కావున వానిని తుచ తప్పక అనుసరింపదగుననియు జెప్పి పురుషపుంగవులా నియమముల నుల్లంఘింప వచ్చును. ఆనియమములు, నిర్బంధములు, కట్టుదిట్టములు వారికి వర్తింపవు. వారివి వేఱు నియమములు, వేఱు పద్ధతులు. అవి స్త్రీలకు వర్తింపవు. ఇది దైనికజీవితములో ప్రతిచోట జరుగుచున్నది. ఈ నిబంధనలు ఆర్థిక విషయమున మరింత శోచనీయముగ నున్నవి. కావుననే స్త్రీ వ్యక్తిత్వ మణుగునబడియుండుట.

జీవితమందు స్త్రీపురుషులు ప్రకృతినియమములబట్టి భిన్నమార్గముల ననుసరింపవలసియున్నను, వారి కిరువురికి సమానముగ వర్తించు విషయములందు కూడ భిన్నమగు నిబంధనలు నియమములుండుట సంఘోన్నతి కనుకూలింపవు. దానిని స్త్రీపురుషులు గమనించువఱకు వారికి మోక్షములేదు. పై సమావేశవిజయమునకు మహాత్ము డాశీర్వాదములంపుచు వ్రాసిన విషయమును గమనింపుడు. “నేనిట్టి సందేశముల నిచ్చుచునే వృద్ధుడనైతిని. ఇంకను ఇవ్వమందురేని, స్త్రీలు తమ స్త్రీత్వమును స్థాపించువఱకు భారతదేశౌన్నత్యము దుస్సాధ్యమని జెప్పగలను. ‘అబల’లని పలుకబడు స్త్రీలు ‘సబల’లగుచో శక్తిహీనులగువారలందరు సశక్తియుతులగుదురు.” అబలలని వారికి తగని బిరుదావలి నొసంగి దానిని సమర్థించుటకై వారినెపుడు నణచియుంచదలంచినచో నానాటి కధోస్థితియే గాని వేరేమియుగలుగదు. ఈవిషయము తమంతటతమకు దెలియకపోయినను వారై యాందోళన సాగించినపుడైన తమపద్ధతులను మార్చుకొని వారికితగిన స్థానమిచ్చి జాతీయోద్ధరణకు బూనుటుత్తమము.